

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Název práce:	Srovnání nástrojů územního plánování v ČR a v Nizozemsku
Název anglicky:	The Comparison of the Town and Country Planning Instruments in the Czech Republic and in the Netherlands
Autor práce:	Bc. Jan Kabrhel
Studijní program:	Rozvoj venkova a zemědělství
Obor:	Prostorové plánování
Vedoucí práce:	Ing. arch. Veronika Šindlerová, Ph.D.
Garantující pracoviště:	Katedra aplikované geoinformatiky a územního plánování Česká zemědělská univerzita v Praze
Jazyk práce:	Čeština

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Jan Kabrhel

Rozvoj venkova a zemědělství
Prostorové plánování

Název práce

Srovnání nástrojů územního plánování v České republice a v Nizozemsku

Název anglicky

The Comparison of the Town and Country Planning Instruments in the Czech Republic and Netherlands

Cíle práce

Cílem je vzájemné srovnání nástrojů územního plánování v ČR a v Nizozemsku, vyhodnocení vzájemných shod a odlišností a výhod a nevýhod.

Srovnání bude dokumentováno na konkrétních vybraných příkladech nástrojů územního plánování z České republiky a z Nizozemska.

Syntéza srovnání se stane podkladem pro identifikaci hlavních potenciálů a úskalí obou systémů územního plánování a doporučení pro český systém nástrojů územního plánování, resp. pro možnou aplikaci nizozemských zkušeností v české územně plánovací praxi.

Metodika

(1) Literární rešerše systému nástrojů územního plánování v ČR a v Nizozemsku, včetně podrobné specifikace obsahových náležitostí a závaznosti jednotlivých nástrojů a včetně ukázek příkladů jednotlivých nástrojů územního plánování. (2) Kritická srovnávací analýza nástrojů územního plánování v ČR a v Nizozemsku, zaměřená na vyhodnocení vzájemných shod a odlišností a výhod a nevýhod z různých pohledů (např. závaznost, rychlost pořízení, flexibilita, resp. restriktivnost regulace, flexibilita změn, ochrana veřejných zájmů apod.). (3) Dokumentace srovnání nástrojů územního plánování na konkrétních vybraných příkladech nástrojů územního plánování z ČR a z Nizozemska. (4) Syntéza srovnání, identifikace hlavních potenciálů a úskalí obou systémů a doporučení pro český systém nástrojů územního plánování.

Doporučený rozsah práce

Textová část doplněná o schémata, diagramy, grafy, srovnávací tabulky a obrázky, obsahující minimálně: (1) literární rešerši systému nástrojů územního plánování v ČR a v Nizozemsku, včetně podrobné specifikace obsahových náležitostí a závaznosti jednotlivých nástrojů a včetně ukázek příkladů jednotlivých nástrojů územního plánování, (2) kritickou srovnávací analýzu nástrojů územního plánování v ČR a v Nizozemsku, zaměřenou na vyhodnocení vzájemných shod a odlišností a výhod a nevýhod z různých pohledů (např. závaznost, rychlost pořízení, flexibilita, resp. restriktivnost regulace, flexibilita změn, ochrana veřejných zájmů apod.), (3) dokumentaci srovnání nástrojů územního plánování na konkrétních vybraných příkladech nástrojů územního plánování z ČR a z Nizozemska, (4) syntézu srovnání, identifikaci hlavních potenciálů a úskalí obou systémů a doporučení pro český systém nástrojů územního plánování, (5) doporučení pro možnou aplikaci nizozemských zkušeností v české územně plánovací praxi.

Klíčová slova

územní plánování, nástroje územního plánování, územní plán, regulační plán, strategické plány, Nizozemsko, Česká republika

Doporučené zdroje informací

- Fialová, I., Čechová, K., & Kunešová, D. (2015). Územní plány EU. Metodika zadávání územních plánů. České vysoké učení technické – Fakulta architektury.
- Hnilička, P., Faltusová, E., Pintová Králová, R., Tichý, D., & Tittl, F. (2012). Pražské územní a stavební standardy. Rešerše zahraničních systémů. Útvar rozvoje města. Dostupné z <<http://www.iprpraha.cz/clanek/125/reserse-zahranicnich-systemu-stavebni-regulace>>
- Hobma, F. A., & Jong, P. (2016). Planning and development law in the Netherlands: An introduction. S-Gravenhage: IBR, Instituut voor Bouwrecht.
- Maier, K. (2014). Changing planning in the Czech Republic. In Spatial Planning Systems and Practices in Europe (pp. 215-235). London: Taylor & Francis Ltd.
- Needham, B. (2016). Dutch Land-use Planning: The Principles and the Practice. Taylor & Francis.
- Newman, P., & Thornley, A. (1996). Urban Planning in Europe: International Competition, National Systems, and Planning Projects. London & New York: Routledge.
- Pickvance, C. (2001). Four varieties of comparative analysis. Journal of Housing and the Built Environment, 16(1), (pp. 7-28). Dostupné z <www.jstor.org/stable/41107161>
- Ústav územního rozvoje (2019). Principy a pravidla územního plánování [PDF]. Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky. Dostupné z <<https://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/internetove-prezentace/principy-a-pravidla-uzemniho-planovani/kapitolaD/D2-2019-05-20.pdf>>

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – FŽP

Vedoucí práce

Ing. arch. Veronika Šindlerová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra aplikované geoinformatiky a územního plánování

Elektronicky schváleno dne 10. 3. 2020

doc. Ing. Petra Šímová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 3. 2020

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.

Děkan

V Praze dne 11. 03. 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně, pod vedením Ing. arch. Veroniky Šindlerové, Ph.D.

Uvedl jsem všechny literární prameny a publikace, ze kterých jsem čerpal.

Prohlašuji, že tištěná verze se shoduje s verzí odevzdanou přes Univerzitní informační systém.

V Praze 20.04.2020

.....

Poděkování

Především bych na tomto místě rád poděkoval Ing. arch. Veronice Šindlerové, Ph.D. za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost během vypracování diplomové práce.

Dále bych rád poděkoval Dr. Marleen Buizer z katedry Land Use Planning na Wageningen University za konzultaci ohledně rekodifikace nizozemského veřejného stavebního práva.

Abstrakt, klíčová slova

Tato diplomová práce se zabývá nástroji územního plánování v České republice a v Nizozemsku, které navzájem porovnává. Téma je aktuální z důvodu rekodifikace veřejného stavebního práva, která v současnosti probíhá v obou zemích. Cílem této práce je identifikace hlavních potenciálů a úskalí obou systémů územního plánování a formulace vyplývajících doporučení pro možnou aplikaci zahraničních zkušeností v české územně plánovací praxi. Použitá metoda vychází z literární rešerše těchto systémů a nástrojů územního plánování. První fází této metody je zobecňující srovnávací analýza územně plánovacích nástrojů, která zařazuje různé nástroje do zobecňujících kategorií. Druhou fází je rozdělovací srovnávací analýza, která navzájem porovnává nástroje v každé ze zobecňujících kategorií ve sledovaných pohledech. Výsledky této dvoufázové porovnávací metody jsou graficky znázorněny a dokumentovány na konkrétních vybraných příkladech nástrojů územního plánování z České republiky a z Nizozemska. Závěrem jsou uvedena použitelná doporučení z nizozemské praxe k připravované rekodifikaci českého veřejného stavebního práva.

klíčová slova: územní plánování, nástroje územního plánování, územní plán, regulační plán, strategické plány, Česká republika, Nizozemsko

This diploma thesis concerns with spatial planning instruments in the Czech Republic and in the Netherlands and compares them with each other. The topic is a current subject, due to ongoing recodification of public construction law that is underway in both countries. The purpose is to identify the main potentials and pitfalls of both spatial planning systems and resulting recommendations for possible utilization of foreign experience in the Czech spatial planning practice. The employed method arises from background research of those spatial planning systems and instruments. The first phase of this method is universalizing comparative analysis of spatial planning instruments that classifies different instruments into universalized categories. The second phase is differentiating comparative analysis that compares the instruments within each universalized category by the monitored attributes. The results of this two-phase comparative method are graphically represented and documented on concrete examples of spatial planning instruments from both the Czech Republic and the Netherlands. As a conclusion, useful recommendations from the Dutch practice are presented for the prepared recodification of Czech public construction law.

keywords: spatial planning, spatial planning instruments, land-use plan, zoning plan, strategic plans, the Czech Republic, the Netherlands

Obsah

Úvod	1
Cíle práce.....	3
Metodika.....	4
1. Literární rešerše.....	5
1.1 Historický exkurz a základní srovnání.....	5
1.2 České územní plánování	12
1.3 Nizozemské územní plánování.....	28
2. Srovnávací analýza.....	44
2.1 Všeobecné porovnání systémů územního plánování.....	44
2.2 Zobecňující porovnání nástrojů územního plánování.....	50
2.3 Rozděľující porovnání nástrojů územního plánování.....	53
3. Dokumentace srovnání na konkrétních příkladech	66
3.1 Regulační plán a <i>bestemmingsplan</i> v regulačním měřítku	66
3.2 Územní plán a <i>bestemmingsplan</i>	71
3.3 Zásady územního rozvoje a provinční <i>structuurvisie</i>	78
3.4 Politika územního rozvoje ČR a národní <i>structuurvisie</i>	86
4. Syntéza srovnání, výsledky	93
4.1 Shrnutí hlavních výhod a nevýhod.....	93
4.2 Doporučení pro aplikaci v české plánovací praxi	96
Diskuse	99
Závěr a přínos práce.....	103
Přehled literatury a použitých zdrojů.....	104

Úvod

Územní plánování má v naší zemi dlouholetou tradici a jeho následná implementace ovlivňuje náš život prakticky na každém kroku; v místě kde bydlíme, kam chodíme nakupovat, jakým způsobem se dopravujeme do práce nebo kudy se vydáme na procházku se psem. Uspořádání okolního prostředí, jeho prostupnost a jeho charakter má na náš život proto velký vliv a dle mého názoru není tento vliv dostatečně zdůrazňovaný a v důsledku tedy i nedostatečně pochopený širokou veřejností. Často je jako ukazatel kvality života chápáno vlastní bydlení anebo vlastnictví osobního automobilu. Avšak v případech, kdy je toto bydlení na okraji řídké zástavby neobsložené veřejnými službami, kam musíme dojíždět právě tím osobním automobilem a strávit v něm (ne)dobrovolně třeba několik hodin denně, nám tyto ukazatele teprve mohou přestat dávat smysl.

Jak je uvedeno v předchozím odstavci, územní plánování je tedy všední součástí života každého z nás, neboť formuje prostředí, ve kterém žijeme a to způsobem, který by proto měl být promyšlený a smysluplný. Tím smyslem by mělo být zajištění a vyvážení ochrany zájmů osobních i veřejných – soukromých i společných. Aby jedno nemělo rozhodující převahu nad druhým. Dobrým způsobem, jak toho dosáhnout, je dát prostor dotčeným subjektům se spolupodílet na tvorbě svého okolí, avšak zároveň ponechat slovo a určitou kontrolu odborníkům, kteří dokáží vidět dílčí problémy z nadhledu a zastřešit jejich východiska do uceleného řešení. Odborníci také přináší profesionální vhled do problematiky konkrétních území. Jenže na každé takové území můžeme mít zcela odlišné požadavky, většinou demografické a zemědělské, jindy ekologické, ve výjimečných případech (např. úložiště jaderného odpadu) zcela specifické. Je tedy velice obtížné obsáhnout potřebné vědění, které by mělo být bráno v potaz při správném územním rozhodování v dané lokalitě. Již tak nelehký úkol týkající se fyzických záležitostí však ještě dále komplikuje a rozvíjí rozměr duševní. Mohl bych se pokusit tento rozměr popsat vlastními slovy, avšak nejlépe jej, dle mého názoru, již vystihl pan prezident Havel v následujícím odstavci.

Jde například o to, aby člověk na této zemi neměl jen bydliště, ale i domov; aby měl jeho svět řád, kulturu, styl; aby byl respektován a citlivě kultivován profil krajiny (byť na úkor růstu produkce); aby byla čtlena tajemná vynalézávatost přírody, její pestrobarevnost a nevyzpytatelná složitost všech vazeb, kterými je jako celek protkána; aby města a ulice měly svůj osobitý ráz, svou jedinečnou atmosféru, svůj styl; aby lidský život nebyl zredukován na stereotyp výroby a konzumu, ale aby mu byly otevřeny všechny diferencované možnosti; aby lidé nebyli stádem, manipulovaným a uniformovaným sortimentem spotřebního zboží a spotřební televizní kultury, at' už mu ho nabízejí tři konkurenční kapitalistické giganty, nebo jediný bezkonkurenční gigant socialistický; aby se prostě za vnější pestrosti jednoho systému a za odpudivou šedivostí druhého neskrývala táž hlubinná pustota života, který ztratil smysl (Havel, 1990).

To je opravdu velice komplexní úkol vyžadující celospolečenskou snahu. Jedná se v něm o otázky morální, kulturní, politické, týkající se veřejného mínění atp. Pro územní plánování samotné je většina těchto otázek nezodpověditelná, ale jinými se zabývá. K tomu účelu jsou v našem stavebním zákoně definovány cíle a úkoly územního plánování a způsoby, jak jich dosáhnout. Těmi způsoby jsou právě nástroje územního plánování, kterými se zabývá tato diplomová práce, a jejich smyslem je poskytovat ochranu zájmů osobních i veřejných legální cestou; právně vymahatelnou, dohledatelnou a transparentní formou.

Legislativa nám tedy dává potřebné nástroje. Jejich konkrétní obsah a přeneseně i způsob, jakým tyto nástroje používáme, ovšem závisí na rozhodování našich zvolených zástupců a také na nás samotných, jestliže se účastníme například samotného pořizování těchto nástrojů. V zákonech není jednoznačně definovaná míra ochrany veřejných zájmů, tedy zda budou nástroje více chránit zájmy osobní nebo veřejné. Další variabilitu skýtá například flexibilita regulací, která popisuje, jestli jsou nástroje v zákoně předspsány velmi přesně, nebo je naopak ponechán větší prostor k interpretaci.

V současné situaci, kdy dochází k rekonifkaci stavebního práva, jsou podobné otázky, jak nejlépe nastavit nově vznikající legislativu územního plánování, obzvláště aktuální. Podle mého názoru se však v souvislosti s touto rekonifkací převážně mluví jen o jediném pohledu na územně plánovací praxi. Tou je její komplikovanost a v konečném důsledku „pomalost“ procesu povolování staveb v České republice. Tento pohled je uveden jako jediný obecný cíl rekonifkace v Hodnocení dopadů regulace (RIA) k návrhu stavebního zákona (Hospodářská komora ČR, 2019: 51). Hospodářská komora se zde odvolává na studii Světové banky Doing Business 2019 (The World Bank, 2019), ve které se Česká republika umístila na 156. místě ze 190 posuzovaných zemí v délce standardizovaného stavebního řízení (246 dní). Myslím si však, že hlavní motivací k rekonifkaci tak důležitého zákona by mělo být více než snaha o zrychlení tempa výstavby, což je z palety všech možných odpovědí na otázky pana prezidenta nedostačující.

Tato diplomová práce se odpovědi na ně pokouší najít v zahraniční praxi, konkrétně v Nizozemsku. Právě nizozemské územní plánování je proslulé svou komplexností, zapojením mnoha stran do vyjednávání (tzv. *poldermodel*) (Zonneveld & Evers, 2014: 64) a schopností vyrovnat se s mnoha negativními vlivy, jako byla například poválečná situace, kdy byla zničena značná část nizozemských měst, nebo jako je jejich neustálý boj se záplavami, s nedostatkem nezastavěného území atp. Navzdory této dobré pověsti se však Nizozemsko v celkovém hodnocení avizovaného žebříčku Světové banky neumístilo před Českou republikou, ovšem o jednu příčku za ní. Ačkoliv v Nizozemsku je délka standardizovaného stavebního řízení kratší (v Nizozemsku 161 dní, tedy o 85 dní méně než u nás), dokázala Česká republika získat lepší celkové hodnocení díky dalším kritériím. Umístění obou zemí těsně za sebou je dalším důvodem, proč mi připadají obzvláště porovnatelné, a navíc ambivalentní vyznění tohoto žebříčku znovu evokuje nutnost zabývat se problémem z více pohledů, jak již uvedl pan prezident.

Závěrem této úvodní kapitoly následují zpřesňující informace o rozvržení této diplomové práce. Používané číslování kapitol je shodné s metodikou uvedenou v zadání této práce; číslovány jsou tedy jen kapitoly 1 až 4 a také jejich obsah zcela odpovídá zadání. V první kapitole této práce jsou představeny základní informace o obou zemích a územně plánovacích systémech a nástrojích, které používají. Ve druhé kapitole jsou tyto systémy a nástroje srovnány mezi sebou, a to z více pohledů, nežli je rychlost jejich pořízení; dalším pohledem na srovnávané nástroje je také jejich závaznost, flexibilita změn, ochrana veřejných zájmů apod. Ve třetí kapitole je toto srovnání dokumentováno na konkrétních příkladech. To je východiskem pro kapitolu čtvrtou, ve které syntéza tohoto srovnání identifikuje hlavní potenciály a úskalí obou systémů a nástrojů územního plánování a přináší doporučení pro možnou aplikaci nizozemských zkušeností v české územně plánovací praxi. Nakonec následuje diskuse a závěr.

Cíle práce

Prvním cílem této diplomové práce je vzájemné srovnání nástrojů územního plánování v České republice a v Nizozemsku za účelem zjištění vzájemných shod a odlišností. Toto zjištění je nadále vyhodnoceno z různých pohledů, které se týkají zásadních vlastností nástrojů územního plánování, jako je například jejich závaznost, rychlost pořízení, flexibilita, resp. restriktivnost regulace, flexibilita změn, ochrana veřejných zájmů apod. Dalším cílem je pak dokumentace tohoto srovnání na konkrétních vybraných příkladech nástrojů územního plánování z České republiky a z Nizozemska. Syntéza tohoto srovnání následně vede k finálnímu cíli této diplomové práce a tím je identifikace hlavních potenciálů a úskalí obou systémů územního plánování a doporučení pro český systém nástrojů územního plánování, resp. pro možnou aplikaci nizozemských zkušeností v české územně plánovací praxi.

Metodika

Jelikož je cílem této práce provést srovnání územně plánovacích nástrojů, je v kontextu různého historického vývoje obou zemí nepravděpodobné, že budou tyto nástroje koncepčně identické. Požadavkem k takovému srovnání je tedy odhalit a pochopit různé interpretace konceptů územního plánování. Prvním krokem je provedení rozsáhlé literární rešerše obou územně plánovacích systémů a územně plánovacích nástrojů. Dalším krokem je samotné srovnání, které bere v potaz právě jejich různý způsob vývoje a koncepční nesrovnalosti. Vhodným nástrojem k takovému porovnání jsou přístupy uvedené v odborném článku Christophera G. Pickvance, britského emeritního profesora urbanistických studií na univerzitě v Kentu v Anglii. Jeho práce rozlišuje různé způsoby přístupů ke srovnávací analýze a jako příklad uvádí analýzu bytové politiky v různých zemích (Pickvance, 2001). Profesor Pickvance rozděluje přístupy ke srovnávací analýze (*comparative analysis*) na dva základní typy podle toho, zdali při srovnávání vycházíme z pozorovaných shod mezi porovnávanými objekty, nebo zdali vycházíme z jejich rozdílů. Tyto přístupy pojmenoval jako zobecňující (*universalizing*) srovnávací analýzu (Pickvance, 2001: 4) v případě shod, a rozdělující (*differentiating*) srovnávací analýzu (Pickvance, 2001: 8) v případě rozdílů.

V této diplomové práci je využita kombinace obou uvedených přístupů. V první fázi srovnávací analýzy územně plánovacích nástrojů je použitý zobecňující přístup, pomocí kterého jsou různé nástroje používané v obou zemích zařazeny do zobecňujících kategorií, např. dle jejich rozsahu nebo dle jejich charakteru. Ve druhé fázi je použitý rozdělující přístup, který navzájem porovnává nástroje v každé zobecňující kategorii ve sledovaných pohledech (např. závaznost, rychlost pořízení, flexibilita změn, ochrana veřejných zájmů apod.).

Toto porovnání je nejprve vyhodnoceno a poté graficky znázorněno pomocí kiviát diagramů, z nichž je na první pohled patrné, jaké kvality mají porovnávané nástroje právě ve sledovaných pohledech. Následně jsou výsledky této dvoufázové porovnávací metody dokumentovány na konkrétních vybraných příkladech nástrojů územního plánování z České republiky a z Nizozemska. Závěrem jsou uvedena použitelná doporučení z nizozemské praxe k připravované rekonstrukci českého veřejného stavebního práva.

1. Literární rešerše

V první kapitole této diplomové práce je provedena literární rešerše systémů a nástrojů územního plánování v České republice a v Nizozemsku. V její první části se zabývá historií obou zemí, aby ilustrovala, jakým způsobem a za jakých souvislostí a podmínek bylo dosaženo *statu quo*. V dalších částech je podrobně rozebrán systém územního plánování, jeho zákony, orgány a nástroje, a to v pořadí nejdříve české a poté nizozemské. Dále je zde vhodné podotknout, že veškeré názvy psané kurzívou jsou v původním jazyce, zatímco překlady, ať už zavedené nebo vlastní, jsou psány normálním písmem.

1.1 Historický exkurz a základní srovnání

Česká republika a Nizozemsko, pro svou geografickou blízkost, sdílí mnohé ze své historie. Již prvotní osídlování člověkem zručným (*Homo habilis*) probíhalo srovnatelně, a to v období nejstaršího paleolitu. První lidé dnešního typu (*Homo sapiens sapiens*) se objevili v mladém paleolitu. Ve srovnatelném časovém úseku docházelo také k postupnému odchodu Keltů a k následnému pronikání Germánů na území obou zemí. Do dalšího vývoje pak silně zasáhl rozmach a politická a vojenská moc Římské říše a na území českých zemí i dnešního Nizozemska docházelo k zakládání římských osad. První Slované se na našem území objevili až ve 2. polovině 6. století během stěhování národů, zatímco na nizozemském území se usídlili Frankové. Dále ve středověku se v nadvládě nad tímto územím přela z důvodu jeho polohy převážně Anglie s Francií.

Dalšími společnými historickými událostmi v obou zemích byly církevní revoluce, respektive křesťanské reformátorské proudy, u nás masově rozšířené Husitství v 15. století a na území Nizozemí se rozšířil o století později Calvinismus. V pozdně středověké Evropě se na vládnoucích pozicích střídalo několik nejmocnějších rodů. Z nich dále spojil osud našich dvou zemí rod Habsburků. První habsburský král nizozemských provincií, Maxmilián I. Habsburský byl dědečkem prvního habsburského krále českých zemí, Ferdinanda I. Habsburského. Habsburkové vládli oběma zemím zároveň od roku 1526, kdy po bitvě u Moháče vymřela česko-uherská větev Jagellonců a na trůn usedl právě Ferdinand I. Habsburský. Ovšem, s tím velkým rozdílem, že Habsburkové u nás vládli téměř 400 let až do konce první světové války, zatímco v Nizozemí jen do roku 1567, kdy započala revoluce a následně vznikla konfederativní republika v čele s místodržícím (*statthouder*), který byl vždy zvolen z rodu Oranžského.

Jen o něco málo pozdější zajímavou historickou spojitostí mezi oběma zeměmi je český král Fridrich V. Falcký. Takzvaný „zimní král“, protože vládl v Čechách jen „jednu zimu“ během stavovského povstání od roku 1619 do bitvy na Bílé hoře v roce 1620, po které bylo povstání potlačeno. Fridrich byl proto donucen uprchnout, a to právě do Nizozemska, odkud pocházela jeho matka, Luisa Juliana Oranžská. Uchýlil se do městečka Rhenen, které se nachází pět kilometrů na západ od univerzitního města Wageningen, a na tamějším kopci Grebbeberg pořádal hostiny a hony.

A poslední historickou spojitost, kterou bych zde rád uvedl, je životní cesta Jana Amose Komenského, Učitele národů, zakladatele moderní pedagogiky. Do Nizozemska jezdil totiž často, například se zde setkal s francouzským filozofem René Descartem na jeho zámku Endegeest a v Haagu se setkal právě se zmiňovaným českým králem v exilu, Fridrichem V. Falckým. Po vypálení Lešna v roce 1656 pak našel v Nizozemsku svoje poslední útočiště. Jan Amos Komenský zemřel v Amsterdamu 15. listopadu 1670 a je pohřben v nedalekém Naardenu.

1.1.1 Historie řádů a pravidel výstavby a územního plánování

V českých zemích bývá jako nejstarší stavební řád uváděn Jihlavský městský stavební řád z roku 1270. Od poloviny 16. století se pak začaly objevovat požární řády, které lze považovat za hlavní zdroj územně plánovacích nařízení a nástrojů. Později začalo vznikat na území českých zemí několik různých stavebních řádů, které se měly po vzniku samostatného Československa v roce 1918 aktualizovat a sjednotit. Velmi dlouhá jednání trvala sedm let a dalších téměř deset let trvající připomínkové řízení však přerušila druhá světová válka a zastaralé stavební řády tak byly nahrazeny až v roce 1949 schválením zákona č. 280/1949 Sb., o územním plánování a výstavbě obcí. K další změně došlo o devět let později, v roce 1958, kdy bylo rozlišeno územního plánování a stavební řád pomocí zákona č. 84/1958 Sb., o územním plánování a č. 87/1958 Sb., o stavebním řádu. Toto rozlišení se však neukázalo jako praktické (Kubičková, 2016). V roce 1976 byl pak schválen jediný stavební zákon č. 50/1976 Sb., který byl velice rozsáhlý a s mnoha změnami zůstal v platnosti až do roku 2006, kdy byl nahrazen současným stavebním zákonem č. 183/2006 Sb. V současnosti je velkým politickým a společenským tématem jeho rekonstrukce, kterou však od Ministerstva pro místní rozvoj dostala na starosti Česká hospodářská komora a který vzbuzuje spoustu sporů a emocí. Dle aktuálních zpráv (ze začátku roku 2020) má vejít v platnost 1. ledna 2021 a účinný by měl být od poloviny roku 2023.

Na území dnešního Nizozemska bychom plánování jednotlivých měst mohli také sledovat již od středověku. První doklady se datují od roku 1200 a upravují takové záležitosti, jako například obranyschopnost města, protipožární opatření, vzhled budov nebo bezpečnost dopravy (Hobma & Jong, 2016: 1). První zákon, který poskytoval právně závazný nástroj územního plánování, byl vydaný v roce 1901 pod názvem Zákon o bydlení (*Woningwet*). Tím nástrojem byl Plán rozvojového území (*Uitbreidingsplan*), který byly obce nad 10 000 obyvatel povinny vypracovat na každou svou rozvojovou oblast. V roce 1921 byl Zákon o bydlení aktualizován a přibyl další nástroj, Stavební povolení (*Bouwvergunning*), které mohlo být vznikajícím stavbám uděleno právě a pouze na základě Plánu rozvojového území. Tato provázanost mezi oběma nástroji přetrvává dosud, ačkoliv se od té doby změnil jejich názvy a legislativní předpisy. Poprvé se tak stalo v roce 1962, kdy byl schválen Zákon o prostorovém plánování (*Wet op de Ruimtelijke Ordening*, zkratka psána velkými písmeny: *WRO*). Plán rozvojového území byl nahrazen Územním plánem (*Bestemmingplan*). V roce 1988 pak vešla v platnost Čtvrtá zpráva k tomuto Zákonu o prostorovém plánování (*Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening*), která započala proces regionalizace, preferovala koncept kompaktních měst a jako hlavní rámec vývoje stanovila mezinárodní konkurenceschopnost. Další změnou mohla být Pátá zpráva (*Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening*) z roku 2002, která opustila myšlenku kompaktních měst a značně uvolnila restriktivnost regulativů, ovšem již v roce 2006 byla Pátá zpráva zvrácena schválením „šesté“, Národní prostorové strategie (*Nota Ruimte: Ruimte voor ontwikkeling*), která však vedla k oslabení zájmu veřejnosti podílet se na participativním plánování, kvůli omezení její rozhodovací pravomoci (Balz & Zonneveld, 2018). Následující reformy ve vládě v roce 2008 na tento problém také reagovaly. Vedly ke sloučení několika ministerstev a k úplné rekonstrukci *WRO*. Ačkoliv se nová verze zákona jmenuje opět Zákon o prostorovém plánování (*Wet Ruimtelijke Ordening*, zkratka psána malými písmeny: *Wro*), přináší však mnoho důležitých změn; například právě zmiňovanou Národní prostorovou strategii nahrazuje Strukturální vizí infrastruktury a prostorového plánování (*De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte*, zkratka *SVIR*), která je od roku 2012 stále v účinnosti. A stejně jako v České republice, i v Nizozemsku je v současnosti připravována rekonstrukce stavebního zákona, který se bude jmenovat Zákon o životním prostředí (*Omgevingswet*), a který má v roce 2021 nahradit 26 různých zákonů, které se týkají životního prostředí, územního plánování, stavebního řádu a mnoha dalších.

1.1.2 Historie politická a hospodářská

V předchozí kapitole jsme sledovali vývoj stavebního práva v obou zemích, avšak ještě je třeba zmínit nedávný politický vývoj, jelikož má na současnou situaci v územním plánování velký vliv. Podstatným rozdílem mezi oběma zeměmi je totiž státní uspořádání a také způsob, jakým se k němu dopracovaly.

Současná Česká republika měla k nynějšímu stavu mnohem komplikovanější cestu než současné Nizozemsko. První samostatné státní zřízení ve 20. století, tzv. první republika, existovala mezi roky 1918 – 1938, jmenovala se Československá republika, jednalo se o demokratický, unitární a centralistický stát a zanikla po přijetí Mnichovské dohody. Pokračovala jako tzv. druhá republika, jmenovala se Česko-Slovenská republika, ovšem již bez území Sudet zabraného Němci, a trvala 167 dní mezi lety 1938 – 1939, kdy skončila vyhlášením slovenské samostatnosti. Následoval Protektorát Čechy a Morava v letech 1939 – 1945. Po konci druhé světové války vznikla tzv. třetí republika, která se jmenovala opět Československá republika, nezahrnovala území Podkarpatské Rusi a jednalo se sice o demokratický režim, ovšem bez opozice Komunistické straně Československa (KSČ). Trvala mezi lety 1945 – 1948, kdy se KSČ po Vítězném únoru absolutně chopila moci. Státní zřízení, které KSČ zavedla, se nadále nazývalo Československá republika, avšak permanentní vládní koalice již přestala být volena demokraticky. Nová ústava přijatá v roce 1960 mimo jiné změnila název státu na Československou socialistickou republiku, která byla nadále unitární a zesíleně centralistická. Na Nový rok 1969 se unitární zřízení změnilo na vnitrostátní federaci, ale název státu se nezměnil. Tedy až do roku 1990, kdy po pádu komunistické totality vznikla demokratická Česká a Slovenská Federativní Republika, trvající do konce roku 1992. Od začátku roku 1993 je Česká republika parlamentní republikou a jedná se znovu o unitární stát, který je vnitřně decentralizovaný krajskou a obecní samosprávou.

Zato Nizozemsko ve 20. století je konstituční dědičnou monarchií, která je založená na parlamentní zastupitelské demokracii a jedná se o vnitřně decentralizovaný unitární stát (decentralizace provinční a obecní samosprávou). Od roku 1848 panovník ztrácel svou dosavadní silnou pozici a roku 1868 došlo k přijetí zásady odpovědnosti vlády vůči parlamentu. Během první světové války si Nizozemsko zachovalo svou neutralitu a roku 1917 došlo k rozšíření volebního práva a zavedení poměrného volebního systému. Za druhé světové války území Nizozemska obsadila německá armáda, od níž bylo osvobozeno 5. května 1945. Po válce však také postupně přišlo o většinu svých zahraničních kolonií. Do roku 1967 trvalo v parlamentu konsociační období, tedy způsob rozhodování, na kterém se dohodnou a spolupodílí všechny parlamentní strany. Od roku 1967 však začaly vznikat nové politické strany, které konsociační model oslabil a přešly k polarizovanému modelu koalice-opozice, který známe i z České republiky.

Historie politického uspořádání v obou zemích je tedy velmi různá. Nizozemsko si zachovalo svou neutralitu, zatímco u nás se v minulém století vystřídalo hned několik totalitních režimů. Z pohledu územního plánování lze vyvodit různé důsledky odlišného politického vývoje v obou zemích.

Tím prvním důsledkem je rozdílný vztah hospodářů k vlastněné půdě. Pozemková reforma v Československu v roce 1919, kolektivizace po druhé světové válce řízená KSČ a také restituce a privatizace v zemědělství po pádu komunismu změnila vlastníky půdy několikrát v průběhu století. To se přirozeně projeví ve ztrátě jejich osobního vztahu k půdě, a tak se tyto vlastníci často rozhodnou ji neobdělávat sami a raději pronajmout velkým zemědělským společnostem, což zapříčiňuje přílišnou fragmentaci v jejím vlastnictví a vede k mnoha

nepříznivým důsledkům na její kvalitě a funkci anebo také k nadměrné velikosti lánů polí (Sklenička, 2011: 9). Naopak v Nizozemsku museli hospodáři půdu na vznikajících poldrech před využitím nejprve ohradit a vysušit, a nebyla to práce marná, neboť půda zůstala v jejich vlastnictví, a tak ji posléze mohli předat další generaci, což osobní vztah vlastníků k půdě utužilo.

Druhým rozdílným důsledkem, který má základ v odlišné historii politického uspořádání, je přístup k plánování jako takovému. Čtyřicet let plánovaného hospodářství v České republice přisoudilo všemu „plánovanému“ nelichotivou nálepkou období totality a nesvobody. A to včetně územního plánování, které se tak stalo politicky neatraktivním tématem a bylo v důsledku upozaděno, obzvláště v devadesátých letech (Maier, 2014: 216). Naopak v Nizozemsku je plánování zakořeněno v legislativě již od roku 1901 a společnost jej po vládě přímo vyžaduje, jak je uvedeno v nizozemské Konstituci (*Grondwet*, článek 21). Postupující integrace evropské legislativy v obou zemích však popsany rozdíl srovnává.

Třetím rozdílem, který však již nelze řešit integrací legislativy, je Nizozemská tradice konsenzu, která se promítá v politice jako dříve používaný konsociační model v parlamentu nebo jako konsenzuální způsob vyjednávání v územním rozhodování, tzv. *poldermodel* (zmiňovaný v úvodu této práce). Dnes jsou tyto modely již překonány, ovšem snaha domluvit se v lidech přetrvává, stejně jako přístup k veřejnému vlastnictví a k veřejnému zájmu. *Poldermodel* nese v názvu polder proto, že pokud se spoluobčané měli shodnout právě na vysušení poldru, museli se domluvit všichni bez výjimky; vždyť jediná nedokončená část hráze by znemožnila celou její funkci. Pro nizozemce je tak veřejný zájem velmi snadno chápán jako jejich vlastní zájem a veřejné vlastnictví a jeho údržba naprostou nutností, aby se třetina jejich území doslova neocitla pod vodou.

Jeden shodný důsledek, který bychom mohli v obou zemích najít, se týká intenzivního využívání půdy a úprav krajiny. V České republice je historickou příčinou nešetrné hospodaření jednotných zemědělských družstev ve snaze o potravinovou soběstačnost režimu komunistického. V Nizozemsku je tou příčinou nedostatek zemědělské půdy ve snaze o mezinárodní konkurenceschopnost režimu kapitalistického. Negativní důsledek pro půdu a pro krajinu měly však obě snahy stejné.

A právě bezútešný stav přírody byl jednou z příčin pádu komunistické totality v Československu. Kampaň „Chceme vzduch!“ a první listopadové demonstrace roku 1989 začaly právě v Teplicích, lázeňském městě krutě zasaženém obrovským znečištěním. Od té doby jsme v České republice demokratickou společností. Dle mého názoru a uvedených rozdílů však „mladší“ demokratickou společností, nežli je společnost nizozemská.

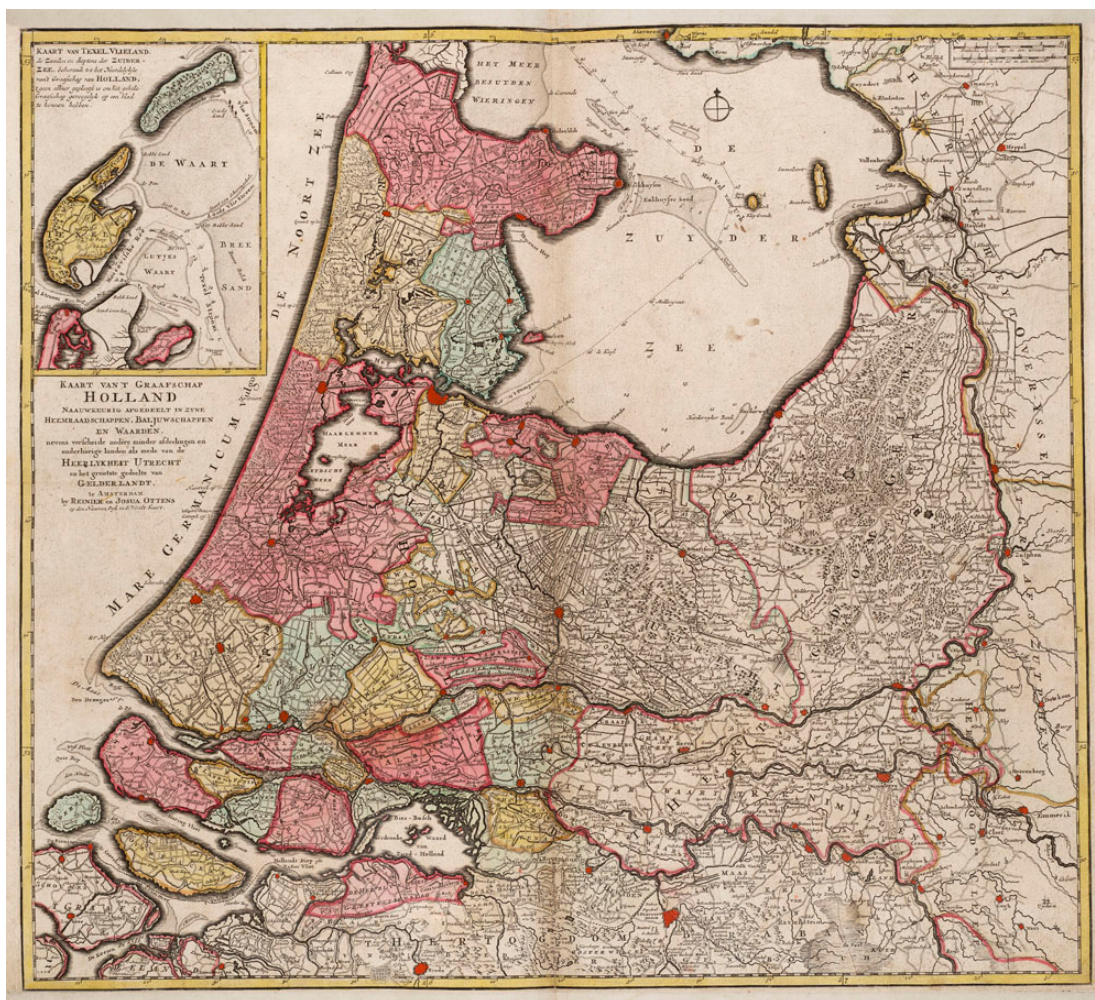
1.1.3 Současná politická situace

Systém distribuce a decentralizace moci je jak u nás, tak v Nizozemsku založen na teritoriálním a funkčním způsobu rozdělení moci. *Teritoriální způsob* dělí moc do rukou pověřených úřadů (např. krajské a obecní), a *funkční způsob* dělení moci je založen na principu *trias politica* (zákonodárna – výkonná – soudní), jehož základy položil francouzský osvícenský filosof Charles de Montesquieu ve svém díle *De l'esprit des lois* (O duchu zákonů) (1748). Je základem české Ústavy a nizozemské Konstituce (*Grondwet*, mimo jiné článek 81). Ovšem, v Nizozemsku je toto základní dělení ještě posíleno duální organizací veřejné správy, o které je podrobněji pojednáno v kapitole 1.3.3, a také velkým vlivem vodních rad (*Waterschappen*) na rozvojovou politiku. Vodní rady mohou vydávat závazné vyhlášky a obce musí s vodní radou konzultovat tvorbu územně plánovacích nástrojů.

Na následujících dvou výkresech jsou vodní rady znázorněny v roce 1740 a v současnosti.

Další zásadní shodou v našich zemích je diferenciací práva veřejného a soukromého. V Nizozemsku má toto rozdělení historickou tradici, zato u nás je tato koncepce práva přijímána až od roku 1989. Uvedené typy se liší tím, že soukromé právo se vztahuje především k soukromým osobám a vztahům mezi nimi, zatímco právo veřejné upravuje vztahy mezi státem a jeho občany, respektive širokou veřejností. Avšak i z tohoto zevrubného popisu je zjevné, že přesné určení této hranice není lehké a bývá proto častou příčinou sporů. Další významnou odlišností mezi uvedenými typy je postavení subjektů. Veřejné právo je nástrojem veřejné moci státu k prosazování zákonů, zákazů apod. Postavení subjektů je v tomto případě tedy nerovnoprávné, kdy stát je ostatním účastníkům nadřazen. Na druhé straně v soukromém právu jsou subjekty v rovnoprávném postavení a nejsou tedy oprávněny rozhodovat o právech protistrany.

Výše popsaná shoda v diferenciaci práva je obvyklou praxí v mnoha zemích světa. Konkrétní výklad v České republice a v Nizozemsku umožňuje veřejnému sektoru účastnit se soukromého práva a hájit tedy vlastní zájmy při takových vyjednáváních, což je již méně obvyklou praxí. V rámci Evropy toto není možné například ve Velké Británii, kde se veřejná správa jakékoliv úrovně nesmí účastnit soukromého práva.

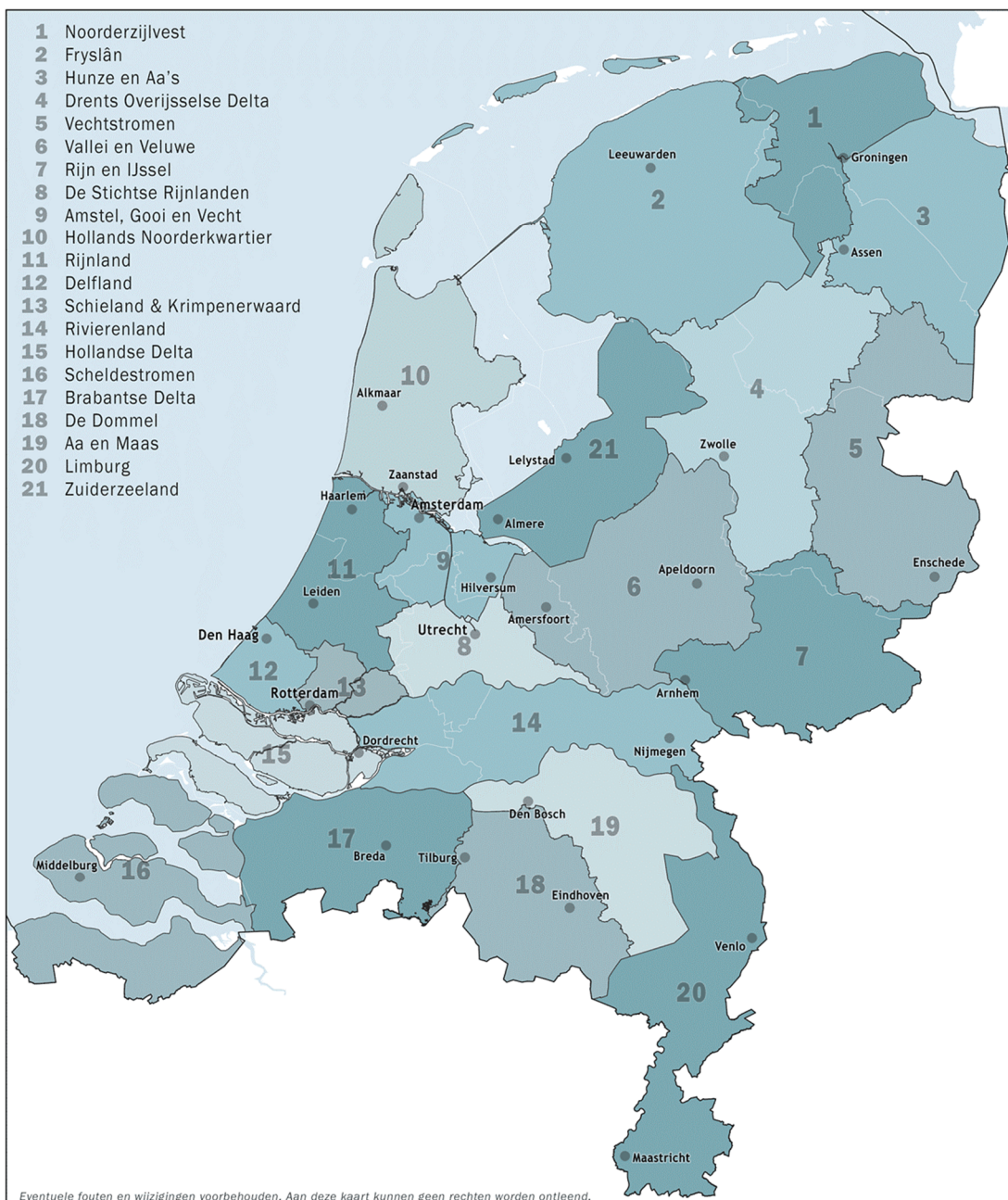

Výkres 1: Reinier Ottens a Joshua Ottens, nizozemské vodní rady v roce 1740¹

¹ https://www.oudelandkaarten.nl/europa/item/holland-utrecht-1740-ottens?category_id=26

WATERBEHEER 21 Waterschappen

2019

Výkres 2: Přehled současných nizozemských vodních rad²

² <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b3/2019-Waterschap-prov-1200.png>

1.1.4 Základní charakteristiky

Závěrem této kapitoly bych ještě krátce porovnal základní charakteristiky obou zemí. Z tabulky níže je patrné, že se obě země liší zejména v oblastech hustoty zalidnění a míry urbanizace.

	Česká republika	Nizozemsko
Státní uspořádání	Parlamentní republika	Konstituční monarchie
Počet obyvatel (1. 1. 2018)³	10 610 055	17 118 084
Podíl počtu obyvatel na EU28⁴	2,1 %	3,3 %
Míra nezaměstnanosti (červen 2014 / říjen 2019)⁵	6,1 % / 2,2 %	7,4 % / 3,5 %
Rozloha (2015)⁶	78 868 km ²	41 540 km ²
Podíl rozlohy na EU28⁷	1,76 %	0,93 %
Průměrná hustota zalidnění⁸	136,8 obyvatel / km ²	498,2 obyvatel / km ²
Průměrná míra růstu populace (meziročně od 2007 do 2018)⁹	0,31 %	0,41 %
HDP (2017)¹⁰	215 726 milionů USD	826 200 milionů USD
Podíl HDP na EU28¹¹	1,25 %	4,78 %
Míra urbanizace¹² (2018)¹³	30,2 %	53,6 %
Počet krajů/provincií	14	12
Počet obcí / municipalit	6 258 ¹⁴	355 ¹⁵
z toho ORP	205 ¹⁶	-

Tabulka 1: Základní charakteristiky obou zemí

V další tabulce jsou patrné odlišné počty územních statistických jednotek na území obou zemí. Proto Česká republika zavedla regionální samosprávu na úrovni NUTS¹⁷ 3, zatímco Nizozemsko na úrovni NUTS 2. Dalším podstatným rozdílem je řádově větší počet českých samosprávných celků na úrovni LAU¹⁸ 2. Z toho důvodu je pak pro potřebné úkony v České republice používán systém obcí s rozšířenou působností (tj. ORP), jichž je právě řádově stejný počet v obou zemích.

NUTS 0	NUTS 1	NUTS 2	NUTS 3	LAU 2
Nizozemsko	4 skup. provincií	12 provincií	40 COROP ¹⁹	355 municipalit
Česká republika	1 republika	8 regionů	14 krajů	6 258 obcí

Tabulka 2: Porovnání počtů územních statistických jednotek

³ <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00001&plugin=1>

⁴ <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00005&plugin=1>

⁵ https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=une_rt_m&lang=en

⁶ https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=demo_r_d3area&lang=en

⁷ viz č. 6 + vlastní výpočet

⁸ <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tps00003>

⁹ viz č. 3 + vlastní výpočet

¹⁰ https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=NL-CZ&year_high_desc=true

¹¹ viz č. 10 + vlastní výpočet

¹² vlastní výpočet, podíl populace žijící ve městech, atribut DGURBA = 1, tj. Cities (Densely populated areas)

¹³ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/gisco/geodata/reference-data/population-distribution-demography/degurba>

¹⁴ <https://www.czso.cz/documents/10180/61601876/32019918003.pdf>

¹⁵ <https://almanak.overheid.nl/organisaties/Gemeenten>

¹⁶ <https://www.czso.cz/documents/10180/61601876/32019918103.pdf/7a30ee44-7bc8-49c8-b155-7a5a9c5dd91e>

¹⁷ Nomenklatura územních statistických jednotek z francouzského Nomenclature des unités territoriales statistiques

¹⁸ Místní správní jednotka z anglického Local administrative unit; LAU 1, tj. české okresy, se v Nizozemsku nepoužívají

¹⁹ COROP (Coördinatiecommissie Regionaal Onderzoeksprogramma) je pouze statistické rozdělení Nizozemska

1.2 České územní plánování

V předchozí kapitole jsme se zabývali historií a základním srovnáním obou zemí. Tato a další kapitola pokračuje v rešeršním procesu a věnuje se legislativním prostředím, ze kterých vycházejí nástroje územního plánování, jejichž porovnání je cílem této diplomové práce.

Územní plánování v České republice je určeno zejména stavebním zákonem č. 183/2006 Sb. jako legislativní nástroj státní správy pro rozvoj území. Zabývá se řešením všech součástí a zájmů v území, jako je například ochrana území, využití území a zásady jeho uspořádání. Současná implementace je ovlivněna evropskou legislativou, která byla do té české integrována jako jeden z předpokladů vstupu České republiky do EU v roce 2004 (Maier, 2014: 217).

1.2.1 Cíle a úkoly územního plánování

Cíle a úkoly územního plánování jsou pro rozhodování v území zcela zásadní proto, že nástroje územního plánování, které jsou předmětem porovnání v této diplomové práci, musí být s nimi v souladu. Pokud jsou nástroje územního plánování schváleny příslušným orgánem, stávají se pak legislativním základem, podle kterého lze cílů a úkolů územního plánování dosáhnout. V následující tabulce jsou uvedeny cíle územního plánování, dle stavebního zákona.

Cíle územního plánování dle §18, 183/2006 Sb.

1) Vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území, spočívající ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území a který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích.

2) Územní plánování zajišťuje předpoklady pro udržitelný rozvoj území soustavným a komplexním řešením účelného využití a prostorového uspořádání území s cílem dosažení obecně prospěšného souladu veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území. Za tím účelem sleduje společenský a hospodářský potenciál rozvoje.

3) Orgány územního plánování postupem podle tohoto zákona koordinují veřejné i soukromé záměry změn v území, výstavbu a jiné činnosti ovlivňující rozvoj území a konkretizují ochranu veřejných zájmů vyplývajících z tohoto zákona a zvláštních právních předpisů.

4) Územní plánování ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví. Přitom chrání krajinu jako podstatnou složku prostředí života obyvatel a základ jejich totožnosti. S ohledem na to určuje podmínky pro hospodárné využívání zastavěného území a zajišťuje ochranu nezastavěného území a nezastavitelných pozemků. Zastavitelné plochy se vymezují s ohledem na potenciál rozvoje území a míru využití zastavěného území.

5) V nezastavěném území lze v souladu s jeho charakterem umístit stavby, zařízení, a jiná opatření pouze pro zemědělství, lesnictví, vodní hospodářství, těžbu nerostů, pro ochranu přírody a krajiny, pro veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, přípojky a účelové komunikace, pro snižování nebezpečí ekologických a přírodních katastrof a pro odstraňování jejich důsledků, a dále taková technická opatření a stavby, které zlepšují podmínky jeho využití pro účely rekreace a cestovního ruchu, například cyklistické stezky, hygienická zařízení, ekologická a informační centra; doplňková funkce bydlení či pobytové rekreace není u uvedených staveb přípustná. Uvedené stavby, zařízení a jiná opatření včetně staveb, které s nimi bezprostředně souvisejí včetně oplocení, lze v nezastavěném území umístit v případech, pokud je územně plánovací dokumentace z důvodu veřejného zájmu výslovně nevylučuje.

6) Na nezastavitelných pozemcích lze výjimečně umístit technickou infrastrukturu způsobem, který neznemožní jejich dosavadní užívání.

Tabulka 3: Cíle územního plánování

V předchozí tabulce je jako první cíl územního plánování uvedeno „vytváření předpokladů pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území“, což je dále upřesněno definicí udržitelného rozvoje (WCED, 1987: 43). Dle této definice je podstatou udržitelného rozvoje vyvážený vztah mezi tzv. pilíři udržitelného rozvoje (ekologickým, ekonomickým a sociálním), tedy mezi životním prostředím, hospodářským rozvojem a soudržností společenství obyvatel.

V následující tabulce jsou uvedeny úkoly územního plánování, dle stavebního zákona.

Úkoly územního plánování dle §19, 183/2006 Sb.
1) Úkolem územního plánování je zejména
a) zjišťovat a posuzovat stav území, jeho přírodní, kulturní a civilizační hodnoty,
b) stanovovat koncepci rozvoje území, včetně urbanistické koncepce s ohledem na hodnoty a podmínky území,
c) prověřovat a posuzovat potřebu změn v území, veřejný zájem na jejich provedení, jejich přínosy, problémy, rizika s ohledem například na veřejné zdraví, životní prostředí, geologickou stavbu území, vliv na veřejnou infrastrukturu a na její hospodárné využívání,
d) stanovovat urbanistické, architektonické a estetické požadavky na využívání a prostorové uspořádání území a na jeho změny, zejména na umístění, uspořádání a řešení staveb a veřejných prostranství,
e) stanovovat podmínky pro provedení změn v území, zejména pak pro umístění a uspořádání staveb s ohledem na stávající charakter a hodnoty území a na využitelnost navazujícího území,
f) stanovovat pořadí provádění změn v území (etapizaci),
g) vytvářet v území podmínky pro snižování nebezpečí ekologických a přírodních katastrof a pro odstraňování jejich důsledků, a to především přírodě blízkým způsobem,
h) vytvářet v území podmínky pro odstraňování důsledků náhlých hospodářských změn,
i) stanovovat podmínky pro obnovu a rozvoj sídelní struktury, pro kvalitní bydlení a pro rozvoj rekreace a cestovního ruchu,
j) prověřovat a vytvářet v území podmínky pro hospodárné vynakládání prostředků z veřejných rozpočtů na změny v území,
k) vytvářet v území podmínky pro zajištění civilní ochrany,
l) určovat nutné asanační, rekonstrukční a rekultivační zásahy do území,
m) vytvářet podmínky pro ochranu území podle zvláštních právních předpisů, před negativními vlivy záměrů na území a navrhnout kompenzační opatření, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak,
n) regulovat rozsah ploch pro využívání přírodních zdrojů,
o) uplatňovat poznatky zejména z oborů architektury, urbanismu, územního plánování a ekologie a památkové péče.
(2) Úkolem územního plánování je také posouzení vlivů politiky územního rozvoje, zásad územního rozvoje nebo územního plánu na udržitelný rozvoj území (§18 odst. 1). Pro účely tohoto posouzení se zpracovává vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území. Jeho součástí je také vyhodnocení vlivů na životní prostředí s náležitostí stanovenými v příloze k tomuto zákonu, včetně posouzení vlivu na předmět ochrany a celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti.

Tabulka 4: Úkoly územního plánování

Jak je patrné z předchozích dvou tabulek, v české legislativě jsou cíle a úkoly územního plánování stanoveny konkrétně a podrobně.

1.2.2 Zákony týkající se nástrojů územního plánování

Tato kapitola se zabývá vybranými zákony, které se týkají nástrojů územního plánování. Pro přehlednost jsou tyto zákony nejprve uvedeny společně, v následující tabulce. V dalších částech této kapitoly budou poté postupně představeny každý zvlášť a detailněji.

Stavební zákon	Stavební zákon č. 183/2006 Sb. ²⁰ <i>Zákon o územním plánování a stavebním řádu</i>	
Prováděcí vyhlášky	Vyhláška č. 268/2009 Sb. ²¹ <i>Vyhláška o technických požadavcích na stavby</i>	
	Vyhláška č. 398/2009 Sb. ²² <i>Vyhláška o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb</i>	
	Vyhláška č. 498/2006 Sb. ²³ <i>Vyhláška o autorizovaných inspektorech</i>	
	Vyhláška č. 499/2006 Sb. ²⁴ <i>Vyhláška o dokumentaci staveb</i>	
	Vyhláška č. 500/2006 Sb. ²⁵ <i>Vyhláška o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a o způsobu evidence územně plánovací činnosti</i>	
	Vyhláška č. 501/2006 Sb. ²⁶ <i>Vyhláška o obecných požadavcích na využívání území</i>	
	Vyhláška č. 503/2006 Sb. ²⁷ <i>Vyhláška o podrobnější úpravě územního rozhodování, územního opatření a stavebního řádu</i>	
	Nářízení č. 10/2016 Sb. hl. m. Prahy ²⁸ <i>Pražské stavební předpisy</i>	
	Související zákony	Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí č. 100/2001 Sb. ²⁹
		Zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. ³⁰
Zákon o obcích č. 128/2000 Sb. ³¹		
Zákon o krajích č. 129/2000 Sb. ³²		
Zákon o hlavním městě Praze č. 131/2000 Sb. ³³		
Zákon o vyvlastnění č. 184/2006 Sb. ³⁴ <i>Zákon o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě</i>		
Zákon o podpoře regionálního rozvoje č. 248/2000 Sb. ³⁵		
Katastrální zákon č. 256/2013 Sb. ³⁶ <i>Zákon o katastru nemovitostí</i>		
Zákon správní řád č. 500/2004 Sb. ³⁷		

Tabulka 5: Přehled české legislativy týkající se tématu

²⁰ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-183>

²¹ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-268>

²² <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-398>

²³ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-498>

²⁴ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-499>

²⁵ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-500>

²⁶ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-501>

²⁷ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-503>

²⁸ http://www.iprpraha.cz/uploads/assets/dokumenty/psp/psp_2018_web.pdf

²⁹ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-100>

³⁰ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-114>

³¹ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

³² <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-129>

³³ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

³⁴ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-184>

³⁵ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-248>

³⁶ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-256>

³⁷ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500>

1.2.2.1 Stavební zákon

Stavební zákon byl přijat poslaneckou sněmovnou v roce 2006 a nabyl účinnosti na Nový rok 2007 jako zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu a nahradil tak stavební zákon č. 50/1976 Sb. jak již bylo uvedeno v kapitole 1.1.1. Je to nejdůležitější zákon veřejného stavebního práva v české legislativě a upravuje ve věcech územního plánování zejména cíle a úkoly územního plánování (které byly představeny v kapitole 1.2.1), soustavu orgánů územního plánování (které budou detailněji představeny v kapitole 1.2.3) a vztahy mezi orgány veřejné správy a ostatními účastníky stavebního práva. Dále upravuje nástroje územního plánování (jejichž porovnání je cílem této diplomové práce, a proto tomuto zákonu věnuje zvýšenou pozornost), povolování staveb a jejich změn, podmínky pro projektovou činnost a provádění staveb, obecné požadavky na výstavbu, účely vyvlastnění, vstupy na pozemky a do staveb, ochranu veřejných zájmů apod.

Dle §170 odst. 2 tohoto zákona další podmínky vyvlastnění upravuje zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě. V mnoha dalších částech tohoto zákona (např. §4, §39, §59 atd.) je také odkazováno na zákon správní řád č. 500/2004 Sb. Ke správné interpretaci stavebního práva jsou nezbytně nutné i prováděcí vyhlášky ke stavebnímu zákonu, které detailněji představí následující kapitola.

1.2.2.2 Prováděcí vyhlášky ke stavebnímu zákonu

Prováděcí vyhlášky ke stavebnímu zákonu mají na jeho interpretaci a aplikaci zásadní vliv. Jedná se celkem o sedm vyhlášek a jedno nařízení hlavního města Prahy, které jsou v této kapitole vyjmenovány a velmi stručně charakterizovány.

Vyhláška č. 268/2009 Sb. o technických požadavcích na stavby dle §1 stanoví technické požadavky na stavby, které náleží do působnosti obecných stavebních úřadů.

Vyhláška č. 398/2009 Sb. o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb dle §1 stanoví obecné technické požadavky na stavby a jejich části tak, aby bylo zabezpečeno jejich užívání osobami s omezenou schopností pohybu nebo orientace.

Vyhláška č. 498/2006 Sb. o autorizovaných inspektorech dle §1 stanoví činnost koordinačního orgánu pro autorizované inspektory a také obsahové a prováděcí náležitosti související s činností a se jmenováním autorizovaných inspektorů.

Vyhláška č. 499/2006 Sb. o dokumentaci staveb dle §1 stanoví obsah a rozsah dokumentace pro vydání rozhodnutí, povolení, ohlášení a provedení staveb.

Vyhláška č. 500/2006 Sb. o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a o způsobu evidence územně plánovací činnosti podle §1 podrobněji upravuje náležitosti obsahu územně analytických podkladů, obsahu územně plánovací dokumentace, včetně náležitostí dokladů spojených s jejich pořizováním, vyhodnocením vlivů na udržitelný rozvoj území a aktualizací územně plánovací dokumentace, a podkladů pro evidenci územně plánovací činnosti.

Vyhláška č. 501/2006 Sb. o obecných požadavcích na využívání území podle §1 stanoví obecné požadavky na využívání území při vymezení ploch a pozemků, při stanovování podmínek jejich využití a umístění staveb na nich a rozhodování o změně stavby a o změně vlivu stavby na využití území.

Vyhláška č. 503/2006 Sb. o podrobnější úpravě územního rozhodování, územního opatření a stavebního řádu dle §1 definuje detaily obsahových náležitostí ve výše uvedených oblastech stavebního práva, jako jsou například požadované údaje nebo přílohy k různým dokumentům.

Nařízení č. 11/2014 Sb. hlavního města Prahy, kterým se stanovují obecné požadavky na využívání území a technické požadavky na stavby v hlavním městě Praze (pražské stavební předpisy) ve znění nařízení č. 14/2018 Sb. hlavního města Prahy s aktualizovaným odůvodněním z roku 2018, je vskutku dlouhý název tohoto nařízení. Dle §194 písm. e) stavebního zákona č. 183/2006 Sb. jde o obecné požadavky na využívání území a technické požadavky na stavby v hlavním městě. Tyto požadavky jsou tedy na území Prahy upraveny odlišně, nežli je ve zbytku republiky upravují vyhlášky č. 268/2009 Sb. a č. 501/2006 Sb. (viz výše v této kapitole).

Všechny prováděcí vyhlášky ke stavebnímu zákonu jsou zde uvedeny zejména z důvodu ucelenosti. V samotném porovnání nástrojů územního plánování jsou nejvíce klíčové pouze dvě vyhlášky, č. 500/2006 Sb. a č. 501/2006 Sb.

1.2.2.3 Související zákony

V následujících podkapitolách této kapitoly jsou uvedeny další zákony, které se týkají problematiky územního plánování. Ovšem na rozdíl od prováděcích vyhlášek uvedených v předchozí kapitole není třeba v rámci rozsahu této práce všechny z nich vyjmenovat a stručně charakterizovat. Uvedené budou tedy jen a pouze ty zákony, které byly pro porovnání nástrojů územního plánování nejvíce klíčové, nebo které považují za nutné je uvést z důvodu lepšího pochopení problematiky.

1.2.2.3.1 Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí

Tento zákon č. 100/2001 Sb. propisuje evropské procesy Environmental Impact Assessment (EIA) a Strategic Environmental Assessment (SEA) do české legislativy. V České úpravě se tyto procesy jmenují Posuzování vlivů záměru na životní prostředí (EIA) a Posuzování vlivů koncepce na životní prostředí (SEA).

Zákon popisuje předmět a způsob posuzování těchto vlivů na životní prostředí a také definuje konkrétní postupy v rámci zákona.

1.2.2.3.2 Zákon o ochraně přírody a krajiny

Předmětem tohoto zákona č. 114/1992 Sb. je ochrana přírody, krajinného rázu atd. Implementací práva Evropských společenství z roku 1992 (o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin) zavádí i v České republice soustavu Natura 2000³⁸.

1.2.2.3.3 Zákon o obcích, Zákon o krajích a Zákon o hl. m. Praze

Tyto zákony ve vztahu k územnímu plánování definují především samostatnou působnost obcí, resp. krajů a hlavního města. Dále definují orgány těchto samospráv a jakým způsobem jsou volena jejich zastupitelstva a rady. V případě hlavního města jsou také upraveny vztahy města a jeho městských částí. Zákon o obcích také v §84 odst. 1 písm. a) vyhrazuje zastupitelstvu obce schvalovat Program rozvoje obce.

³⁸ <https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/>

1.2.2.3.4 Zákon o vyvlastnění

Dle §170 odst. 2 stavebního zákona č. 183/2006 Sb. upravuje tento zákon č. 184/2006 Sb. řízení o vyvlastnění práv k pozemkům a stavbám, příslušnost k jeho vedení a podmínky vyvlastnění. Dále řeší poskytnutí náhrady za tato odnětí nebo omezení práva.

1.2.2.3.5 Zákon o podpoře regionálního rozvoje

Podle tohoto zákona č. 248/2000 Sb. má stát z pohledu územního plánování vytvořit Strategii regionálního rozvoje ČR a také kraj má vytvořit program rozvoje kraje. Tyto dokumenty jsou vytvářeny pro programové období Evropské unie a v polovině tohoto programového období je nadále vytvářena zpráva o uplatňování této strategie.

1.2.2.3.6 Katastrální zákon

Tento zákon č. 256/2013 Sb. upravuje náležitosti ohledně Katastru nemovitostí, jeho obsah, předmět evidence, okolnosti zápisu práv do katastru a jeho správu.

1.2.2.3.7 Správní řád

Zákon č. 500/2004 Sb. správní řád je nejdůležitějším zákonem upravujícím správní řízení, stanovuje jeho základní zásady a vymezuje právní vztahy. Nadále definuje veřejnoprávní smlouvy a opatření veřejné povahy, které jsou v územním plánování využívány právě jako nástroje územního plánování.

1.2.3 Orgány územního plánování

Nejvyššími orgány ve věcech územního plánování je Ministerstvo pro místní rozvoj a Ministerstvo obrany. Jejich působnost je dále přenesena na orgány krajů a obcí, v zájmu místní distribuce moci z nejvyšší na nižší úrovně. Pravomoci obecných stavebních úřadů různých úrovní a dalších orgánů se liší, a proto jsou v následující tabulce pro přehlednost uvedeny.

Instituce	Pravomoci
Obecní úroveň dle §6, 183/2006 Sb.	
Obecní úřad obce s rozšířenou působností (tj. ORP), jako orgán územního plánování	<p>Pořizuje územní plán a regulační plán pro území své obce a na žádost obcí ve svém správním obvodu.</p> <p>Pořizuje územně plánovací podklady, vymezení zastavěného území, vydává závazná stanoviska, podává návrh na vložení dat do evidence územně plánovací činnosti a další.</p>
Obecní úřad, který zajistí splnění kvalifikačních požadavků pro výkon územně plánovací činnosti	<p>Pořizuje územní plán a regulační plán pro území své obce a na základě veřejnoprávní smlouvy pro obec ve stejném ORP.</p> <p>Podává krajskému úřadu návrh na vložení dat do evidence územně plánovací činnosti, pořizuje územní studii a další.</p>
Obecní úřad, který je stavebním úřadem	Vydává rozhodnutí podle zákona a poskytuje informace pro pořizování územně plánovacích podkladů a územně plánovací dokumentace.
Zastupitelstvo obce	<p>Rozhoduje v samostatné působnosti o pořízení územního a regulačního plánu a schvaluje zadání, případně pokyny pro zpracování návrhu územního plánu</p> <p>Vydává v samostatné působnosti územní plán a regulační plán.</p>
Rada obce	<p>Vydává vymezení zastavěného území, územní opatření o asanaci a územní opatření o stavební uzávěře.</p> <p>Uplatňuje námítky k zásadám územního rozvoje a připomínky k územnímu plánu obce.</p>

Regionální úroveň dle §7, 183/2006 Sb.	
Krajský úřad	Pořizuje zásady územního rozvoje, územně plánovací podklady a v zákonem stanovených případech regulační plán. Vydává závazné stanovisko u záměrů nacházejících se ve správních obvodech několika obcí s rozšířenou působností. Vydává územní rozhodnutí a určuje stavební úřad příslušný k územnímu řízení v zákonem stanovených případech. Vkládá data do evidence územně plánovací činnosti za svůj správní obvod a vykonává další činnosti podle zákona.
Zastupitelstvo kraje	Vydává zásady územního rozvoje a schvaluje zadání, případně pokyny pro zpracování návrhu zásad územního rozvoje. Vydává regulační plán v zákonem stanovených případech a vykonává další činnosti podle zákona.
Rada kraje	Uplatňuje stanovisko k návrhu politiky územního rozvoje a vydává v zákonem stanovených případech opatření o asanaci a územní opatření o stavební uzávěře.
Národní úroveň	
Ministerstvo obrany <i>dle §10, 183/2006 Sb.</i>	Má stejné pravomoci pro území vojenských újezdů jako úřad územního plánování ve svém správním obvodu.
Ministerstvo pro místní rozvoj <i>dle §11, 183/2006 Sb.</i>	Je ústředním správním úřadem ve věcech územního plánování a stavebního řádu a vykonává v těchto věcech státní dozor. Rozhoduje o pořízení politiky územního rozvoje. Prosazuje Strategii regionálního rozvoje ČR.
Vláda České republiky	Schvaluje politiku územního rozvoje.
Dotčené orgány ve vztahu k územně plánovací dokumentaci dle §136, 500/2004 Sb.	
Orgány, o kterých to stanoví zvláštní zákon a správní orgány a jiné orgány veřejné moci příslušné k vydání závazného stanoviska nebo vyjádření.	Chrání veřejné zájmy podle zvláštních právních předpisů. Např. ochrana životního prostředí, ochrana přírody a krajiny, ochrana vod, ochrana ovzduší, ochrana zemědělského půdního fondu, ochrana lesa, doprava, energetika, využívání jaderné energie a ionizujícího záření, obrana státu, civilní ochrana, požární ochrana, pozemkové úpravy atd. Vydávají stanoviska, která jsou závazným podkladem pro politiku územního rozvoje a opatření obecné povahy, např. územně plánovací dokumentace (ÚPD). <i>(§4 odst. 2 písm. b), 183/2006 Sb.)</i> Stanoviska lze překonat jedině řešením rozporů. <i>(§4 odst. 7, 183/2006 Sb. + §133 a §136 odst. 6, 500/2004 Sb.)</i> Vydávají vyjádření, například u zadání ÚPD. <i>(§154 až §158, 500/2004 Sb.)</i>

Tabulka 6: Přehled orgánů činných v územním plánování v České republice

Starosta je nejvyšším představitelem obecní samosprávy. Hejtman je nejvyšším představitelem regionální samosprávy. Volí je zastupitelstvo. Ze zákona nemají žádné omezení maximálního počtu volebních období. Jejich funkční období je čtyřleté, stejně jako zastupitelstev, rady a vlády.

Stejně jako v předchozí kapitole nejsou uvedeny všechny dotčené zákony ve vztahu k územnímu plánování, není ani v této kapitole možné v rámci této práce vyjmenovat a charakterizovat všechny orgány činné v územním plánování, mezi nimi i další ministerstva (dopravy, vnitra, zdravotnictví apod). V přehledové tabulce jsou vybrány pouze takové orgány, které byly pro porovnání nástrojů územního plánování nejvíce klíčové, nebo považují za nutné je uvést z důvodu lepšího pochopení problematiky.

1.2.4 Nástroje územního plánování

V následujících tabulkách jsou uvedeny nástroje českého územního plánování. Většina údajů v této kapitole je uvedena přímo ve stavebním zákoně a agregována v publikaci *Principy a pravidla územního plánování* (Ústav územního rozvoje, 2019). České prostorové plánování využívá nejen normativní nástroje územního plánování, ale také dokumenty strategického plánování. Mezi nimi jsou podstatné legislativní rozdíly, jako např. závaznost, povinnost jejich pořízení a podrobnost vymezení jejich obsahu. Pro správné splnění cíle této diplomové práce je třeba zpracovat obojí.

Nejprve jsou v následující tabulce uvedeny nejdůležitější nástroje územního plánování v České republice, rozděleny podle úrovně veřejné správy a krátce charakterizovány.

Územně plánovací podklady	Územně analytické podklady Nezávazné (§26 až §29, 183/2006 Sb. a §4 vyhlášky č. 500/2006 Sb.) Slouží především jako podklad ke zpracování zadání a změn územně plánovací dokumentace.
	Územní studie Nezávazná (§30, 183/2006 Sb.) Slouží především jako podklad ke zpracování politiky územního rozvoje a územně plánovací dokumentace.
Národní úroveň	Politika územního rozvoje Závazná pro pořizování územně plánovací dokumentace (§31 až §35, 183/2006 Sb.) Jedná se o nejvyšší strategický územně plánovací dokument.
Regionální úroveň	Územně plánovací dokumentace – Zásady územního rozvoje Závazné pro obce v regionu, územní plány musí být v souladu (§36 až §42, 183/2006 Sb. + vyhláška č. 500/2006 Sb.) Zákonem je stanovena forma, obsah i postup pořizování.
Obecní úroveň	Územně plánovací dokumentace – Územní plán Závazný pro územní rozhodování a pořízení regulačního plánu (§43 až §58, 183/2006 Sb. + vyhláška č. 500/2006 Sb.) Zákonem je stanovena forma, obsah i postup pořizování. Územní plán také vymezuje zastavěné území . (§2 odst. 1 písm. d) + §58 až §60, 183/2006 Sb.) Pokud není vydán územní plán, může obec rozhodnout o pořízení vymezení zastavěného území samostatně. Vydává se formou opatření obecné povahy . (§171 až §174, 500/2004 Sb.)
Regulační úroveň	Územně plánovací dokumentace – Regulační plán Závazný pro územní rozhodování (§61 až §71, 183/2006 Sb.) Zákonem je stanoven minimální obsah, forma, postup pořizování, úhrada nákladů a postup při jeho změně.

Tabulka 7: Přehled nejdůležitějších nástrojů územního plánování v České republice

Z předchozí tabulky je patrné, že jednotlivé nástroje územního plánování jsou detailně stanoveny v zákoně. Dále je zřejmé, že nástroje územního plánování vyšší úrovně jsou závazné pro nižší úroveň, zatímco nástroje nižší úrovně jsou závazné pro územní rozhodování. A právě nástroje územního rozhodování jsou uvedeny a krátce charakterizovány v následující tabulce.

Územní řízení (§84 a§95, 183/2004Sb.) Jedná se o proces, ve kterém se řeší, jestli lze dotčenou stavbu umístit do daného území a jestli je v souladu s územně plánovací dokumentací. Jeho výsledkem je územní rozhodnutí.	Územní rozhodnutí (§76 a§78, 183/2006 Sb.) Je výsledkem územního řízení, avšak v konkrétních případech jej lze nahradit veřejnoprávní smlouvou nebo územním souhlasem.
	Veřejnoprávní smlouva (§78a, 183/2006 Sb.) Stavební úřad může uzavřít se žadatelem veřejnoprávní smlouvu o umístění stavby, o změně využití území a o změně vlivu užívání stavby na území, která nahradí územní rozhodnutí.
	Územní souhlas (§96, 183/2006 Sb.) Jedná se o jednodušší proces nežli územní řízení, který lze vydat pouze ve vhodných situacích konkrétně popsanych v zákoně.
	Regulační plán, který nahrazuje územní rozhodnutí (§78 odst. 2, 183/2006 Sb.) Územní rozhodnutí se nevydává, jestli jej nahrazuje regulační plán.
	Územní rozhodnutí – o umístění stavby nebo zařízení (§79, 183/2006 Sb.)
	Územní rozhodnutí – o změně využití území (§80, 183/2006 Sb.)
	Územní rozhodnutí – o změně vlivu užívání stavby na území (§81, 183/2006 Sb.)
	Územní rozhodnutí – o dělení nebo scelování pozemků (§82, 183/2006 Sb.)
	Územní rozhodnutí – o ochranném pásmu (§83, 183/2006 Sb.)
	Společné územní a stavebního řízení (§94j a§94z, 183/2006 Sb.)
	Společný územní souhlas a souhlas s provedením ohlášeného stavebního záměru (§96a, 183/2006 Sb.)

Tabulka 8: Přehled nástrojů územního plánování v územním rozhodování v České republice

V předchozí tabulce jsou uvedeny základní nástroje územního plánování v územním rozhodování a typy územního rozhodnutí. Z důvodu uvedení veškerých zbývajících nástrojů územního plánování následuje další tabulka s jejich krátkou charakteristikou.

Územně plánovací informace (§21, 183/2006 Sb.) Zajišťují dotčeným osobám poskytování informací o stavu území a návrzích na jeho změny.
Územní opatření o stavební uzávěře a územní opatření o asanaci území (§97 a§100, 183/2006 Sb.) Jsou vydáváná jako opatření obecné povahy dle správního řádu (§171 a§174, 500/2004 Sb.)

Tabulka 9: Přehled dalších nástrojů územního plánování v České republice

V předchozích tabulkách v této kapitole jsou uvedeny veškeré nástroje územního plánování. Jedná se tedy o nástroje, které na všech úrovních veřejné správy upravují především způsob využití území a umístování staveb v tomto území. Zato stavební řízení, tedy proces, který povoluje technické detaily umístované stavby, se upravuje jinými nástroji, jako je např. stavební povolení.

Jak již bylo uvedeno na začátku této kapitoly, české prostorové plánování využívá nejen výše uvedené nástroje územního plánování, ale také další dokumenty strategického plánování, které již nejsou v zákoně definovány jako nástroje územního plánování. Pro účely této diplomové práce je však třeba je obsáhnout. Proto je dále uvedena také přehledová tabulka vybraných dokumentů strategického plánování, včetně jejich krátké charakteristiky.

Národní úroveň	<p>Strategie regionálního rozvoje ČR pro období 2014-2020 nebo 2021+ (§5 až §11, 248/2000 Sb.) Jde o povinný strategický dokument daný českou legislativou a představuje základní dokument politiky regionálního rozvoje.</p> <hr/> <p>Národní rozvojové priority pro období 2014-2020 (dle <i>Dobody o partnerství pro programové období 2014-2020</i>³⁹) Jde o strategický dokument daný dohodou s EU ohledně priorit budoucí kohezní politiky a financování ze strukturálních fondů.</p> <hr/> <p>Program rozvoje venkova 2014-2020 Jde o strategický dokument a výdajový program s rozpočtem pro financování z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD).</p>
Regionální úroveň	<p>Program rozvoje územního obvodu kraje (§12 až §13, 248/2000 Sb.) Jedná se o střednědobý strategický dokument daný českou legislativou a vychází z cílů Strategie rozvoje kraje.</p> <hr/> <p>Strategie rozvoje kraje Jedná se o strategický dokument, který stanovuje dlouhodobé cíle často na základě analýzy současné situace a SWOT analýzy.</p>
Obecní úroveň	<p>Program rozvoje obce (§84 odst. 2 písm. a), 128/2000 Sb.) Není upraven v žádném zákoně, ale obce mají dle zákona o obcích právo jej pořídit a schválit, za účelem doplnění územního plánu např. o rozvojovou strategii, prioritní směry rozvoje atd.</p> <hr/> <p>Strategie dobrovolných svazků obcí Není stanovena ani upravena v žádném zákoně, ale je pořizována pro koordinaci společných cílů. Obce v mikroregionu pak mohou např. pro určité aktivity slučovat rozpočty nebo služby.</p>

Tabulka 10: Dokumenty strategického plánování v České republice

1.2.4.1 Územně plánovací podklady

Patří mezi analytické dokumenty pořizované orgány veřejné správy dle úrovně, pro kterou jsou pořizovány. Slouží jako informační podklad ke správnému rozhodování při vytváření dalších dokumentů územního plánování, strategických i normativních. Svým analytickým charakterem nejsou primárně určeny k právnímu rozhodování, avšak mohou sloužit jako podklad ke tvorbě jiných, právně závazných nástrojů územního plánování.

1.2.4.1.1 Územně analytické podklady

Slouží především jako podklad ke zpracování zadání a změn územně plánovací dokumentace. Pořízení územně analytických podkladů je povinné a jejich obsah je detailně stanoven v §4 vyhlášky č. 500/2004 Sb. Musí obsahovat podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území a samotný rozbor udržitelného rozvoje území, jež má přesně definované součásti, jako např. uvedení silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb v tematickém členění, nebo určení problémů k řešení.

Grafická část obsahuje výkres hodnot území (zejména urbanistických a architektonických), výkres limitů využití území, výkres záměrů na provedení změn v území a výkres problémů k řešení v územně plánovacích dokumentacích.

³⁹ www.databaze-strategie.cz/cz/mmr/strategie/dohoda-o-partnerstvi-pro-programove-obdobi-2014-2020-klon

Územně analytické podklady musí být pravidelně aktualizovány pro celé území České republiky, a to ve dvojnásobné podrobnosti, pro správní obvod obce s rozšířenou působností (ÚAPo) a pro území kraje (ÚAPk). Tyto dvě podrobnosti jsou zpracovávány jako podklady pro různé navazující územně plánovací dokumentace, jak je definováno v §27, 183/2006 Sb. ÚAPo pořizují a aktualizují úřady územního plánování pro správní obvody obce s rozšířenou působností. Jsou využívány jako podklad ke tvorbě územních plánů a regulačních plánů na dotčeném území a jako příklad lze uvést Územně analytické podklady ORP Černošice⁴⁰. ÚAPk pořizují a aktualizují krajské úřady pro území kraje, a to v rozsahu pro pořizování Zásad územního rozvoje daného kraje. Jako příklad uvedeme Územně analytické podklady Pardubického kraje⁴¹.

1.2.4.1.2 Územní studie

Slouží především jako podklad ke zpracování politiky územního rozvoje a územně plánovací dokumentace. Ověřuje možnosti a podmínky změn v území a navrhuje, prověřuje a posuzuje možná řešení vybraných problémů, které by mohly ovlivňovat využití a uspořádání území. Zpracování územní studie také může být podmínkou pro rozvoj nebo změnu funkčního způsobu využití v dané lokalitě, a to v případech, kdy je toto uloženo územně plánovací dokumentací.

Na rozdíl od územně analytických podkladů není územní studie povinná ani zcela závazná a nemá zákonem stanoveny žádné náležitosti, může mít tedy obsah a formu dle daných potřeb. Územní studii pořizují a schvalují orgány územního plánování dle území řešeného touto studií.

1.2.4.2 Politika územního rozvoje

Jedná se o povinný a závazný celorepublikový strategický nástroj územního plánování, který pořizuje Ministerstvo pro místní rozvoj pro celé území České republiky a schvaluje ji vláda.

Politika územního rozvoje koordinuje a) tvorbu a aktualizaci zásad územního rozvoje, b) tvorbu koncepcí rozvoje a c) záměry na změny v území celorepublikového významu. Pro zajištění této koordinace stanovuje rámcové úkoly pro navazující územně plánovací činnost a pro stanovování podmínek pro předpokládané rozvojové záměry. Nejedná se však o územně plánovací dokumentaci, ani není nadřazena ostatním dokumentům. Jejím cílem je koordinovat různé záměry vyplývající z ostatních nástrojů územního plánování a z dokumentů územního rozvoje sousedních států. Zároveň zohledňuje požadavky na udržitelný rozvoj území a územní soudržnost, které vyplývají z členství v EU, z mezinárodních smluv, z členství v mezinárodních organizacích atd.

Podle zákona musí obsahovat konkrétní náležitosti, kterými se zabývají její jednotlivé kapitoly:

- republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území,
- rozvojové oblasti a rozvojové osy – tedy oblasti se zvýšenými požadavky na změny v území z důvodů soustředění aktivit, které svým významem přesahují území kraje,
- specifické oblasti – tedy oblasti se specifickými hodnotami a problémy, které svým významem přesahují území kraje,
- koridory a plochy dopravní infrastruktury, technické infrastruktury a souvisejících rozvojových záměrů, které svým významem přesahují území kraje
- a další úkoly pro územní plánování, které svým významem přesahují území kraje.

⁴⁰ <https://www.mestocernosice.cz/mesto/uzemni-planovani/uzemne-planovaci-podklady/>

⁴¹ <https://www.pardubickykraj.cz/uzemne-analyticke-podklady/92049/>

Součástí politiky územního rozvoje jsou také výše uvedené úkoly pro zajištění koordinace mezi různými nástroji územního plánování. Tyto úkoly jsou stanovovány ve většině vymezených oblastí a ploch a jejich součástí je také stanovení přesných termínů plnění. Jsou určeny pro ministerstva a jiné ústřední správní úřady, nebo pro územní plánování, jehož nositeli jsou příslušné kraje. Do čtyř let od schválení politiky územního rozvoje vládou musí být dle zákona zpracována zpráva o uplatňování politiky územního rozvoje. Jejím obsahem je vyhodnocení plnění příslušných stanovených úkolů a podle které se zpracovávají další aktualizace politiky územního rozvoje. Pouze ke zprávě o uplatňování může každý zaslat svoje připomínky, a to do 30 dnů od zveřejnění návrhu této zprávy na internetových stránkách anebo na úřední desce Ministerstva pro místní rozvoj, dle §35 odst. 3, 183/2006 Sb.

Politika územního rozvoje má přímé vertikální vazby na některé další nástroje územního plánování, jelikož je dle zákona závazná pro pořizování a vydávání zásad územního rozvoje, územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území. Přitom platí, že cíle a úkoly územního plánování politiky územního rozvoje jsou těmito nástroji nadále zpřesňovány a rozvíjeny a musí být tedy nutně s nimi v souladu.

1.2.4.3 Územně plánovací dokumentace

Patří mezi územně plánovací nástroje pořizované orgány veřejné správy dle úrovně, pro kterou jsou pořizovány. Slouží jako podklad k právnímu rozhodování v území a jsou tedy v tomto ohledu závazné. Při jejich tvorbě je vycházeno z analytických poznatků územně plánovacích podkladů a dotčené orgány jsou vázány svým předchozím stanoviskem.

Druhy územně plánovací dokumentace jsou rozděleny dle velikosti území, a v důsledku tedy také dle detailnosti svých regulací. Území kraje regulují zásady územního rozvoje, území obce reguluje územní plán a (zpravidla) část území obce reguluje regulační plán.

1.2.4.3.1 Zásady územního rozvoje

Zásady územního rozvoje jsou povinný nástroj územního plánování, který pořizuje krajský úřad, schvaluje zastupitelstvo kraje a jsou závazné pro územní plány obcí. Nejpozději do 4 let po jejich vydání nebo aktualizaci je vydána zpráva o jejich uplatňování. Jsou vytvářeny pro celé správní území kraje, zpřesňují a rozvíjejí cíle a úkoly územního plánování v souladu s politikou územního rozvoje, určují strategii pro jejich naplňování a koordinují územně plánovací činnost obcí.

Náležitosti jejich obsahu, včetně odůvodnění, jsou podrobně stanoveny v §6 až §9 vyhlášky č. 500/2006 Sb. a dále v příloze č. 4 této vyhlášky. Jejich součástí je také vyhodnocení vlivů na životní prostředí. Skládají se z textové a grafické části, ve kterých podle politiky územního rozvoje dále zpřesňují rozvojové oblasti a osy, specifické oblasti, veřejně prospěšné stavby a plochy a koridory nadmístního významu, včetně územního systému ekologické stability. Dále mohou vymezit oblasti, ve kterých je uloženo prověření změn jejich využití územní studií nebo regulačním plánem, a to z podnětu zastupitelstva kraje nebo na žádost fyzické nebo právnické osoby.

K projednání návrhu zadání nových zásad územního rozvoje, který zpracoval krajský úřad, jsou přizvány dotčené orgány, okolní kraje, dotčené obce a Ministerstvo pro místní rozvoj. Zadání je poté upraveno dle výsledku projednání a pokud je zastupitelstvem kraje schváleno, přistoupí se k vyhotovení návrhu a vyhodnocení vlivů na životní prostředí. Následuje veřejné projednání tohoto návrhu, dotčené obce proti němu mohou podat námítky a ostatní připomínky. Dotčené orgány k nim uplatní svá stanoviska, krajský úřad vyhodnotí výsledky veřejného projednání a zajistí úpravu návrhu, aby byl v souladu se stanovisky a mohl být schválen zastupitelstvem kraje.

1.2.4.3.2 Územní plán

Územní plán je základním dokumentem obce stanovující urbanistickou koncepci obce, základní koncepci rozvoje obce a ochranu hodnot území obce, dle §43 stavebního zákona. Ten však již obci neukládá jednoznačnou povinnost územní plán pořizovat. Pokud není územní plán vydán, může obec pouze vymezit zastavěné území.

Územní plán je závazný pro pořízení a vydání regulačního plánu zastupitelstvem obce, pro rozhodování v území, zejména pro vydávání územních rozhodnutí. Je schvalován a vydáván zastupitelstvem obce pro celé území obce a je pořizován buďto nadřazeným obecním úřadem obce s rozšířenou působností, nebo přímo obecním úřadem obce, ale to pouze v případech, pokud obecní úřad zaměstnává způsobilého pořizovatele, nebo pokud je s takovým způsobilým pořizovatelem uzavřena smlouva, tedy s tzv. „létajícím pořizovatelem“.

Dle stavebního zákona č. 183/2006 Sb. je velmi podrobně stanoven proces pořízení územního plánu, který je představen v následujících dvou schématech. V jednotlivých řádcích jsou uvedeny dílčí části tohoto procesu, zpracovatelé těchto dílčích částí, zákonná lhůta a související legislativa.

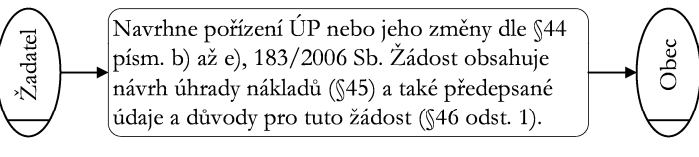
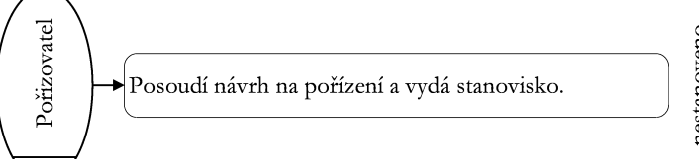
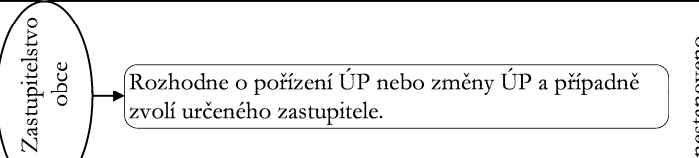
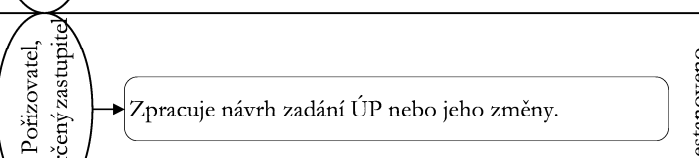
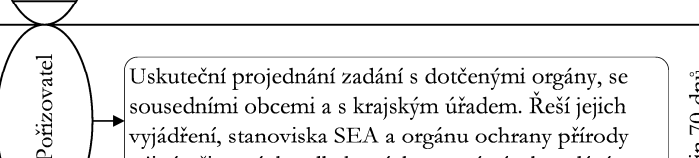
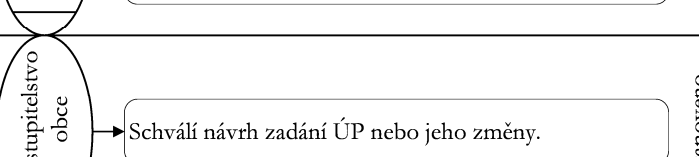
Návrh na pořízení ÚP nebo jeho změny	Žádost		§44 písm. a) jen z vlastního podnětu obce §45 a §46 odst. 1 183/2006 Sb.
	Posouzení		§46 odst. 2 183/2006 Sb. nestanoveno
	Rozhodnutí		§46 odst. 3 183/2006 Sb. nestanoveno
Zadání ÚP nebo jeho změny	Zpracování		§47 odst. 1 183/2006 Sb. nestanoveno
	Projednání		min 70 dnů §47 odst. 2 až 4 183/2006 Sb.
	Schválení		§47 odst. 5 183/2006 Sb. nestanoveno

Schéma 1: Proces návrhu na pořízení a zadání českého územního plánu, vlastní zpracování dle (Měšťan, 2017)

Návrh ÚP nebo jeho změny	Zpracování	Projektant	Zpracuje návrh ÚP nebo jeho změny. Popřípadě také zpracuje vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území.	nestanoveno	§50 odst. 1 183/2006 Sb.
	Společné jednání	Pořizovatel, určený zastupitel	Nařídí, oznámí a uskuteční projednání návrhu s dotčenými orgány a zašle stanoviska, popř. připomínky krajskému úřadu. Řeší připomínky a stanoviska SEA a krajského úřadu, dle kterých upraví dosavadní návrh.	min 90 dnů	§50 odst. 2 až 8 §51 183/2006 Sb.
Řízení o ÚP nebo jeho změně	Věřejné projednání	Pořizovatel, určený zastupitel	Nařídí, oznámí a uskuteční veřejné projednání návrhu. Dle jeho následného vyhodnocení a dle připomínek krajského úřadu a dle stanovisek SEA rozhodne o případném opakovaném veřejném projednání.	min 100 dnů	§52 a §53 odst. 1 až 3 183/2006 Sb.
	Finalizace	Pořizovatel, projektant	Přezkoumá upravený návrh a doplní části odůvodnění dle výsledků veřejného projednání (pořizovatel). Vytvoří čistopis ÚP nebo jeho změny na základě výsledků z veřejného projednání (projektant).	nestanoveno	§53 odst. 4 až 6 183/2006 Sb.
	Vydání	Zastupitelstvo obce	Rozhodne o vydání ÚP nebo jeho změny formou opatření obecné povahy.	nestanoveno	§54 183/2006 Sb.

Schéma 2: Proces návrhu českého územního plánu a řízení o něm, vlastní zpracování dle (Měšťan, 2017)

Z výše uvedeného schématu je patrné, že součástí řízení o územním plánu nebo jeho změně je také veřejné projednání, během kterého je veřejnost přizvána k projednání návrhu a má právo podat k němu námítky (v případě dotčených osob, tj. dle §52 odst. 2, 183/2006 Sb. např. vlastníci pozemků, oprávnění investoři a zástupci veřejnosti) nebo připomínky (které může podat každý).

Podobně jako zásady územního rozvoje nemá ani územní plán stanovenou maximální platnost, avšak nejpozději do 4 let po jeho vydání nebo aktualizaci musí být vydána zpráva o uplatňování územního plánu v uplynulém období, která se předkládá ke schválení zastupitelstvu obce.

Náležitosti obsahu územního plánu, včetně odůvodnění, jsou stanoveny v §11 až §15 vyhlášky č. 500/2006 Sb. a dále v příloze č. 7 této vyhlášky. Dělí se na závaznou část a odůvodnění. Obě tyto části musí dále obsahovat textovou a grafickou část, jejichž náležitosti jsou vyhláškou stanoveny velmi podrobně.

Ve zkratce je účelem územního plánu stanovit zastavitelné plochy, plochy přestavby, plochy změn v krajině, plochy pro veřejně prospěšné stavby, veřejně prospěšná opatření a plochy pro územní rezervy a stanovit podmínky pro využití těchto ploch a koridorů. Jeho součástí je také vyhodnocení vlivů na životní prostředí. Územním plánem mohou být také vymezeny oblasti, ve kterých je uloženo prověření změn jejich využití územní studií nebo regulačním plánem, a to z podnětu zastupitelstva obce nebo na žádost fyzické nebo právnické osoby, viz další kapitola.

1.2.4.3.3 Regulační plán

Regulační plán je nejpodrobnějším druhem územně plánovací dokumentace. Na rozdíl od územního plánu, který rozděluje plochy dle funkčního využití, má regulační plán podrobnost pro vymezení a využití jednotlivých pozemků a umístění a prostorové uspořádání staveb. Dále dle §61 odst. 1, 183/2006 Sb. regulační plán stanoví podrobné podmínky pro ochranu hodnot a charakteru území a vytváření příznivého životního prostředí.

Regulační plán je závazný pro rozhodování v území a povinný v případech, kdy je jeho pořízení uloženo v zásadách územního rozvoje nebo v územním plánu jako podmínka pro jakékoliv změny ve využití v této oblasti. Je však možné jej pořídit i v jiných případech, jako je například nahrazení územního rozhodnutí v zastavěném území právě regulačním plánem. V nezastavěném území může regulační plán také sloužit k provádění složitých pozemkových úprav.

V §64 až §67, 183/2006 Sb. je velmi podrobně stanoven proces pořízení regulačního plánu. O pořízení a o schválení regulačního plánu rozhoduje nejčastěji zastupitelstvo obce. V případě, kdy je jeho pořízení uloženo v zásadách územního rozvoje, však rozhoduje zastupitelstvo kraje. Dále zákon rozlišuje pořízení regulačního plánu z podnětu, nebo na žádost. Platnost regulačního plánu z podnětu není stanovena, platnost regulačního plánu na žádost je 3 roky od nabytí účinnosti. Dále je stanoveno, že součástí řízení o regulačním plánu je také veřejné projednání, během kterého je veřejnost přizvána k projednání návrhu a právo podat k němu námítky (v případě dotčených osob, tj. dle §85, 183/2006 Sb. např. žadatel, obec, vlastník pozemku a jeho sousedé), nebo připomínky (které může podat každý).

Náležitosti obsahu regulačního plánu, včetně odůvodnění, jsou stanoveny v §17 až §21 vyhlášky č. 500/2006 Sb. a dále v přílohách č. 8, 9, 10 a 11 této vyhlášky. Dělí se na výrokovou část a odůvodnění. Obě tyto části musí dále obsahovat textovou a grafickou část, jejichž náležitosti jsou vyhláškou stanoveny velmi podrobně.

Ve zkratce je účelem regulačního plánu stanovit podmínky pro vymezení a využití pozemků, pro umístění a prostorové uspořádání staveb a vymezení veřejně prospěšných staveb nebo veřejně prospěšných opatření. Jeho součástí také může být vyhodnocení vlivů na životní prostředí. Dále se využívá například pro řešení veřejné infrastruktury. Pokud záměr žadatele o regulační plán vyžaduje vybudování nebo úpravu veřejné infrastruktury, může obec nebo kraj podmínit vydání regulačního plánu podle §66 odst. 2, 183/2006 Sb. uzavřením plánovací smlouvy. Ta vyžaduje spoluúčast žadatele na realizaci veřejné infrastruktury, souhlas s navrhovaným záměrem a souhlas s rozdělením nákladů a prospěchů spojených s realizací záměru.

1.2.4.4 Územní rozhodování

Umístovat stavby nebo zařízení, jejich změny, měnit vliv jejich užívání na území, měnit využití území a chránit důležité zájmy v území lze na základě územního rozhodování. K tomuto podrobnému rozhodování slouží další nástroje územního plánování. Patří mezi ně územně plánovací informace, územní řízení, územní rozhodnutí, veřejnoprávní smlouva, územní souhlas, regulační plán, který nahrazuje územní rozhodnutí, společné územní a stavební řízení a společný územní souhlas a souhlas s provedením ohlášeného záměru. Další nástrojem, který je využíván při podrobném rozhodování, je územní opatření o stavební uzávěře a územní opatření o asanaci.

Velkým rozdílem oproti nástrojům územního plánování představených v předchozích kapitolách je způsob rozhodování o těchto nástrojích. Tato pravomoc již nepřísluší zastupitelstvu, tedy zvoleným představitelům občanů, ale příslušnému stavebnímu úřadu, tedy úředníkům.

1.2.4.5 Dokumenty strategického plánování

Na rozdíl od výše uvedených nástrojů územního plánování jsou dokumenty strategického plánování daleko méně předepsány v legislativě a nejsou právně závazné. To vede k mnoha různým úrovním výstupů, co se týče se rozsahu, zaměření, a především výsledné kvality. Popsaný problém se Ministerstvo pro místní rozvoj snaží zmírnit vydáním vzorových minimálních struktur jednotlivých typů strategických dokumentů⁴².

1.2.4.5.1 Strategie regionálního rozvoje ČR

Jedná se o základní koncepční dokument strategického plánování, který se týká regionálního rozvoje České republiky na národní úrovni (Synková, 2009). Strategie regionálního rozvoje ČR analyzuje stav regionálního rozvoje pomocí SWOT analýz jednotlivých krajů a oblastí a na jejich základě vymezuje státem podporované regiony. Dále vydává doporučení krajským úřadům a stanovuje strategické cíle regionálního rozvoje v České republice, čímž poskytuje východiska pro vypracování dílčích programů rozvoje kraje, viz následující kapitola. Podrobnější náležitosti nejsou stanoveny.

Strategii regionálního rozvoje ČR vytváří Ministerstvo pro místní rozvoj a schvaluje vláda. Program rozvoje kraje vytváří krajský úřad a schvaluje zastupitelstvo kraje, dle zákona o krajích §35 odst. 2 písm. d), 129/2000 Sb. V obou případech se jedná o střednědobé dokumenty, jelikož jsou vytvářeny pro jedno programové období Evropské unie, tj. 6 let. V polovině tohoto programového období jsou nadále vytvářeny zprávy o uplatňování těchto strategií.

1.2.4.5.2 Program rozvoje územního obvodu kraje

Jedná se o střednědobý programový dokument, který je předepsán v zákoně č. 248/2000 Sb. stejně jako Strategie regionálního rozvoje ČR. A stejně jako v tomto případě jsou v polovině jeho programového období ze zákona předepsány kontroly jeho uplatňování. Konkretizuje totiž strategické cíle a rozvojové aktivity formou konkrétních opatření a projektů, určuje jejich nositele a stanovuje způsob financování a implementace (Synková, 2009).

1.2.4.5.3 Strategie rozvoje kraje

Jedná se o koncepční dokument, který předepisuje dlouhodobé strategické cíle rozvoje kraje pro Program rozvoje územního obvodu kraje a základní rámec pro jeho zpracování. Strategie rozvoje kraje vychází z analýzy vývoje a stavu hospodářského a sociálního rozvoje kraje. Dalšími podklady jsou výstupy ze SWOT analýzy. Dalšími dokumenty, které vycházejí ze strategie rozvoje kraje, jsou strategické plány rozvoje měst či jiných územních celků kraje (Synková, 2009).

1.2.4.5.4 Program rozvoje obce

Strategické plánování na úrovni obcí není zákonem stanoveno. Program rozvoje obce je pouze zmíněn v §84 odst. 2 písm. a) zákona o obcích č. 128/2000 Sb. a to tak, že zastupitelstvu obce přísluší pravomoc program rozvoje obce schválit. Ovšem jeho obsah a forma není definovaná v žádném dalším zákoně nebo jiném právním předpisu, ačkoliv jde z hlediska strategického plánování o nástroj potenciálně nejúčinnější – občané znají okolí svých obcí nejlépe, a tudíž se mohou efektivně zapojit do jeho přípravy.

⁴² <https://www.mmr.cz/getmedia/a8e367ae-8c84-48f2-9ce4-5484e4d5de52/Typologie-strategickych-a-provadedcich-dokumentu-final.pdf>

1.3 Nizozemské územní plánování

Voltaire (1694–1778) napsal o Nizozemsku, že „Bůh stvořil svět s výjimkou Nizozemska, které nechal, ať si vytvoří jeho občané sami.“ (Passerini & Marchettini, 2019: 272).

Takřka veškerá nizozemská krajina je kulturní krajinou, byla tedy změněna činností člověka. Jen zlomkem rozlohy (3,8 %) jsou „přírodní“ rezervace, které vznikly transformací původně zemědělských ploch za účelem zajištění biodiverzity a návratu přírodní krajiny, kterou Nizozemsko postrádá. (Tisma & Meijer, 2018). Dále má Nizozemsko největší hustotu zalidnění v Evropě (s výjimkou malých států, jako je např. Malta) a potýká se s rizikem častých záplav. Nizozemské územní plánování proto vyžaduje velkou míru přizpůsobivosti a odpovědnosti, které poskytuje zejména legislativní rámec Zákona o prostorovém plánování (*Wet ruimtelijke ordening*).

Jak již bylo uvedeno v kapitole 1, původní názvy jsou vždy uvedeny kurzívou, zatímco překlady jsou psány normálním písmem. Dále považuji za podstatné uvést na tomto místě, že překlady do češtiny jsou zpravidla vlastní, zatímco překlady do angličtiny jsou zavedené a jsou vždy uvedeny v přehledových tabulkách z toho důvodu, aby bylo možné je lépe dohledat na internetu.

1.3.1 Cíle a úkoly územního plánování

Stejně jako se v historii vyvíjel přístup k územnímu plánování (viz kapitola 1.1.1), vyvíjely se také jeho cíle a úkoly. Například jediným cílem územního plánování ve válkou zničeném Nizozemsku v 50. letech bylo postavit co nejvíce bytů. Později však byly tyto byty často bourány z důvodu nedostačující kvality; cíle a úkoly územního plánování se v té době již změnily.

Za další takovou změnu cílů a úkolů územního plánování by se daly považovat důsledky vlivu politiky Evropské unie. Nizozemsko bylo v roce 1958 zakládajícím státem původního Evropského hospodářského společenství a téměř celé území Nizozemska je v současnosti předmětem nějakého evropského programu nebo nařízení. Některé se týkají dopravy, jako např. Interreg⁴³, jiné se týkají životního prostředí, jako např. evropsky významné lokality Natura 2000⁴⁴. Ve skutečnosti mnoho z evropských programů nebo nařízení, které jsou nejdůležitější pro územní plánování, prosazovalo a podporovalo právě Nizozemsko (Evers & Tennekes, 2016).

K poslednímu posunu cílů a úkolů územního plánování došlo na národní úrovni po rekonstrukci současného Zákona o prostorovém plánování (*Wet ruimtelijke ordening*). Tento posun by se dal nejlépe charakterizovat snahou decentralizovat územní plánování a tím jej na národní úrovni zjednodušit. To se projevuje odklonem od komplexních cílů a úkolů územního plánování, jako je kontrola kvality prostředí, přírody, kulturního dědictví nebo rekreační funkce krajiny. Cílem, který je sledován především, se stala ekonomická návratnost rozvojových projektů (Zonneveld & Evers, 2014: 75). Okolnosti této změny jsou upřesněny v kapitolách 1.3.3, 1.3.4.1 a 2.1.2.

Nejde však o žádnou legislativní změnu cílů a úkolů územního plánování. Nic tak konkrétního, jako je jejich doslovný výčet, který známe ze stavebního zákona České republiky, totiž nizozemské zákony nedefinují. Pouze opakovaně zmiňují „dobré prostorové plánování“ (*goede ruimtelijke ordening*) celkem na 11 místech jinak vcelku stručného Zákona o prostorovém plánování (*Wet ruimtelijke ordening*), aniž by uvedly, co to vlastně znamená.

⁴³ <https://interreg.eu/>

⁴⁴ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/sites/index_en.htm

1.3.2 Zákony týkající se nástrojů územního plánování

V následující tabulce jsou pro zpřehlednění uvedeny vybrané zákony týkající se tématu a jejich překlady z holandštiny do češtiny, resp. angličtiny.

Hlavní zákon	Zákon o prostorovém plánování Spatial Planning Act <i>Wet ruimtelijke ordening (Wro)</i> ⁴⁵
Související nařízení	Nařízení o prostorovém plánování Spatial Planning Decree <i>Besluit ruimtelijke ordening (Bro)</i> ⁴⁶
Další zákony a nařízení	Zákon o bydlení Housing Act <i>Woningwet</i> ⁴⁷
	Stavební nařízení Building Decree <i>Bouwbesluit</i> ⁴⁸
	Nařízení o obecní výstavbě Municipal Building Ordinance <i>Bouwverordening</i>
	Zákon o obecním správním právu The General Administrative Law Act <i>Algemene wet bestuursrecht (Awb)</i> ⁴⁹
	Zákon o ochraně životního prostředí Environmental Management Act <i>Wet milieubeheer (Wm)</i> ⁵⁰
	Předpisy o ochraně životního prostředí Environmental Licensing (General Provisions) Act <i>Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)</i> ⁵¹
	Zákon o obcích Municipalities Act <i>Gemeentewet</i> ⁵²
	Zákon o provinciích Provinces Act <i>Provinciewet</i> ⁵³
	Krizový zákon o obnově Crisis and Recovery Act <i>Crisis- en herstellwet (Cbw)</i> ⁵⁴

Tabulka 11: Přehled nizozemské legislativy týkající se tématu

Hlavní zákon nizozemského územního plánování je Zákon o prostorovém plánování (*Wro*). Další zákony jsou uvedeny pro svou souvislost s tématem této práce. Posledním zákonem, který je nutné uvést, je Zákon o životním prostředí (*Omgevingswet*), který má v roce 2021 nahradit Zákon o prostorovém plánování (*Wro*) a dalších 26 zákonů, z nichž některé zde byly představeny.

⁴⁵ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0020449/2018-07-01>

⁴⁶ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0023798/2017-07-01>

⁴⁷ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005181/2018-06-13>

⁴⁸ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0030461/2018-11-03>

⁴⁹ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005537/2018-11-09>

⁵⁰ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0003245/2019-01-01>

⁵¹ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0024779/2018-07-28>

⁵² <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005416/2018-09-19>

⁵³ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005645/2019-01-01>

⁵⁴ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0027431/2019-01-01>

1.3.2.1 Zákon o prostorovém plánování (*Wro*)

Zákon o prostorovém plánování primárně definuje práva a povinnosti všech úrovní veřejné správy v územním plánování a jejich vzájemné vztahy. Jako jeho hlavní principy lze označit princip subsidiarity, decentralizace, autonomie a co-governance, tj. proces participativní správy, ve kterém se přijímají rozhodnutí na nejnižší možné úrovni veřejné správy. Uvedené principy jsou docílené především delegováním rozhodovacích pravomocí z vyšších na nižší úrovně veřejné správy.

Zabývá se i finančními kompenzacemi, které vznikají ze stavební činnosti a z aplikace prostorového plánování, a to jak kompenzacemi pro jednotlivé uživatele (např. za znehodnocení pozemku výstavbou na pozemku vedlejším), tak kompenzacemi městu za rozvoj území (spoluřinancování městských služeb) (Hnilička et al., 2012: 6).

Jeho aktuální znění bylo vydáno v roce 2008 za účelem přejít od reaktivního způsobu k proaktivnímu způsobu územního plánování. Tento způsob je zaměřen na komplexní plánování rozvojových projektů a jejich koordinaci ve všeobecném zájmu a následné delegování ostatních zájmů na odpovědné nižší úrovně veřejné správy.

Oproti předchozí verzi z roku 1962 přinesla rekodifikovaná verze z roku 2008 ještě další zásadní změny. Tou první je zrychlení závazných procedur ukládaných tímto zákonem: nově se například přestaly zasílat návrhy územních plánů obcí ke schválení příslušné provincii čímž se zkrátila minimální doba pořízení územního plánu z 58 na 34 týdnů (Zonneveld & Evers, 2014: 73), viz následující schéma.

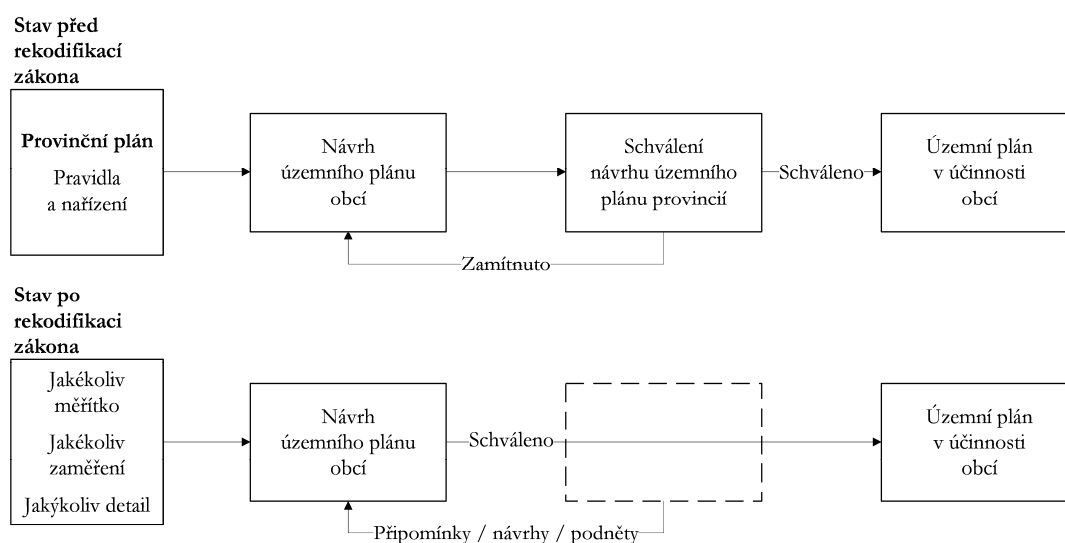

Schéma 3: Srovnání procesů tvorby územního plánu obce před a po rekodifikaci Zákona o prostorovém plánování, vlastní zpracování

Další změnou v aktualizované verzi je zjednodušení soustavy územně plánovacích nástrojů, jako například zavedení stejných typů nástrojů na všech úrovních veřejné správy nebo oddělení normativních nástrojů a strategických nástrojů územního plánování.

Nový Zákon o prostorovém plánování (*Wro*) také ke každé z těchto dvou kategorií určuje základní nástroj územního plánování: strategickou Strukturální vizi (*structuurvisie*) a normativní Územní plán (*bestemmingsplan*). Tyto a další nástroje územního plánování budou podrobněji rozebrány v následující kapitole 1.3.4.

1.3.2.2 Nařízení o prostorovém plánování (*Bro*)

Velmi zjednodušeně bychom mohli toto nařízení vnímat jako rozšíření Zákona o prostorovém plánování (*Wro*). Blíže stanovuje právní rámec procesů územního plánování a rozhodování na různých úrovních veřejné správy. Dále definuje například povinnosti zveřejňovat územně plánovací nástroje na internetu, nebo detailněji specifikuje některé jejich náležitosti.

1.3.2.3 Zákon o bydlení (*Woningwet*)

Jedná se o nejstarší nizozemský zákon, který poskytoval právně závazný nástroj územního plánování. Tím nástrojem byl Plán rozvojového území (*Uitbreidingsplan*), který byl později nahrazen Územním plánem (*bestemmingplan*).

Zákon o bydlení (*Woningwet*) primárně určuje požadavky na jednotlivé stavby a definuje nutnost žádat o povolení ke stavbě, tzv. *Omgevingsvergunning voor een bouwproject*, tj. environmental permit for a building project, ve volném překladu se tedy jedná o „ekologické povolení pro stavební projekt“.

Tento zákon také definuje dva prováděcí předpisy, období českých prováděcích vyhlášek o technických požadavcích, viz kapitola 1.2.2.2. Jedná se o Stavební nařízení (*Bouwbesluit*), tj. technický předpis a Nařízení o obecní výstavbě (*Bouwverordening*), tj. prostorová regulace, viz následující kapitoly.

1.3.2.3.1 Stavební nařízení (*Bouwbesluit*)

Jedná se o prováděcí předpis, který je platný pro celé území Nizozemska a definuje požadavky na technickou stránku staveb, včetně požadavků na bezpečnost, na vnitřní prostředí, bezbariérová řešení atd. Obsahuje i procesní část týkající se kolaudace a povolení k demolici (Hnilička et al., 2012: 9).

1.3.2.3.2 Nařízení o obecní výstavbě (*Bouwverordening*)

Tento prováděcí předpis definuje požadavky na umístování staveb. Pro celé území Nizozemska má jen doporučenou strukturu a jeho přesné požadavky si upravuje každá obec podle svých konkrétních potřeb.

Jeho cílem je určovat standard struktury města a řeší například zajištění přístupu k budovám, uliční a stavební čáry, odstupy, výšky, parkování a procesní požadavky na posuzování vzhledu stavby. Obce mají zákonnou povinnost toto nařízení vydat pro celé svoje území. V praxi to pro ně znamená přijmout buďto všeobecný standard, nebo definovat případné žádoucí výjimky z tohoto standardu. Ty se však běžně detailněji specifikují až skrze konkrétnější Územní plán (*bestemmingsplan*), který má nad obecnou prostorovou regulací tohoto nařízení prioritu. Jeho praktický význam tedy lze zpochybňovat (Hnilička et al., 2012: 9).

1.3.2.4 Zákon o obecném správním právu (*Awb*)

Jedná se o nizozemskou alternativu českého správního řádu. Jeho první část obsahuje základní pravidla vztahů mezi vládou a fyzickými a právníckými osobami. Druhá část upravuje související procesní právo. Z pohledu územního plánování jsou v první části vymezeny pravomoci orgánů územního plánování, jako například Státní rady (*Raad van State*), zatímco ve své druhé části zákon definuje některé procesy pořizování nástrojů územního plánování, jako je například Územní plán (*bestemmingsplan*), viz kapitola 1.3.4.3.

1.3.2.5 Zákon o ochraně životního prostředí (*Wm*)

Tento zákon nahradil roku 1993 původní nizozemský zákon týkající se ochrany životního prostředí. Části původního zákona byly rozšířeny o povinnosti vyplývající z evropských směrnic. Tímto způsobem nizozemská vláda obvykle včleňuje evropské zákony do zákonů vlastních a zahrnuje je tím do legislativy.

Zákon o ochraně životního prostředí tak zahrnuje například požadavky na kvalitu životního prostředí, nakládání s odpady, hlukové limity, nebo řízení krizových situací, při kterých může dojít k poškození životního prostředí. Dále uvádí a definuje případy, ve kterých je vyžadována EIA (*Milieu-effectrapportage*) a SEA (*Strategische Milieubeoordeling*).

1.3.2.6 Předpisy o ochraně životního prostředí (*Wabo*)

Předpisy o životním prostředí (*Wabo*) upravují povolení ke stavbě, tzv. *omgevingsvergunning voor een bouwproject*, tj. environmental permit for a building project, ve volném překladu se tedy jedná o „ekologické povolení pro stavební projekt“. Před vydáním těchto předpisů nebyl proces získání povolení jednotný a vyžadoval vyřízení mnoha dílčích povolení, které nebyly sjednoceny napříč Nizozemskem: obce a provincie mohly vyžadovat různé typy povolení, další povolení vyžadoval Stavební zákon, jiné povolení zase Zákon o památkové péči atp. Jejich požadavky byly proto sjednoceny a určeny celou řadou náležitostí, které je potřeba splnit pro získání jediného stavebního povolení. Obsahem Předpisů o životním prostředí (*Wabo*) jsou právě všechny tyto náležitosti a kritéria, podle kterých je povolení udělováno a také soubor aktivit v území, které toto povolení vyžadují.

1.3.2.7 Zákon o obcích a Zákon o provinciích (*Gemeentewet a Provinciewet*)

Tyto zákony jsou nizozemskou alternativou stejnojmenných zákonů v České legislativě, viz kapitola 1.2.2.3.3. Srovnatelně definují uspořádání a pravomoci zákonodárných a výkonných orgánů veřejné moci na obecní a provinční úrovni. Také stanovují případy, kdy do jejich rozhodování mohou zasáhnout orgány na národní úrovni a jak je možné tyto zásahy vynutit.

1.3.2.8 Krizový zákon o obnově (*Chw*)

Tento zákon byl přijat v roce 2010 jako odpověď na probíhající světovou finanční krizi roku 2008. Ta dopadla na nizozemské územní plánování mimo jiné zpomalením tempa výstavby. A právě tomu měl tento krizový zákon zabránit zrychlením realizace určitých typů velkých projektů. Předepisuje nový nástroj územního plánování, tzv. Rozhodnutí o provedení projektu (*Projectuitvoeringsbesluit*), o kterém je podrobněji pojednáno v příští kapitole.

1.3.3 Orgány územního plánování

V následující tabulce jsou pro zřehlednění uvedeny vybrané orgány činné v územním plánování a jejich české překlady z holandštiny, resp. z angličtiny.

Instituce	Pravomoci
Obecní úroveň	
Obecní úřad the Municipal Office <i>Gemeenteraad Kantoor</i>	Připravuje a rozvíjí politiky obce pomocí nástrojů územního plánování. Může je pořizovat, nebo pořizování outsourcovat.
Hlavní architekt města City's architect <i>Stadsbouwmeester</i>	Jako nezávislý zaměstnanec obecního úřadu může rozhodnout o povinnosti přizvat k rozhodování experty jako např. památkáře.
Obecní rada the Municipal Council <i>de Gemeenteraad</i>	Je volené zákonodárné zastupitelstvo. Hlasuje o přijetí nástrojů a nařízení. Volí obecní náměstky (<i>Wethouders</i>).
Obecní představenstvo: starosta a náměstci the Municipal Executive: Mayor and Aldermen <i>het college van Burgemeester en Wethouders (B&W)</i>	Je výkonnou funkcí obecní samosprávy, Není součástí hlasování obecní rady. Jmenuje Komisi pro vzhled města.
Starosta the Mayor <i>het Burgemeester</i>	Je nevolený a jmenovaný radou ministrů. Předsedá obecnímu představenstvu a obecní radě, ale není součástí hlasování rady.
Regionální úroveň	
Provinční úřad the Provincial Office <i>Provinciekantoor</i>	Připravuje a rozvíjí politiky provincie pomocí nástrojů územního plánování. Může je pořizovat, nebo pořizování outsourcovat.
Provinční rada the Provincial Council <i>Provinciale Staten</i>	Je volené zákonodárné zastupitelstvo. Hlasuje o přijetí nástrojů a nařízení. Volí provinční náměstky (<i>Gegeputeerde Staten</i>).
Provinční představenstvo: komisař a náměstci the Provincial Executive <i>het college van Gegeputeerde Staten</i>	Je výkonnou funkcí provinční samosprávy. Není součástí hlasování provinční rady. Provinční náměstci jsou voleni prov. radou.
Králov komisař the King's Commissioner <i>de Commissaris van de Koning (CvdK)</i>	Je nevolený a jmenovaný radou ministrů. Předsedá provinčnímu představenstvu a prov. radě, ale není součástí hlasování rady.
Národní úroveň	
Ministerstvo pro infrastrukturu a vodní správu Ministry of Infrastr. and Water Management <i>Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW)</i>	Prosazuje politiku ministerstva ohledně prostorového plánování. Provozuje Úřad pro plánování životního prostředí (PBL) <i>Planbureau voor de Leefomgeving</i>
Státní rada Council of State <i>Raad van State</i>	Poradní divize (<i>AARvS</i>) <i>Afdeling advisering van de Raad van State</i> Oddělení správního práva (<i>ABRvS</i>) <i>Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad v. State</i>
Parlament States General of the Netherlands <i>Staten-Generaal</i>	Je volené zákonodárné zastupitelstvo. horní komora: Senát (<i>Eerste Kamer</i>) dolní: Sněmovna zastupitelů (<i>Tweede Kamer</i>) Schvaluje a vydává zákony a nařízení.
Rada ministrů Council of Ministers <i>Ministerraad</i>	Je nevolená vláda, tedy vrcholný orgán výkonné moci v Nizozemsku. Není součástí hlasování Parlamentu.

Tabulka 12: Přehled orgánů činných v územním plánování v Nizozemsku

Hierarchický systém orgánů nizozemského územního plánování je trojstupňový, stejně jako v České republice, ovšem s několika rozdíly. Jako nejpodstatnější bych uvedl tzv. zákony o duální organizaci, konkrétně Zákon o dualizaci provinční vlády (*Wet dualisering provinciebestuur*)⁵⁵ a Zákon o dualizaci obecní vlády (*Wet dualisering gemeentebestuur*)⁵⁶, které mají za důsledek oddělení zákonodárných a výkonných funkcí. Toto oddělení bylo v Nizozemsku zavedeno v roce 2002.

Na obecní úrovni je zákonodárným orgánem veřejné správy obecní rada. Její členové, *gemeenteraadslid*, jsou voleni na čtyřleté volební období. Jejich celkový počet v obecní radě je závislý na počtu obyvatel dané obce a pohybuje se v rozmezí mezi 9 a 45 členy. Obecní rada hlasuje o důležitých rozhodnutích a schvaluje místní zákony a nařízení. Radě předsedá obecní starosta, který se však hlasování osobně neúčastní, a to právě z důvodu duální organizace veřejné správy. Starostové obcí nejsou voleni Obecní radou, ale jsou jmenováni Radou ministrů na doporučení Obecní rady, na šestileté období. Po uplynutí této doby může být starosta jmenován znovu už jen jednou, a to na dalších šest let. Obecní představenstvo, výkonný orgán veřejné správy, se skládá právě ze starosty a ze dvou až šesti jeho náměstků. Také oni v Obecní radě hlasovat nemohou, ale spolu se starostou jsou zodpovědní za provádění rozhodnutí schválených radou a jmenování Komise pro vzhled města (*Welstandscommissie*), která řeší Požadavky na vnější vzhled (*welstandsnota*).

Na regionální úrovni je obdobou Obecní rady Provinční rada a její situace je podobná. Její členové, *de leden van provinciale staten*, jsou voleni na čtyřleté období. Radě předsedá Králův komisař. Ten je jmenován Radou ministrů na doporučení Provinční rady jednou na šest let. Králův komisař a jeho náměstci, tedy Provinční představenstvo, také nemají pravomoc hlasovat v Provinční radě.

Na národní úrovni působí řada institucí. Nejvyšším orgánem ve věcech územního plánování je Ministerstvo pro infrastrukturu a vodní správu (*Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat*; zkratka *IenW*). V roce 2008 toto ministerstvo poprvé od svého vzniku přestalo mít v názvu sousloví *ruimtelijke ordening*, tedy prostorové plánování. Jeho předchůdce, původní Ministerstvo bydlení, prostorového plánování a prostředí (*Ministerie van Volksbuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu*; zkratka *VROM*), bylo postupně sloučeno s dalšími resorty. V souvislosti s tím se také přestaly vydávat a platit tzv. Národní prostorové plány (*Nota ruimtelijke ordening*). Tato změna odráží poslední vývoj ve směřování nizozemského územního plánování, která je okrajově zmíněna v předchozí kapitole 1.3.1 a nadále upřesněna v následujících kapitolách 1.3.4.1 a 2.1.2.

Dalším velmi důležitým orgánem na národní úrovni je Státní rada (*Raad van State*). Tento orgán slouží ke dvojímu účelu. Jednak působí jako poradní orgán vládě a parlamentu při schvalování nových zákonů a přijímání některých dokumentů nástrojů územního plánování. Tuto funkci plní její Poradní divize (*Afdeling advisering van de Raad van State*, zkratka *AARvS*). Druhou funkcí Státní rady je nejvyšší soudní moc v otázkách správního práva. Tuto funkci zastává její Oddělení správního práva (*Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State*, zkratka *ABRvS*). Tyto pravomoci jsou Státní radě garantovány přímo v nizozemské Konstituci (*Grondwet*, čl. 73 a 75). Pro úplnost je třeba uvést, že podobně jako v České republice má v Nizozemsku zákonodárnou moc dvojkomorový parlament, zde složený ze 75 senátorů a 150 členů Sněmovny. Výkonnou mocí disponuje vláda, resp. Rada ministrů (*Ministerraad*), předseda vlády, resp. Ministerský předseda (*Minister-president*), a úřadující panovník, kterým je v současnosti král Vilém Alexandr Nizozemský.

⁵⁵ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0014602/2012-10-01>

⁵⁶ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0013462/2012-10-01>

1.3.4 Nástroje územního plánování

V následující tabulce jsou uvedeny nejdůležitější nástroje nizozemského územního plánování a jejich překlady z holandštiny. Většina údajů pochází ze zákonů a také z kapitol 3 a 4 v knize *Planning and Development Law in the Netherlands* (Hobma & Jong, 2016: 33-70).

Národní úroveň	Národní strukturální vize <i>Structuurvisie</i> (povinná, závazná pouze pro stát) na základě <i>Wro 2.3, para. 1</i> (Zákon o prostorovém plánování)
	Obecné správní opatření <i>Algemene maatregel van bestuur (AMvB)</i> na základě <i>Wro 4.3</i> a článku 89 nizozemské Konstituce (<i>Grondwet</i>)
	Národní integrační plán <i>Rijksinpassingsplan</i> (nahrazuje část územního plánu, závazný pro stavebníky) na základě <i>Wro 3.28</i> (Zákon o prostorovém plánování)
Regionální úroveň	Provinciální strukturální vize <i>Provinciale structuurvisie</i> (povinná, závazná pouze pro provincii) na základě <i>Wro 2.2, para. 1</i> (Zákon o prostorovém plánování)
	Správní opatření provincie <i>Algemene regels</i> (nepovinné, závazné pro provincii a úřady obecní úrovně) na základě <i>Wro 4.1</i> (Zákon o prostorovém plánování)
	Provinciální integrační plán <i>Provinciaal inpassingsplan</i> (nahrazuje část územního plánu, závazný pro stavebníky) na základě <i>Wro 3.26</i> (Zákon o prostorovém plánování)
Obecní úroveň	Obecní strukturální vize <i>Structuurvisie</i> (povinná, závazná pouze pro obec) na základě <i>Wro 2.1, para. 4</i> (Zákon o prostorovém plánování)
	Správní opatření obce <i>Gemeentelijke verordeningen</i> (nepovinné, závazné pro úřady obecní úrovně) na základě <i>Gemeentewet 147-149</i> (Zákon o obcích)
	Územní plán <i>Bestemmingsplan</i> (povinný pro celé území obce, závazný pro stavebníky) na základě <i>Wro 3.1</i> (Zákon o prostorovém plánování)
Regulační úroveň	Územní plán <i>Bestemmingsplan</i> regulační měřítko územního plánu, viz výše

Tabulka 13: Přehled nejdůležitějších nástrojů územního plánování v Nizozemsku

Z předchozí tabulky je patrné, že se jednotlivé nástroje územního plánování na všech úrovních veřejné správy opakují. Zjednodušení legislativy zavedením stejných nástrojů na různých úrovních bylo jedním z cílů rekodifikace zákona *Wro* v roce 2008. Dále je zřejmé, že nástroje územního plánování vyšší úrovně jsou závazné pro svoji a nižší úroveň, zatímco pro stavebníky jsou závazné územní plány. A právě s územním plánem úzce souvisí další nástroje územního plánování, které jsou uvedeny a krátce charakterizovány v následující tabulce.

Další nástroje související s územním plánem	Povolená změna
	Power of alteration
	<i>Wijzigingsbevoegdheid</i>
	na základě <i>Wro 3.6, para. 1a</i> (Zákon o prostorovém plánování)
	Povolená odchylka
	Power of deviation
	<i>Afwijkingsbevoegdheden</i>
	na základě <i>Wro 3.6, para. 1c</i> (Zákon o prostorovém plánování)
	Mateřský plán
	Plan yet to be detailed
	<i>Uit te werken plan</i>
	na základě <i>Wro 3.6, para. 1b</i> (Zákon o prostorovém plánování)
	Povinný závazek
	Obligation to detail
<i>Uitwerkingsplicht</i>	
na základě <i>Wro 3.6, para. 2</i> (Zákon o prostorovém plánování)	
Rozhodnutí o provedení projektu	
Project plans	
<i>Projectuitvoeringsbesluit</i>	
na základě <i>Crisis- en herstelwet 2.9 et seq.</i> (Krizový zákon o obnově)	
Správcovské nařízení	
Management ordinance	
<i>Beheersverordening</i>	
na základě <i>Wro 3.38</i> (Zákon o prostorovém plánování)	
Předkupní právo	
Municipal PreEmption Rights Act	
na základě <i>Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg)</i> ⁵⁷	
(Zákon o předkupním právu)	
Vyvlastňovací právo	
Expropriation Act	
na základě <i>Onteigeningswet</i> ⁵⁸ (Vyvlastňovací zákon)	
Ekologické povolení pro stavební projekt	
Environmental permit for a building project	
<i>Omgevingsvergunning voor een bouwproject</i>	
na základě <i>Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)</i>	
(Předpisy o životním prostředí, čl. 2.1)	
Odchylka od územního plánu	
Deviation from a land-use plan	
<i>Afwijken van een bestemmingsplan</i>	
na základě <i>Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)</i>	
(Předpisy o životním prostředí, čl. 2.1, odst. 1, písm. c)	

Tabulka 14: Přehled dalších nástrojů územního plánování v Nizozemsku

V předchozích tabulkách v této kapitole jsou uvedeny nizozemské nástroje územního plánování. Stejně jako v České republice se jedná o takové nástroje, které na všech úrovních veřejné správy upravují především způsob využití území v dotčených oblastech. Na rozdíl od té naší však nizozemská legislativa předepisuje stavební řízení a územní řízení v jediném procesu, který zároveň povoluje umístování staveb a také technické detaily umístovaných staveb.

⁵⁷ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0003391/2012-03-23>

⁵⁸ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0001842/2017-09-01>

1.3.4.1 Strukturální vize (*Structuurvisie*)

Strukturální vize je hlavním strategickým dokumentem nizozemského územního plánování, přesto (nebo právě proto) nemá v Zákoně o prostorovém plánování (*Wro*) předepsané žádné náležitosti a to jak formální, tak procedurální. Ze zákona je definována pouze „povinnost vytvořit jednu nebo více strukturálních vizí“ a to na městské, provinční i národní úrovni veřejné správy. Strukturální vize také nejsou závazné přímo pro stavebníky, ale pouze pro daný úřad veřejné správy, který vizi vydal. Úřady nižší úrovně veřejné správy se musí dle nadřazených strukturálních vizí řídit také, avšak mohou se od nich odchýlit, pokud k tomu mají relevantní důvody, které jsou uznány za předmětné. Obecnou formou strukturálních vizí je diagramatické vyjádření prostorového strategického plánu, doplněné legendami, popisky a vysvětlivkami a také rozšiřujícím textem, který strategii dále definuje, určuje její cíle, ale také dle zákona „popisuje jakým způsobem bude zajištěno dosažení navrhované strategie“.

Jako příklad provinční strukturální vize uvádím *Structuurvisie Utrecht*⁵⁹ pro období 2013-2028.

Aktuální národní strukturální vizi je souhrnná *Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte* (zkratka *SVIR*)⁶⁰, která byla vydána v roce 2012. V ní si vláda stanovuje hlavní cíle: konkurenceschopnost (*concurrerend*), přístupnost (*bereikbaar*) a obyvatelnost a bezpečnost (*leefbaar en veilig*). Tyto cíle dále definuje, např. zavádí hodnocení mezinárodní ekonomické konkurenceschopnosti nebo hodnocení dopravní infrastruktury (pouze) dle nákladů. Tato hodnocení pak přímo ovlivňují přidělování investic do rozvojových projektů ze státního fondu *Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport* (zkratka *MIRT*)⁶¹. A právě zaměření na ekonomickou návratnost a odklon od komplexního integrovaného přístupu k plánování je terčem kritik (Zonneveld & Evers, 2014: 75) a (Balz & Zonneveld, 2018: 380) a je dále upřesněno v následujících kapitolách 2.1.2 a v Diskusi.

V souvislosti s právě vznikajícím Zákonem o životním prostředí (*Omgevingswet*) se počítá s nahrazením strukturálních vizí novými Vizemi životního prostředí (*Omgevingsvisie*). Ačkoliv se jedná o velmi podobné nástroje, *omgevingsvisie* zvyšuje důraz na participativní plánování a také obsahuje navíc integrální vizi, která vznikne sloučením sektorových vizí, jako např. vody, krajiny, životního prostředí, dopravy, kulturního dědictví atd. Provinční *omgevingsvisie* budou muset být schváleny do roku 2021 a obecní *omgevingsvisie* do roku 2024.

1.3.4.2 Správní opatření (*algemene regels*)

Správní opatření může být vydáno na všech úrovních veřejné správy a je závazné pro daný úřad a pro úřady jemu podřízené (např. správní opatření provincie je závazné pro daný provinční úřad a pro obecní úřady obcí na území této provincie). Nižší úroveň veřejné správy může vydat své vlastní správní opatření (založené na nějakém rámcovém zákoně), nebo konkretizovat opatření vyšší úrovně, avšak nikdy jej nemůže zcela nahradit, nebo dokonce obejít.

Správní opatření se vydává formou prováděcího předpisu (*verordening*). Příkladem takových opatření mohou být vyhlášky o omezování hluku, o zacházení s nebezpečnými odpady atp.

Jejich nahrazení jednotným Nařízením o životním prostředí (*Omgevingsverordening*) je jedním z požadavků právě vznikajícího Zákonu o životním prostředí (*Omgevingswet*).

⁵⁹ https://www.provincie-utrecht.nl/publish/pages/329351/prs_2013-2028_herijking_2016.pdf

⁶⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2012/03/13/structuurvisie-infrastructuur-en-ruimte>

⁶¹ <https://www.mirtoverzicht.nl/>

1.3.4.3 Územní plán (*Bestemmingsplan*)

Územní plány jsou stejně jako v České republice základním nástrojem územního plánování, protože závazně definují především způsob využití území, jak je stanoveno v článku 3.1 Zákona o prostorovém plánování (*Wro*). Ten spolu se Zákonem o obecném správním právu (*Awb*) předepisuje procesy, které musí být splněny při přípravě, tvorbě a ustanovení územního plánu, jak je znázorněno na následujících dvou schématech. V jejich jednotlivých řádcích jsou uvedeny dílčí části těchto procesů, zpracovatelé těchto dílčích částí a související legislativa.

Příprava	Zahájení	Obecní představenstvo	Iniciuje pořízení ÚP. (Obecní představenstvo se skládá ze starosty a městských radních)	čl. 160 odst. 1 písm b) Zákona o obcích čl. 1.2.1 Nařízení o územním plánování čl. 3.1 odst. 1 a čl. 3.8 odst. 1 písm. e) Zákona o územním plánování
	Rozhodnutí o přípravě	Obecní představenstvo	V rozhodnutí stanoví oblast, na kterou se ÚP bude vztahovat a kdy vstoupí v platnost. Rozhodují také o příp. zákazu měnit využití území.	čl. 3.7 Zákona o územním plánování
	Oznámení přípravy	Obecní představenstvo	Oznámí zahájení procesu přípravy ÚP a to také elektronicky (čl. 1.2.1). Dále jsou povinni oznámit, zda došlo k územnímu vývoji (čl. 1.3.1).	čl. 1.2.1 Nařízení o územním plánování čl. 1.3.1 Nařízení o územním plánování popř. čl. 7.9 a čl. 7.27 Zákona o ochraně životního prostředí, v případě, že je třeba připravit SEA
Tvorba územního plánu	Předběžné konzultace	Obecní představenstvo	Zpracuje obsah a jeho odůvodnění. Obojí poté zašle a zkonzultuje s představenstvy okolních obcí a s orgány územního plánování na provinční a národní úrovni.	čl. 1.3.1 Nařízení o územním plánování ohledně konzultací s příslušnými orgány čl. 1.3.6 Nařízení o územním plánování ohledně náležitostí obsahu a odůvodnění popř. čl. 7.8 a čl. 7.27 odst. 2 Zákona o ochraně životního prostředí, je-li SEA
	Obsah a odůvodnění	Obecní představenstvo	Zváží relevantní skutečnosti, zájmy a připomínky příslušných orgánů. Stanoví obsah (regulace, pravidla) a odůvodnění, aniž by tyto mohly vést k nepříznivým důsledkům.	čl. 3:2 Zákona o obecném správním právu ohledně zvážení skutečností čl. 3:4 Zákona o obecném správním právu ohledně omezení nepřiz. důsledků čl. 3.1.6 Nařízení o územním plánování ohledně odůvodnění
	Oznámení o návrhu	Obecní představenstvo	Informuje o návrhu územního plánu v nizozemském vládním věstníku a elektronicky a zašle jej důležitým stranám.	čl. 3:12 Zákona o obecném správním právu ohledně informování o návrhu čl. 3.8 odst. 1 a 2 Zákona o územním plánování ohledně elektronického informování
	Kontrolní čtení návrhu	Obecní představenstvo	Předkládá ke kontrole všechny důležité dokumenty. Případné rozhodnutí SEA musí být také připraveno, předloženo ke kontrole a musí obsahovat zdůvodnění.	čl. 3:11 odst. 11 Zákona o obecném správním právu ohledně kontroly popř. 7.10 Zákona o ochraně životního prostředí je-li SEA součástí ÚP popř. 7.11 odst. 2 Zákona o ochraně životního prostředí, je-li SEA oddělena
	Námítky a připomínky	Zainteresovaní, nebo kdokoliv	Proti návrhu mohou zainteresované osoby/strany podat námítku, nebo kdokoliv může podat připomínku. Lhůta pro předložení je šest týdnů.	čl. 3:15 a 3:16 odst. 1 Zákona o obecném správním právu ohledně námitek čl. 3.8 odst. 1 písm. d) Zákona o územním plánování ohledně připomínek

Schéma 4: Proces tvorby nizozemského územního plánu, vlastní zpracování dle (Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 2019)

Ustanovení územního plánu	Reakce na názory a připomínky	Obecní představenstvo	Odpoví na námítky a připomínky a zdůvodní svoje rozhodnutí, popř. dle nich pozmění svůj návrh do podoby ke schválení obecní radou.	čl. 3:47 Zákona o obecním správním právu
	Lhůta pro rozhodnutí	Obecní rada	Rozhodne o přijetí návrhu do dvanácti týdnů od jeho obdržení, jestliže jsou splněny veškeré zákonné předpoklady a povinnosti.	čl. 3.8 odst. 1 písm. e) a odst. 4 Zákona o územním plánování popř. 7.3 a 7.4 Zákona o ochraně životního prostředí, je-li vyžadována a 7.13 je-li stále aktuální rozhodnutí SEA
	Oznámení o rozhodnutí	Obecní představenstvo	Informuje o rozhodnutí o přijetí návrhu územního plánu ve vládním věstníku a elektronicky a zašle jej důležitým stranám.	čl. 3:12 Zákona o obecním správním právu ohledně informování o návrhu čl. 3.8 odst. 3 a 4 Zákona o územním plánování ohledně elektronického informování
	Kontrolní čtení plánu	Obecní představenstvo	Předkládá ke kontrole všechny důležité dokumenty. V případech, kdy se nedodržely provinční nebo národní zájmy, je však možné tyto části plánu zrušit a nahradit jinými.	čl. 3.8 odst. 6 Zákona o územním plánování ohledně možnosti zrušit a nahradit části plánu jinými, dále pak ve čl. 4.2. odst. 1 se upravují detaily ohledně provinčních a ve čl. 4.4. ohledně národních zájmů.
	Vstup v platnost		Plán nabývá účinku prvním dnem po uplynutí odvolacího období, tedy pokud nebyl aktivován čl. 3.8 odst 6 Zákona o územním plánování. V opačném případě má totiž obec jednu možnost odvolat se ke Státní radě.	čl. 3:40 Zákona o obecním správním právu čl. 3.8 odst. 5 Zákona o územním plánování

Schéma 5: Proces ustanovení nizozemského územního plánu, vlastní zpracování dle (Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 2019)

Z výše uvedených schémat je patrné, že součástí procesu tvorby územního plánu je také veřejné projednání, během kterého je veřejnost přizvána k projednání návrhu a má právo podat k němu námítky nebo připomínky, které musí být vyřízeny a zdůvodněny před vlastním rozhodnutím obecní rady o přijetí návrhu. Přijatý územní plán je totiž pro veřejnost závazný, a to dle článku 2.10 odst. 1 Předpisů o ochraně životního prostředí (*Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, Wabo*), kde je určeno právo obecního představenstva odmítnout stavebníkovi udělit tzv. „ekologické povolení pro stavební projekt“ (*Omgevingsvergunning voor een bouwproject*). Dále podle článku 33 *Wabo* není budova povolena ke stavbě, pokud není vydáno ekologické povolení.

Každá obec je podle zákona povinna mít pro celé své území platný územní plán, avšak další podmínky jsou velmi flexibilní. Například existuje možnost vypracovat na území obce více územních plánů. Obce proto nepořizují jeden souhrnný plán, ale větší počet dílčích územních plánů. Dále nizozemská legislativa nepředepisuje ani míru detailnosti těchto plánů, které tak mohou mnohem pružněji reagovat na potřeby daného území. Díky tomu získávají územní plány značnou flexibilitu a lze je vytvořit pro jakoukoliv velikost řešeného území. Dle potřeby lze také stanovit konkrétní parametry, jako je např. maximální povolená výška zástavby nebo koeficient podlažní plochy, které se nachází také v českých územních plánech. Ovšem v těch nizozemských lze závazně určit i podstatně konkrétnější parametry, které se u nás řeší až na úrovni regulačního plánu, jako jsou například stavební materiály, typy střech atd. Územní plán může také stanovit stavební uzávěru, asanaci území nebo nařídit modernizaci stávající sídelní struktury (např. nahrazení stávajících budov novými o obdobném objemu a velikosti).

Přestože je v předchozím odstavci uvedeno, že je nizozemský územní plán značně flexibilní, předepisuje mu legislativa minimální obsah a formu, jako např. následující rozdělení do tří částí:

1. Grafická část, resp. land-use plan map (*bestemmingsplankaart*), je povinná a závazná.
2. Textová část, resp. the instructions (*planvoorschriften*), je povinná a závazná.
3. Odůvodnění, resp. explanatory notes (*plantoelichting*), jsou povinné a nezávazné.

Na rozdíl od českého územního plánu však musí nizozemský územní plán obsahovat také popis, jak byli do participativního procesu přípravy plánu zapojeni občané a různé další organizace.

Dalším rozdílem mezi českými a nizozemskými územními plány je, že jakýkoliv větší rozvojový záměr (např. výstavba nové univerzitní budovy) musí mít před zahájením stavby vlastní územní plán, který tak plní roli plánu regulačního, a po svém schválení mění původní způsob využití území uvedený ve starém územním plánu na nový způsob požadovaný daným rozvojovým záměrem.

V předchozím schématu procesu ustanovení územního plánu byla také uvedena možnost obce odvolat se ke Státní radě. A to v takovém případě, kdy se jedná o integrační plán vydaný provincií nebo vládou a se kterým obec nesouhlasí. Odvolací proces je znázorněn na následujícím schématu.

Odvolání	Odvolání	Odd. správního práva Státní rady	Přijímá odvolání a kontroluje splnění předepsaných podmínek (např. musí obsahovat důvody). Lhůta pro odvolání je šest týdnů.	čl. 6:7 Zákona o obecném správním právu ohledně podmínek odvolání čl. 6:8 Zákona o obecném správním právu ohledně lhůty pro odvolání čl. 8.2, 8.3 a 8.4 Zákona o územním plánování ohledně jurisdikce Státní rady
	Prozatímní ustanovení	Zúčastněné strany	Mohou podat žádost o prozatímní ustanovení. Toto ustanovení má dočasnou, ale okamžitou platnost, např. v případě nevratných změn, např. kácení stromu, demolice atp.	čl. 8:81 odst. 2 Zákona o obecném správním právu ohledně podmínek odvolání čl. 8.4 Zákona o územním plánování ohledně jurisdikce Státní rady
	Relevantní položky / obrana	Obecní rada	Zašle správní radě všechny důležité související dokumenty a předkládá soudu svoji obhajobu.	čl. 8:42 odst. 1 Zákona o obecném správním právu
	Vystoupení u soudu	Odd. správního práva Státní rady	Může předvolat obecní radu přímo před soud.	čl. 8:44 odst. 1 Zákona o obecném správním právu
	Verdikt	Odd. správního práva Státní rady	Musí rozhodnout do jednoho roku od přijetí odvolání. Obvyklá doba je však okolo šesti týdnů.	čl. 8:66 odst. 1 Zákona o obecném správním právu čl. 8 odst. 2 písm. a) Zákona o územním plánování

Schéma 6: Proces odvolání proti územnímu plánu, vlastní zpracování dle (Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 2019)

Územní plán je platný po dobu deseti let, případně je možné jej na dalších deset prodloužit. Ovšem v souvislosti s právě vznikajícím Zákonem o životním prostředí (*Omgevingswet*) se územní plán bude nahrazovat obecním Plánem životního prostředí (*Omgevingsplan*), který bude vycházet z obecní Vize životního prostředí (*Omgevingsvisie*).

1.3.4.4 Další nástroje související s územním plánem

1.3.4.4.1 Integrační plán (*inpassingsplan*)

Nizozemský parlament a provinční rada má pravomoc schválit tento plán, který může nahradit, změnit nebo zrušit části obecního územního plánu. Poté musí být podle zákona integrován do tohoto územního plánu nejpozději do jednoho roku. Pokud to však situace vyžaduje, nemusí se na integraci tohoto plánu čekat a případná stavební rozhodnutí týkající se dotčeného záměru mohou být učiněna okamžitě, v souladu s integračním plánem.

Pravomoci k tomuto kroku má však nizozemský parlament a provinční rada pouze v případech, kdy se jedná o prokazatelné prosazení veřejného zájmu v daném území, jako je například ochrana před změnami klimatu nebo zajištění zásobování vodou a zdroji energie. Tímto způsobem může stát a provinční samospráva aktivně zasahovat do územních plánů jednotlivých obcí a umožňuje jim trvat na realizaci projektů a opatření, které jsou relevantní pro oblasti větší než hranice jednotlivých obcí, a které jsou zamýšleny jako dlouhodobé zájmy za účelem rozvoje nebo ochrany hodnot na daném území. Zda-li jsou důvody pro vypracování integračního plánu oprávněné rozhodne nezávislá Státní rada, resp. Oddělení správního práva (*ABRvS*).

Integrační plán byl do Zákona o územním plánování přidán až několik let po jeho vydání, a to z toho důvodu, že obce často blokovaly veřejně prospěšné stavby a opatření navržené vyššími úrovněmi veřejné správy.

Jako příklad národního integračního plánu uvádím *Rijksinpassingsplan Afsluitdijk*⁶², jehož název na první pohled vypadá jako nekoordinovaný úder do klávesnice, jedná se ovšem o 32 km dlouhou „uzavírací hráz“, na kterou jsou nizozemci náležitě pyšní a která dokazuje jejich zkušenosti se stavěním hrází. Provinční integrační plány lze nalézt například na webu provincie Utrecht⁶³.

1.3.4.4.2 Povolená změna (*wijzigingsbevoegdheid*)

Může být stanovena při vydání územního plánu (*bestemmingsplan*) a umožňuje obecnímu představenstvu rozhodnout o změně využití dotčeného území v rámci předepsaných podmínek, jako např. plocha parkoviště může být přetransformována a nově využívána jako veřejná zeleň.

1.3.4.4.3 Povolená odchylka (*afwijkingsbevoegdheden*)

Umožňuje obecnímu představenstvu změnit závazné předpisy územního plánu, jako je např. maximální povolená výška zástavby. Ovšem, odchylku musí odsouhlasit obecní představenstvo a obecní rada, která musí navíc ještě schválit Prohlášení o žádných námitkách (*Verklaring van geen bedenkingen*), tedy že s odchylkou souhlasí a že během lhůty neshledali žádné námitky.

1.3.4.4.4 Mateřský plán (*uit te werken plan*)

Jedná se o zjednodušený územní plán, který stanovuje základní podmínky využívání území a především povinnosti, které musí být splněny před jakýmkoliv rozvojem v území. Jako podmínky bývají většinou udávány typy studií, které se na dotčeném území musí provést (např. studie kontaminace půdy), nebo povinnosti zajistit na území dostatečnou infrastrukturu, protipovodňovou ochranu atp. Tento nástroj se tedy používá jako určitá forma etapizace v takovém území, kde prozatím není jasné, jak přesně by mělo být v budoucnosti využito.

⁶² https://www.platformparticipatie.nl/binaries/02.%20Rijksinpassingsplan_tcm117-306478.pdf

⁶³ <https://www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/alle-onderwerpen/inpassingsplannen/>

1.3.4.4.5 Povinný závazek (*uitwerkingsplicht*)

Tento nástroj územního plánování úzce souvisí s mateřským plánem (*uit te werken plan*), který stanovuje základní povinnosti v území, viz předchozí kapitola. Na takovém území je zpravidla vyhlášena stavební úzavěra (*bouwwerbod*). Teprve po splnění všech povinných závazků (*uitwerkingsplicht*), které jsou mateřským plánem stanoveny, je povoleno v dotčeném území přejít k procesu tvorby nového detailního územního plánu (*uitwerkingsplan*) a zrušit stavební uzávěru. Až v případě, kdy je tento plán ustanoven, mohou být na jeho základě udělena ekologická povolení pro stavební projekt (*Omgevingsvergunning voor een bouwproject*).

1.3.4.4.6 Rozhodnutí o provedení projektu (*projectuitvoeringsbesluit*)

Tento nástroj byl ustanoven Krizovým zákonem o obnově (*Cbn*) v roce 2010 ve snaze zrychlit realizaci velkých rozvojových projektů zasažených světovou finanční krizí roku 2008. Používá se v případech, kdy jedno Rozhodnutí o provedení projektu nahradí více dílčích rozhodnutí u větších projektů⁶⁴.

Díky tomuto společnému rozhodnutí lze výrazně zrychlit jejich provádění například proto, že se nemusí žádat o dílčí povolení ke stavbě každé budovy jediného projektu. Dalším zjednodušením, které nabízí, je tento nástroj, pokud dotčený rozvojový projekt není v souladu s aktuálním územním plánem. V takovém případě je Rozhodnutí o provedení projektu považováno za integrační plán, který nahradí aktuální územní plán. Následně musí být do jednoho roku toto rozhodnutí do aktuálního územního plánu zapracováno, aby se konflikt odstranil. To ovšem nic nemění na ostatních povinnostech, které musí být před stavbou splněny, jako např. přihlídnutí k platným správním opatřením, EIA atd.

Podmínky, které musí (a nesmí) daný projekt splňovat, aby k němu mohlo být vydáno Rozhodnutí o provedení projektu, jsou uvedeny v Zákoně o prostorovém plánování (*Wro*) a jako příklad uvedu „počet nově postavených bytových jednotek v daném projektu v rozmezí 12 až 1500 nových bytů, a to na doporučení Ministra infrastruktury a vodní správy“ nebo „projekty sociálního významu“ jako jsou například nemocnice (Hobma & Jong, 2016: 65).

1.3.4.4.7 Správcovské nařízení (*beheersverordening*)

Obecní rada může vydat Správcovské nařízení pro území, kde není předpokládán žádný rozvoj. Mohou to být například stabilizované residenční oblasti, přírodní oblasti, záplavové území atp. Pokud je pro území vydáno Správcovské nařízení, zaniká povinnost obcí vydávat pro toto území územní plán. Jeho zavedení je tedy mnohem jednodušší, rychlejší a levnější alternativou k plnohodnotnému řízení o územním plánu pro tyto stabilizované oblasti.

1.3.4.4.8 Předkupní právo (*voorkeursrecht*)

Předkupní právo v nizozemské legislativě má podobný charakter jako v české a je předepsáno v Zákoně o předkupním právu. Určuje povinnost vlastníka, aby dotčenou nemovitost nejprve nabídnul ke koupi obci. Na rozdíl od českého předkupního práva však vlastník nemůže prodat dotčenou nemovitost nikomu jinému ani v případě, když se s obcí napoprvé nedomluví na podmínkách prodeje (s výjimkou prodeje rodinnému příslušníkovi).

⁶⁴ <https://www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/ruimtelijke/crisis-en-herstelwet/versnelde-uitvoering-0/overzicht/>

1.3.4.4.9 Vyvlastňovací právo (*onteigeningrecht*)

Také nizozemské vyvlastňovací právo je podobné tomu českému a je určeno v Zákoně o vyvlastnění (*Ontheffingswet*⁶⁵). Podle tohoto zákona lze ve veřejném zájmu nemovitost, která je předmětem veřejného zájmu, vyvlastnit, a tedy převést tuto nemovitost v soukromém vlastnictví do vlastnictví veřejného. Dle kapitoly 1.7 tohoto zákona je však vyvlastnění až poslední možným krokem k získání dané nemovitosti a dle kapitoly 1.8 stejného zákona musí automaticky každý případ vyvlastnění stanout před správním soudem, aby o něm mohlo být spravedlivě rozhodnuto.

1.3.4.4.10 Ekologické povolení pro stavební projekt (*omgevingsvergunning*)

Ekologické povolení pro stavební projekt je z pohledu jeho využití a také jeho reaktivní povahy alternativou k českému stavebnímu povolení. Využívá se shodně k povolování staveb a dává obci možnost reagovat na zájmy v území. Je tomu tak ovšem s významným rozdílem. Vydání nizozemského povolení v sobě spojuje alternativy českého územního i stavebního řízení do jediného procesu.

Tento proces i ostatní náležitosti Ekologického povolení pro stavební projekt jsou stanoveny především Předpisy o ochraně životního prostředí (*Wabo*). Nejdůležitější částí celého procesu je testování dotčeného záměru oproti regulativům platného územního plánu (dle 2.10 odst.1c *Wabo*). Nadále je dle 2.10 odst.1a *Wabo* nutné testovat proti Stavebnímu nařízení (*Bouwbesluit*), viz kapitola 1.3.2.3.1. Dle 2.10 odst.1b *Wabo* se také testuje proti Nařízení o obecní výstavbě (*Bouwwerordening*), viz kapitola 1.3.2.3.2. V neposlední řadě se testuje dle 2.10 odst.1c proti Požadavkům na vnější vzhled (*welstandsnota*), viz kapitola 1.3.3. A konečně, dle 2.4 odst. 1 *Wabo* může obecní představenstvo rozhodnout o vydání nebo zrušení povolení na základě těchto testování.

Podle článku 33 *Wabo* není budova povolena ke stavbě, dokud není vydáno ekologické povolení. Ovšem v příloze č. II *Wabo* také uvádí výjimky z tohoto pravidla a definuje konkrétní stavby, které toto povolení ke stavbě nevyžadují.

1.3.4.4.11 Odchylka od územního plánu (*afwijken van een bestemmingsplan*)

Tento nástroj dle svého názvu sice souvisí s územním plánem, avšak z pohledu legislativy a jeho reaktivní povahy je bližší Ekologickému povolení pro stavební projekt. Stejně jako toto povolení je definován v Předpisech o ochraně životního prostředí (*Wabo*) a umožňuje další odchýlení od územního plánu (*bestemmingsplan*), podobně jako Povolená odchylka (*afwijkingsbevoegdheid*), viz kapitola 1.3.4.4.3. Na rozdíl od ní však Odchylka od územního plánu není předem definována v územním plánu (proaktivně), ale dává obecní radě (reaktivně) možnost udělit Ekologické povolení pro stavební projekt (*omgevingsvergunning*) i v případě, že tento projekt sice neodpovídá územnímu plánu, ale jedná se o vítaný zásah, který je v souladu s dobrou praxí prostorového plánování (*goede ruimtelijke ordening*).

⁶⁵ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0001842/2017-09-01>

2. Srovnávací analýza

Předchozí kapitola, literární rešerše, je tvořena podrobným přehledem o územním plánování v České republice a v Nizozemsku. Pro každou z obou zemí jsou charakterizovány zákony, orgány a nástroje územního plánování. Tato kapitola, srovnávací analýza, na základě rešeršních zjištění všeobecně porovnává systémy územního plánování v obou zemích (kapitola 2.1). Dále pokračuje klíčovou srovnávací analýzou nástrojů územního plánování dle uvedené metodiky (Pickvance, 2001). Její první fází je zobecňující srovnávací analýza těchto nástrojů, pomocí které jsou různé nástroje používané v obou zemích zařazeny do zobecňujících kategorií, např. dle jejich rozsahu nebo charakteru (kapitola 2.2). Její druhou fází je rozdělovací srovnávací analýza, která navzájem porovnává nástroje v každé zobecňující kategorii ve sledovaných pohledech, jako např. závaznost, rychlost pořízení, flexibilita změn, ochrana veřejných zájmů apod. (kapitola 2.3).

2.1 Všeobecné porovnání systémů územního plánování

V následující tabulce jsou nejprve pro přehlednost uvedeny české a nizozemské alternativy orgánů činných v územním plánování. Kurzívou jsou uvedeny původní nizozemské názvy, běžným fontem vlastní překlady do češtiny.

	Česká republika	Nizozemsko
Obecní úroveň	Starosta	Starosta <i>Burgemeester</i>
	Zastupitelstvo obce	Obecní rada <i>de gemeenteraad</i>
	Rada obce	Obecní představenstvo: starosta a náměstci <i>het college van Burgemeester en Wethouders</i>
	Obecní úřad	<i>Gemeenteraad Kantoor</i>
Regionální	Hejtman	Králův komisař <i>de Commissaris van de Koning (CdvK)</i>
	Zastupitelstvo kraje	Provinciální rada <i>Provinciale Staten</i>
	Rada kraje	Provinciální představenstvo: hejtman a náměstci <i>het college van Gegeputeerde Staten</i>
	Krajský úřad	<i>Provinciekantoor</i>
Národní	Min. pro místní rozvoj	Ministerstvo pro infrastrukturu a vodní správu
	Ministerstvo dopravy	<i>Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW)</i>
	Ministerstvo obrany	<i>Ministerie van Defensie</i>
Výkonná moc	Vláda	Rada ministrů <i>Ministerraad</i>
	Předseda vlády	Ministerský předseda <i>Minister-president</i>
	Prezident	Král <i>Koning</i>
Zákonodárná	Parlament	States General of the Netherlands <i>Staten-Generaal</i>
	Poslanecká sněmovna	Sněmovna zastupitelů <i>Tweede Kamer</i>
	Senát	Senát <i>Eerste Kamer</i>
Soudní	Nejvyšší správní soud	Oddělení správního práva Státní rady <i>Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State</i>

Tabulka 15: Přehled českých a nizozemských orgánů činných v územním plánování

Z předchozí tabulky je snadno patrné, že rozhodující orgány územního plánování v obou zemích nejsou zásadně odlišné. Je totiž zcela zásadní, že obě porovnávané země používají trojstupňový systém decentralizace moci. V některých státech EU je tomu jinak, jako např. v Německu, které má čtyři stupně (stát, spolková země, region, obec). Zároveň již bylo v kapitole 1.1.3 zmíněno, že v obou zemích je funkční dělení moci založeno shodně na principu *trias politica* (zákonodárna – výkonná – soudní).

Nepatrným rozdílem mezi oběma systémy je větší volnost při skládání zastupitelstev obcí a krajů v České republice, konkrétně v případě počtu zastupitelů. Tento počet je zákonně upraven v obou zemích. Oproti nizozemské legislativě má ta česká méně velikostních kategorií. Navíc je v případě českých obcí možnost volit počet zastupitelů obce z intervalu, viz následující tabulka.

	Zastupitelstvo obce		Obecní rada <i>de gemeenteraad</i>
Počet obyvatel obce	Počet zastupitelů	Počet obyvatel obce	Počet radních
do 500	5 až 15	do 3 000	9
500 – 3 000	7 až 15	3 000 – 6 000	11
3 001 – 10 000	11 až 25	6 000 – 10 000	13
10 000 – 50 000	15 až 35	10 000 – 15 000	15
50 000 – 150 000	25 až 45	15 000 – 20 000	17
nad 150 000	35 až 55	20 000 – 25 000	19
		25 000 – 30 000	21
		30 000 – 35 000	23
		35 000 – 40 000	25
		40 000 – 45 000	27
		45 000 – 50 000	29
		50 000 – 60 000	31
		60 000 – 70 000	33
		70 000 – 80 000	35
		80 000 – 100 000	37
		100 000 – 200 000	39
		nad 200 000	45
	Zastupitelstvo kraje		Provinční rada <i>Provinciale Staten</i>
Počet obyv. kraje	Počet zastupitelů	Počet ob. provincie	Počet radních
do 600 000	45	do 400 000	39
600 000 – 900 000	55	400 000 – 500 000	41
nad 900 000	65	500 000 – 750 000	43
		750 000 – 1 000 000	45
		1 000 000 – 1 250 000	47
		1 250 000 – 1 500 000	49
		1 500 000 – 1 750 000	51
		1 750 000 – 2 000 000	53
		nad 2 000 000	55

Tabulka 16: Počet zastupitelů/radních obce a regionu v České republice a v Nizozemsku

Z předchozí tabulky vyplývá, že počty zastupitelů a radních se v obou zemích zásadně neliší.

Velký rozdíl je však ve veřejném financování obcí. Podíl daňových příjmů do rozpočtů obcí je mnohem vyšší v České republice nežli v Nizozemsku. Rozdíl je v řádu procent z celostátního hrubého výnosu daní z příjmů; v České republice se jedná o desítky procent, v Nizozemsku jsou to jednotky procent. Na druhou stranu, české obce zpravidla nevlastní půdu na svém území (která byla několikrát přerozdělena, naposledy při privatizaci, viz kapitola 1.1.2), zatímco v Nizozemsku je tomu naopak. Tamější úřady tedy získávají většinu peněz jiným způsobem. Vlastněnou půdu před zastavěním a prodejem do soukromého vlastnictví zabezpečí, změří proti škodlivinám, zajistí proti povodním, zasít'ují atp. Následně provedou změnu v územním plánu z dotčených nezastavitelných ploch na zastavitelné, tím násobně zvýší hodnotu těchto pozemků a vydělají při jejich prodeji. Tyto peníze jsou poté zdrojem financí pro další hospodaření obcí.

Další rozdíl vyplývá z duální organizace veřejné správy v Nizozemsku, konkrétně ze Zákona o dualizaci obecní vlády (*Wet dualisering gemeentebestuur*). Dle tohoto zákona starosta a členové obecního představenstva nemají právo volit v obecní radě. V souvislosti se způsobem financování obcí, viz výše v této kapitole, tedy často dochází k uzavření veřejnoprávní smlouvy mezi obecním představenstvem a soukromými stranami, která však pro představenstvo není a ani nemůže být plně zavazující. Obsahem takové smlouvy bývá, stejně jako v České republice, poskytnout si navzájem součinnost a k této činnosti se zavázat, např. stavebník ke zřízení infrastruktury a představenstvo ke změně územního plánu. Na rozdíl od situace v České republice však na samotné rozhodování ohledně územního plánu nemá nizozemské představenstvo žádný vliv. Obecní rada posoudí a rozhodne bez jejich hlasů, jestli jejich uzavřenou smlouvou dodrží. Další nejistotu do rozhodování o přijetí takového závazku může přinést odvolání proti přijetí nového územního plánu, viz proces popsaný schématem č. 6 v kapitole č. 1.3.4.3, ve kterém nakonec rozhoduje nezávislé Oddělení správního práva Státní rady (*Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State*) a nemá na něj tedy vliv ani obecní rada, ani obecní představenstvo.

Těmto „nejistým“ smlouvám mezi obecním představenstvem a soukromými stranami se říká smlouvy o „úsilí“ (*inspanningsverplichting*) na rozdíl od „jisté“ smlouvy o „výsledku“ (*resultaatsverplichting*). Takovýto způsob vyjednávání, který sice musí obecní představenstvo brát v potaz, avšak není pro ně zcela zavazující, mi připadá jako dobrý model protikorupčního prostředí, ve kterém může být zlovůle o něco jednodušeji přehlasována. Také si myslím, že nizozemské obce a jejich občané tak mají větší možnost bránit se proti špatným a neaktuálním smlouvám, což jim v důsledku přináší nižší závislost na stavebníkovi samotném. Avšak na druhou stranu také dochází k uzavírání bizarně stanovených smluv jako např. „obecní představenstvo se zavazuje udělat všechno co je v jejich silách, aby mohl být územní plán schválen a aby všechny nařízené součásti tohoto procesu probíhaly tak rychle, jak jen to bude možné; v opačném případě, pokud se územní plán nakonec neschválí, tak se zavazujeme zvážit možnosti pro úpravu této smlouvy“ (Hobma & Jong, 2016: 88-89).

V několika předchozích odstavcích jsou systémy územního plánování porovnány všeobecně. V následujících kapitolách využiji k dalšímu porovnání těchto systémů již existující klasifikace. Podkladem k těmto kapitolám 2.1.1 až 2.1.3 je publikace FA ČVUT v Praze, Metodika zadávání územních plánů, konkrétně kapitola D.10 (Fialová, Čechová & Kunešová, 2015), ve které autorky porovnávají územní plány některých členských států EU a použily mimo jiné následující klasifikace.

2.1.1 Klasifikace dle tzv. rodin národů

Nejstarší použitou klasifikací v publikaci (Fialová, Čechová & Kunešová, 2015) je klasifikace dle rodin (Newman & Thornley, 1996), která je založena na podobnostech mezi národy, kdy jeden „rodičovský“ národ rozšířil svůj systém mezi ostatní, čímž vznikla rodina, viz následující tabulka.

 <p>Německá rodina</p>	<p>Členové: Německo, Švýcarsko (oba jsou původní rodiče), Rakousko, částečně Řecko, jedná se o model nejčastěji přejímaný v zemích východní Evropy.</p> <p>Právo: Podobné jako napoleonská rodina, ale abstraktnější, sofistikovanější, přesto poměrně jasné, intelektuální a technické.</p> <p>Státní správa: Jasně rozdělení moci a odpovědností, komplexní federalismus zakotvený v ústavě a složitý systém alokace jednotlivých pravomocí a odpovědností v rámci federálního systému.</p> <p>Plánování: Komplexní právní systém Německa našel paralelu v důsledně, přísně formulované plánovací regulaci, federalismus se odráží v silné pozici regionální úrovně plánování. Mezi plánováním jednotlivých regionů existují značné rozdíly, fungují ale v celonárodním rámci.</p>
 <p>Napoleonská rodina</p>	<p>Členové: Francie, Belgie, Itálie, Španělsko, Portugalsko a částečně Řecko. Jednotlivé systémy se od sebe navzájem poměrně výrazně liší.</p> <p>Právo: Kodifikace abstraktních principů – uvažování s předstihem a preventivní výstavba celého systému pravidel.</p> <p>Státní správa: Velmi četné obecní úřady jsou odnožemi centrální vlády; státní správa je tradičně centralizovaná, v současné době dochází k posunu k federálnímu uspořádání; příslušnost k této rodině je tak patrná spíše skrze společnou minulost než skrze současný vývoj.</p> <p>Plánování: Odpovídá právnímu systému – snaha o tvorbu systematického, hierarchizovaného způsobu plánování, postupujícího od rozvojové politiky na nejvyšší úrovni až k funkčnímu zónování na úrovni nejnižší. Kombinace centralizovaného systému s vnímavostí k problémům velmi lokální úrovně vytváří interaktivní uspořádání. Snaha o federalizaci našla odezvu v plánování na bázi rozličných horizontálně i vertikálně uspořádaných platforem.</p>

Tabulka 17: Klasifikace dle tzv. rodin národů

2.1.2 Klasifikace dle tradice prostorového plánování

Tato klasifikace (CEC, 1997) vznikla pro Evropskou komisi v době, kdy měla Evropská unie jen 15 členů a měla za úkol porovnat přístupy k územnímu plánování v členských zemích. Popisuje čtyři různé tradice plánování: regionálně-ekonomickou tradici (*regional-economic*), komplexní/integrovaný přístup (*comprehensive/integrated approach*), management využití území (*land-use management*) a urbanismus (*urbanism*) (CEC, 1997: 36-37). Nyní je však tato klasifikace již kritizována jako zastaralá, neboť mj. nereflektuje současné procesy (Rivolin & Faludi, 2005).

a) Česká republika: tři různé tradice

Česká republika v roce 1997 ještě nebyla členem Evropské unie, a tak není součástí této klasifikace. Jejím zařazení se však později mimo jiné věnoval článek profesora Maiera, který vyšel v mezinárodní publikaci *Spatial Planning Systems and Practices in Europe* (Maier, 2014).

První tradice, kterou profesor Maier uvádí, je *urbanism*, tedy tradice přítomná v České republice již v dobách Rakousko-Uherska, pro kterou je charakteristický tzv. *blueprint*, což je přesně určený plán města a postup, od kterého se nedá odchýlit. Tato tradice dále pokračovala až do konce vlády komunistické strany. Po jejím pádu a otevření státních hranic začaly zavedenou tradici měnit různé vlivy, jako například zahraniční experti z Velké Británie, pro které je tradicí *land-use management*. Tento nový přístup ovlivnil mnoho změn stavebního zákona v devadesátých letech. Následná rekonstrukce stavebního zákona v roce 2006 a první politika územního rozvoje z roku 2008 přinesly další nové prvky tradice *comprehensive/integrated approach*, jako jsou například rozvojové oblasti a rozvojové osy (Maier, 2014: 217).

V současnosti má tradice *urbanism* převahu v přístupu většiny územních plánovačů, zatímco *land-use management* má převahu na obecní úrovni a *comprehensive/integrated approach* na národní a regionální úrovni (Maier, 2014: 217).

Tradice *land-use management* je nadále typická především pro Velkou Británii a má obvykle velmi propracované plány na obecní úrovni. Je zajímavé, že zatímco většina Evropy se přibližuje především ke *comprehensive/integrated approach*, Česká republika se na obecní úrovni nadále inspirovuje původně britským systémem *land-use management*, který se opírá o velice odlišné právní a správní prostředí.

b) Nizozemsko: na prahu změny?

Podle klasifikace (CEC, 1997) patří Nizozemsko díky své „systematické a formální hierarchii územně plánovacích nástrojů, od národní po obecní úroveň, které koordinují aktivity veřejného sektoru“ do skupiny zemí s tradicí *comprehensive/integrated approach* (CEC, 1997: 36-37).

Ovšem, podle jiného článku ze stejné mezinárodní publikace *Spatial Planning Systems and Practices in Europe* (Zonneveld & Evers, 2014), dochází v poslední době v nizozemském plánování k posunu směrem z této kategorie. Jako důkaz k tomuto tvrzení je ve zmíněném článku jeho autory podrobně analyzována aktuální národní strukturální vize *Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte* (zkratka *SVIR*), ve které se vláda od avizované tradice *comprehensive/integrated approach* značně odchyluje. To autoři spatřují ve dvou případech.

Prvním případem je zrušení komplexních celonárodních politik, které měly za úkol kontrolovat a zajišťovat mnohé ukazatele, jako např. kvality prostředí, přírody, kulturního dědictví nebo rekreační funkce krajiny. Jako příklad autoři uvádí celonárodní bytovou politiku obsaženou ve *SVIR*, která v současnosti předepisuje pouze počet nových bytů, které je potřeba v dané obci postavit; na rozdíl od předchozích celonárodních bytových politik v uplynulých dekadách, kdy bylo navíc stanoveno i konkrétní umístění těchto staveb (Zonneveld & Evers, 2014: 74).

Druhým případem je stanovení nových hlavních cílů: konkurenceschopnost (*concurrerend*), přístupnost (*bereikbaar*) a obyvatelnost a bezpečnost (*leefbaar en veilig*). Strukturální vize (*SVIR*) tyto cíle dále definuje, např. zavádí hodnocení mezinárodní ekonomické konkurenceschopnosti nebo hodnocení dopravní infrastruktury (pouze) dle nákladů. Tato hodnocení pak přímo ovlivňují přidělování investic do rozvojových projektů ze státního fondu *Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport* (zkratka *MIRT*). A právě primární zaměření na ekonomickou návratnost značí zmiňovaný odklon od komplexního integrovaného přístupu k plánování, tj. *comprehensive/integrated approach* (Zonneveld & Evers, 2014: 75).

2.1.3 Klasifikace dle společného evaluačního systému pro R-U-R

Tento evaluační systém (Tosics et al., 2010) je založen na hodnocení aspektů administrativy a plánování pro R-U-R, tj. *rural-urban-regions* (ESDP, 1999), v konkrétním případě této klasifikace se jedná o oblasti jádrového města většího než 100 000 obyvatel, společně se spádovou oblastí vymezenou soustřednými kruhy dle velikosti jádrového města.

Předmětem hodnocení je schopnost státní správy a veřejné samosprávy kontrolovat a regulovat soupeřící zájmy jednotlivých aktérů na rozvoji území. Rozhodnutí veřejných institucí jsou vztažena ke struktuře státní správy a typu plánovacího systému. Kritérii hodnocení jsou tedy a) struktura státní správy, která ukazuje potenciální sílu veřejných institucí rozhodovat v území, b) politika územního plánování, buďto politika nezasahování, nebo shora kontrolovaný systém a c) která úroveň správního členění (obecní, regionální) toto rozhodnutí učinila a velikost této úrovně vzhledem k velikosti R-U-R.

Čím je obecních jednotek méně a jsou rozsahem podobnější rozsahu R-U-R, tím je větší šance, že bude územní plánování reflektovat zájmy a záměry R-U-R. Je-li však R-U-R výrazně větší než jednotlivé jednotky s pravomocí rozhodování, pak dosažení konsenzu na úrovni R-U-R většinou selhává (Fialová, Čechová & Kunešová, 2015: 150).

Výsledné nízké bodové ohodnocení je přiřazeno vysoce fragmentovanému systému státní správy s malou kontrolou regionální úrovně nad změnami využití území skrze politiku územního plánování. Na druhou stranu vysoké bodové ohodnocení je přiřazeno konsolidované státní správě s vysokou mírou vlivu a kontroly regionální správy nad změnami využití území skrze silnou politiku územního plánování (Fialová, Čechová & Kunešová, 2015: 151).

Česká republika byla zařazena do kategorie s **nízkou** úrovní kontroly obecní úrovně územního plánování státní úrovní a také s **vysokým počtem** jednotek obecní úrovně. Nizozemsko bylo zařazeno do kategorie se **střední** úrovní kontroly obecní úrovně územního plánování státní úrovní a také s **nízkým počtem** jednotek obecní úrovně (Tosics et al., 2010: 60).

Hodnocení	Země
7	--- (nejvyšší hodnocení nezískala žádná země) ---
6	Nizozemsko , Dánsko, Portugalsko, Velká Británie
5	Belgie, Kypr, Francie, Německo, Řecko, Irsko, Litva
4	Itálie, Španělsko, Švédsko
3	Bulharsko, Finsko, Rakousko
2	Estonsko, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Polsko, Slovinsko
1	Česká republika , Maďarsko, Rumunsko, Slovensko

Tabulka 18: Výsledky evaluačního systému pro R-U-R, vlastní překlad dle (Tosics et al., 2010: 61)

Česká republika získala z porovnávaných zemí nejnižší hodnocení **1**. Nizozemsko získalo naopak nejvyšší hodnocení **6**. Dánsko, Nizozemsko a Velká Británie mají vysoké hodnocení zejména díky konsolidovanému systému místní správy, zatímco státy jako Portugalsko, Kypr nebo Řecko mají vysoké hodnocení zejména díky silnější kontrole na úrovni regionální správy. Východoevropské státy mají obecně nižší hodnocení s výjimkou Litvy, kde je silná tradice plánování založena na systému institucí bývalého Sovětského svazu, a s výjimkou Bulharska, které má konsolidovaný systém místní správy. Česká republika patří mezi země s úplně nejnižší efektivitou svého plánovacího systému (Fialová, Čechová & Kunešová, 2015: 151).

2.2 Zobecňující porovnání nástrojů územního plánování

Z předchozích kapitol lze vyvodit, že plánovací systémy v České republice a v Nizozemsku jsou sice velmi podobné, zejména kvůli společné konvergenci ke stejným politikám Evropské unie, ovšem při bližším klasifikování se často ocitáme na opačných pólech hodnocení těchto klasifikací. Oproti Nizozemsku máme v České republice fragmentovaný nejen přístup k územnímu plánování (kapitola 2.1.2), ale také systém jeho prosazování (kapitola 2.1.3). Poslední zmíněná klasifikace uvádí Českou republiku jako zemi s nejnižším hodnocením efektivity plánovacího systému. Kdybychom chtěli hledat příčiny tohoto vývoje, museli bychom se vrátit zpět do historie obou zemí, resp. ke kapitole 1.1.2, kde jsou vysvětleny rozdílné přístupy k plánování a k veřejnému zájmu v obou zemích. Důsledkem těchto rozdílů je, že občané Nizozemska, kteří plánování více vyžadují a mají v něj důvěru, se mu spíše přizpůsobí a takové plánování může být ambicióznější. Naopak slabá důvěra a menší schopnost konsenzu by znamenala nižší pravděpodobnost vyřešit neshody, což by vedlo k častějším konfliktům a oslabilo pozici plánování (Needham, 2016: 19).

Z těchto důvodů lze odvodit, že nástroje územního plánování jsou ze zásady porovnatelné, ačkoliv jejich konkrétní využití závisí na mnoha dalších okolnostech, ke kterým je nutno přihlížet. Pro kritickou srovnávací analýzu nástrojů územního plánování, která je předmětem této diplomové práce, je však nejprve potřeba stanovit zobecňující kategorie, do kterých budou následně zařazeny takové nástroje, které mají srovnatelný charakter. K tomuto účelu slouží další tabulka využití nástrojů územního plánování vytvořená z informací rešersních kapitol 1.2.4 a 1.3.4.

		
Využití nástroje		
Regulace	Územní plánování	Prostorové plánování
Regulace na území státu	politikou územního rozvoje	strukturální vizí
Regulace na území regionu	zásadami územního rozvoje regulačním plánem	strukturální vizí
Regulace na území celé obce	územním plánem regulačním plánem	územním plánem
Regulace na území části obce	regulačním plánem	územním plánem
Strategie	Strategické plánování	Prostorové plánování
Strategie na území státu	strategií regionálního rozvoje národními rozvojovými prioritami programem rozvoje venkova	strukturální vizí
Strategie na území regionu	programem rozvoje kraje strategií rozvoje kraje	strukturální vizí
Strategie na území celé obce	programem rozvoje obce	strukturální vizí
Strategie na území části obce	strategií rozvoje městské části	strukturální vizí
Strategie na území více obcí	strategií dobrovolných svazků obcí strategií správního obvodu ORP	strukturální vizí

Tabulka 19: Tabulka využití nástrojů územního plánování

Z předchozí tabulky je patrné, že zobecňující kategorie by měly být určeny dle úrovně decentralizace moci. Dále je zřejmé opakování jednotlivých nástrojů na všech úrovních nizozemské veřejné správy. Právě zjednodušení legislativy zavedením stejných nástrojů na různých úrovních bylo jedním z cílů rekodifikace zákona *Wro* v roce 2008. Oproti tomu české nástroje územního plánování jsou podstatně více různorodé a také více hierarchické.

Další rozdíl, který lze v předchozí tabulce pozorovat, souvisí s výše uvedenou různorodostí českých nástrojů územního plánování a spočívá v oddělení českého územního a strategického plánování. Tento fakt je již popsán v kapitole 1.2.4, avšak teprve při konfrontaci s jednotným systémem nizozemského prostorového plánování jsou lépe patrné jeho důsledky: větší počet nástrojů, které se mohou svým obsahem navzájem překrývat, neboť v české legislativě nejsou detailně určeny náležitosti strategických nástrojů, ani formální, ani obsahové.

Na základě předchozí tabulky jsou tedy stanoveny zobecňující kategorie, do kterých jsou následně zařazovány nástroje, které mají srovnatelný charakter. V následující tabulce je z první kategorie vybrána dvojice nástrojů k rozdělicímu porovnání v následující kapitole. Tato vybraná dvojice je vyznačena dvojitým ohraničením buněk této tabulky.

Národní úroveň	
	
Územní plánování	Prostorové plánování
Politika územního rozvoje	Národní strukturální vize (<i>SVIR</i>)
Územně analytické podklady	Národní integrační plán (<i>Rijksinpassingsplan</i>)
Územní studie	Obecné správní opatření (<i>Algemene maatregel</i>) Strukturální vize podzemí (<i>SV Ondergrond</i>) ⁶⁶
Strategické plánování	... a další sektorové strukturální vize
Strategie regionálního rozvoje ČR	
Národní rozvojové priority	
Program rozvoje venkova 2014-2020	

Tabulka 20: Nástroje zobecňující kategorie na národní úrovni

Důvodem k rozhodnutí vybrat tuto konkrétní dvojici nástrojů je, že oba obsahují nějaké závazné regulace. Analogicky následuje výběr na regionální úrovni v další tabulce.

Regionální úroveň	
	
Územní plánování	Prostorové plánování
Zásady územního rozvoje	Provinciální strukturální vize
Územně analytické podklady	Integrační plán (<i>Provinciaal inpassingsplan</i>)
Územní studie	Správní opatření provincie (<i>Algemene regels</i>)
Strategické plánování	
Program rozvoje kraje	
Strategie rozvoje kraje	

Tabulka 21: Nástroje zobecňující kategorie na regionální úrovni

⁶⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/06/11/structuurvisie-ondergrond>

Stejně jako v předchozím případě byly do porovnání zařazeny pouze regulativní nástroje a nikoliv nástroje, které nejsou závazné, a tedy nemusí mít předepsané formalilty a jiné náležitosti.

Obecní úroveň

 Územní plánování	 Prostorové plánování
Územní plán	Územní plán (<i>bestemmingsplan</i>)
Územně analytické podklady	Obecní strukturální vize
Územní studie	Správní opatř. obce (<i>Gemeentelijke verordeningen</i>)
Regulační plán (výjimečně)	

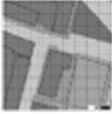
Strategické plánování

Program rozvoje obce
Strategie dobrovolných svazků obcí

Tabulka 22: Nástroje zobecňující kategorie na obecní úrovni

Velkým rozdílem, kterého si lze při dalším porovnávání povšimnout, je fakt, že v detailnější úrovni regulace se začnou oba systémy nástrojů odlišovat v tom, kdo nakonec rozhoduje o umístění stavby do prostoru. V Českém případě totiž pravomoc územního rozhodování již nepřísluší zastupitelstvu obce, tedy zvoleným představitelům občanů, ale příslušnému stavebnímu úřadu, tedy úředníkům, viz kapitola 1.2.4.4. Tento rozdíl je znázorněn v další tabulce.

Regulační úroveň (umístění stavby do prostoru)

 Rozhodují zvolení zastupitelé občanů	 Rozhodují zvolení zastupitelé občanů
Regulační plán	Územní plán (<i>bestemmingsplan</i>) v regul. měřítku

Rozhodují úředníci

Územní rozhodování

Tabulka 23: Nástroje zobecňující kategorie na regulační úrovni

Z důvodu shodné rozhodovací pravomoci zastupitelů jsou do porovnání zařazeny i zvýrazněné nástroje regulační úrovně. Následující tabulka již neobsahuje nástroje územního plánování, je však uvedena z důvodu kompletnosti předchozího odstavce o rozhodovacích pravomocích.

Úroveň technických detailů stavby (stavební povolení)

 Rozhodují úředníci	 Rozhodují úředníci
Stavební povolení	Ekologické povolení pro stavební projekt (<i>Omgevingsvergunning voor een bouwproject</i>)

Tabulka 24: Úroveň technických detailů

2.3 Rozdělující porovnání nástrojů územního plánování

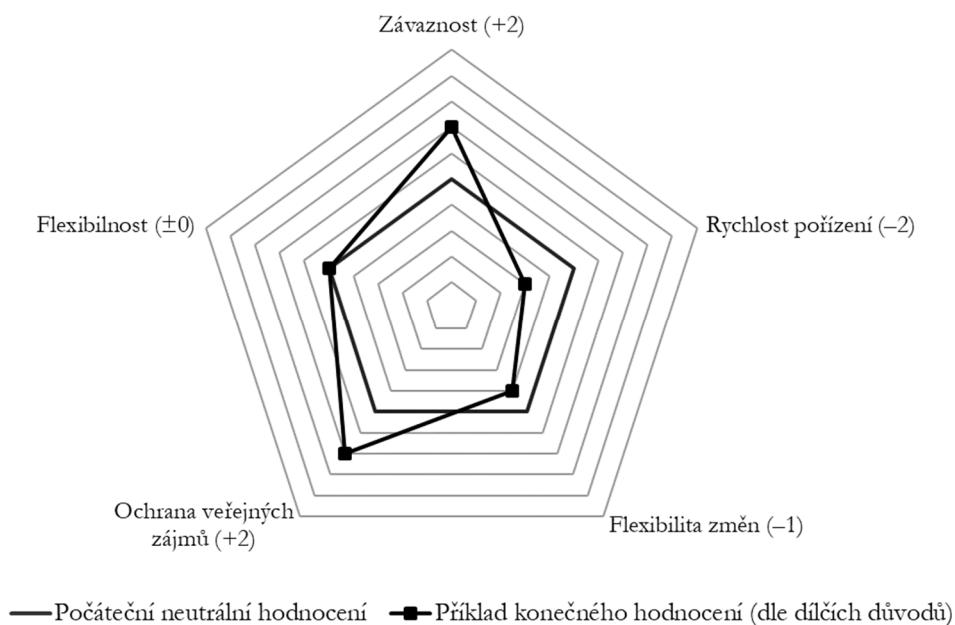
V předchozí kapitole byla provedena první fáze srovnávací analýzy, ve které byly pomocí zobecňující srovnávací analýzy na základě pozorovaných shod stanoveny zobecňující kategorie, do kterých byly následně zařazeny vybrané nástroje územního plánování používané v České republice a v Nizozemsku. V této kapitole pokračuje srovnávací analýza druhou fází, rozdělující srovnávací analýzou, ve které jsou vybrané nástroje porovnány mezi sebou na základě pozorovaných rozdílů ve zobecňujících kategoriích. Tyto kategorie a nástroje jsou následující:

- závazné nástroje na regulační úrovni: regulační plán a *bestemmingsplan* (následující kapitola 2.3.1)
- závazné nástroje na obecní úrovni: územní plán a *bestemmingsplan* (2.3.2)
- závazné nástroje na regionální úrovni: zásady územního rozvoje a regionální *structuurvisie* (2.3.3)
- závazné nástroje na národní úrovni: politika územního rozvoje a národní *structuurvisie* (2.3.4)

Uvedené nástroje jsou mezi sebou porovnány na základě pozorovaných rozdílů ve sledovaných pohledech, které jsou v následujícím přehledu krátce charakterizovány:

- závaznost: určuje, jaké orgány a subjekty se podle daného nástroje musí řídit, resp. do jaké míry
- rychlost pořízení: udává formální složitost procesů, podle nichž jsou dané nástroje pořizovány
- flexibilita změn: charakterizuje, jak pružně dané nástroje reagují na změnu požadavků v území
- flexibilita: určuje variabilitu daných nástrojů a manévrovací prostor v rámci jejich regulací
- ochrana veřejných zájmů: charakterizuje míru ochrany veřejných zájmů u daných nástrojů

V těchto pěti různých pohledech je jednotlivým nástrojům zvyšováno či snižováno konečné hodnocení podle dílčích důvodů. Ty jsou v každé zobecňující kategorii sepsány v tabulkách. Konečné hodnocení rozdělující analýzy je graficky znázorněno pomocí kivi diagramů, ze kterých je lehce patrné, jaký z porovnávaných nástrojů je ve sledovaných pohledech lepší, nebo horší. Tento slovní výsledek lze uvést proto, že každý dílčí důvod snižuje nebo zvýší počáteční neutrální hodnocení o stejný díl na konečné hodnocení. Na následujícím obrázku je konečné hodnocení uvedeno v závorkách numericky a graficky je reprezentováno odchylkou od neutrální hodnoty.

Obrázek 1: Ukázka kivi diagramu se znázorněným počátečním neutrálním hodnocením a konečným hodnocením

2.3.1 Závazné nástroje na regulační úrovni

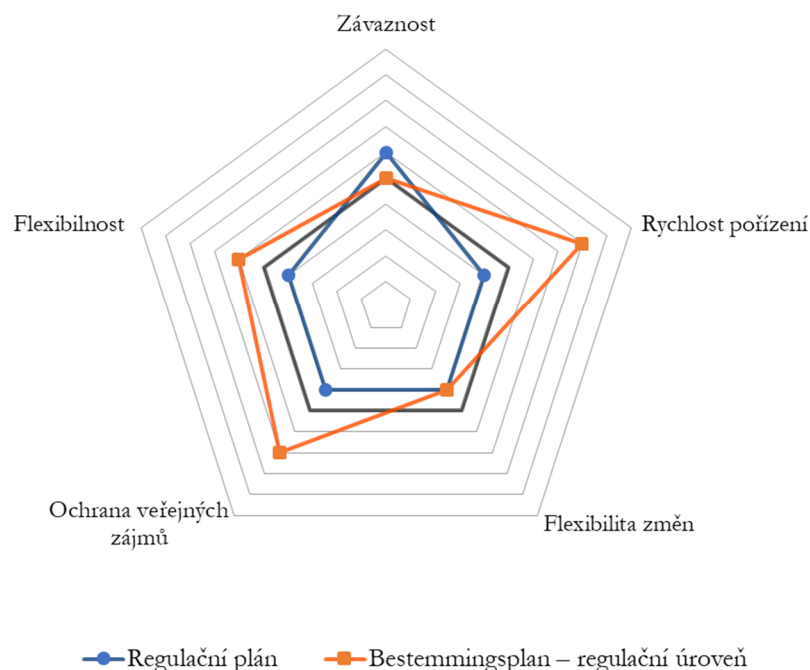
Na regulační úrovni nizozemský systém územního plánování na rozdíl od toho českého nezná regulační plány *per se*, jelikož i v tomto regulačním detailu se používá *bestemmingsplan*. V zájmu komplexní rozdělovací srovnávací analýzy nástrojů územního plánování je z tohoto důvodu proti českému regulačnímu plánu dle zobecnujících kritérií postaven v regulační úrovni nizozemský *bestemmingsplan*. Ve skutečnosti je tento plán podkladem pro rozhodování v území, resp. (ne)udělení ekologického povolení pro stavební projekt (*Omgevingsvergunning voor een bouwproject*). Protože je *bestemmingsplan* požadován pro každý větší rozvojový projekt, dalo by se tedy říci, že každý z těchto projektů má „svůj vlastní regulační plán“, který musí během procesu schvalování projít mimo jiné veřejným projednáním a musí jej schválit obecní rada viz procesní schémata 4, 5 a 6 v kapitole 1.3.4.3. Náležitosti *bestemmingsplanen* však nejsou ani zdaleka tak detailně předepsány v zákoně, jako v případě českých regulačních plánů.

Měřítko českého regulačního plánu je nejčastěji 1:1 000, což je také největší možné přiblížení v prohlížečské aplikaci nizozemského webového portálu ruimtelijkeplannen.nl. Tento portál nabízí k dispozici veškeré nástroje územního plánování, které se vztahují ke zvolenému místu na mapě.

Další shodou mezi oběma nástroji je podobný proces pořizování. Oba mají veřejné projednání, jsou schvalovány zastupitelstvem obce, resp. obecní radou, a oba mají detailně definovaný postup při správním řízení. Také flexibilita nástrojů v obou případech velice závisí na jejich konkrétní implementaci. Celkové hodnocení je pro tuto dvojici sepsáno v následující tabulce.

Sledovaný pohled	±	Regulační plán (RP)	±	<i>Bestemmingsplan</i> (BP)
Závaznost	+	závazný pro obec i pro stavebníka, je základem pro územní rozhodování	+	závazný pro obec i stavebníka
			-	<i>Afwijkingsbevoegdheid</i> , tj. povolená odchylka od BP
Rychlost pořízení	-	opakovatelné veřejné projednání může v důsledku značně zpomalit přijímání RP a jeho změny	+	<i>Lex silencio positivo</i> , tj. pokud se úřad nevyjádří ve lhůtě, je to považováno za souhlas
			+	<i>Projectuitvoeringsbesluit</i> , tj. urychlující Rozhodnutí o provedení projektu
			+	větší procesní pravomoci obecního představenstva
Flexibilita změn	-	v případě změn se musí provést změna celého RP	-	v případě změn se musí provést změna celého BP
Flexibilita	±	dle konkrétní implementace	±	mírné formální náležitosti
	-	velmi detailně předepsané formální náležitosti	+	<i>Wijzigingsbevoegdheid</i> , tj. povolená změna BP
Ochrana veřejných zájmů	-	nemožnost namítat regulační plán bez dotčeného vlastnictví	+	<i>Actio popularis</i> , tj. možnost namítat <i>bestemmingsplan</i> bez dotčeného vlastnictví
	-	pro obec není povinné jej pořádat, není-li to vyžadováno	+	je povinné jej pořizovat
	+	opakovatelné veřejné projednání	+	obsahuje popis participace
			-	jediné veřejné projednání
			±	<i>Inpassingsplan</i> z vyšších úrovní

Tabulka 25: Porovnávací tabulka závazných nástrojů regulační úrovně (tj. regulační plán a *bestemmingsplan* – regulační úroveň)

Obrázek 2: Konečné hodnocení závazných nástrojů regulační úrovně (tj. regulační plán a bestemmingsplan – regulační úroveň)

Z předchozího obrázku lze vyvodit několik dalších rozdílů mezi oběma nástroji. Jeden z nich se týká ochrany veřejných zájmů a naznačuje, že *bestemmingsplan* v regulační úrovni má obecně větší příležitost k ochraně veřejných zájmů než český regulační plán. Poskytuje ji např. i integrační plán (*inpassingsplan*), ale záleží na jeho konkrétní implementaci. Na druhou stranu je zde pouze jediná možnost nizozemské veřejnosti účastnit se procesu přípravy *bestemmingsplanu* ve veřejném projednání. V české legislativě není počet opakování veřejného projednání omezen a provádí se při něm stejný postup, jako při prvním veřejném projednání. Při něm je i nadále nutno provést další přezkum námitek dotčených vlastníků a čekat na nová stanoviska dotčených orgánů.

Tento fakt je kritický také z pohledu rychlosti pořízení. V českém případě tím může být celý proces značně zpomalen. Oproti tomu nizozemský *bestemmingsplan* skýtá možnost urychlení pořizovacího procesu, a to pomocí Rozhodnutí o provedení projektu (*projectuivoeringsbesluit*) v případě větších rozvojových projektů.

Co se týče flexibility, tak již bylo výše uvedeno, že závisí na konkrétní implementaci daného nástroje; vzhledem k tomu, že jeden konkrétní regulační plán může obsahovat daleko větší množství detailnějších regulativů než jiný, což je stejný případ i pro *bestemmingsplan*. V nizozemském případě je však obecně větší flexibilitnost zajištěna dalším nástrojem územního plánování, kterým je Povolena změna (*wijzigingsbevoegdheid*).

Dalším rozdílem v této zobecňující kategorii je závaznost. Ačkoliv v obou případech jsou porovnávány nástroje závazné pro obec i pro stavebníka, nizozemská alternativa českého regulačního plánu je méně závazná. Důvodem k takovému hodnocení je další nástroj územního plánování, kterým je Povolena odchylka (*afwijkingbevoegdheid*).

2.3.2 Závazné nástroje na obecní úrovni

V případě českých a nizozemských nástrojů územního plánování na obecní úrovni je podstatnou shodou mezi nimi skutečnost, že se jedná o základní dokumenty obecního plánování. Avšak, stejně jako bylo uvedeno v předchozí kapitole, i v tomto případě velmi značně závisí na konkrétní implementaci daných nástrojů. V případě územního plánu toto tvrzení pravděpodobně platí ještě výrazněji, neboť ze zkušeností v českém územním plánování mívají zastupitelstva obcí často dvě protichůdné snahy o nastavení detailnosti regulací územního plánu (Maier, 2019):

1. Je vytvořen závazný územní plán s mnoha detailními regulacemi. Pokud však následně dojde k rozvojovému záměru, musí být provedena změna územního plánu; teprve pak může proběhnout řízení k územnímu rozhodnutí. Tato situace se může opakovat s každým novým záměrem a územní plán se tedy v důsledku často mění, což je složité a náročné pro územní rozhodování úřadů a samotná regulace je velmi nestabilní.
2. Je vytvořen závazný územní plán, který je flexibilní a málo detailní, aby změny územního plánu v případě nového rozvojového záměru nemusely nastávat, neboť záměr je již v souladu s flexibilním územním plánem a žádnou změnu tedy nepotřebuje. Rozhodování se ovšem v tomto případě odehrává na úřadě a tlak na něj je ještě větší.

Na následujícím schématu je uvedeno několik dalších možností, jak regulovat na obecní úrovni.

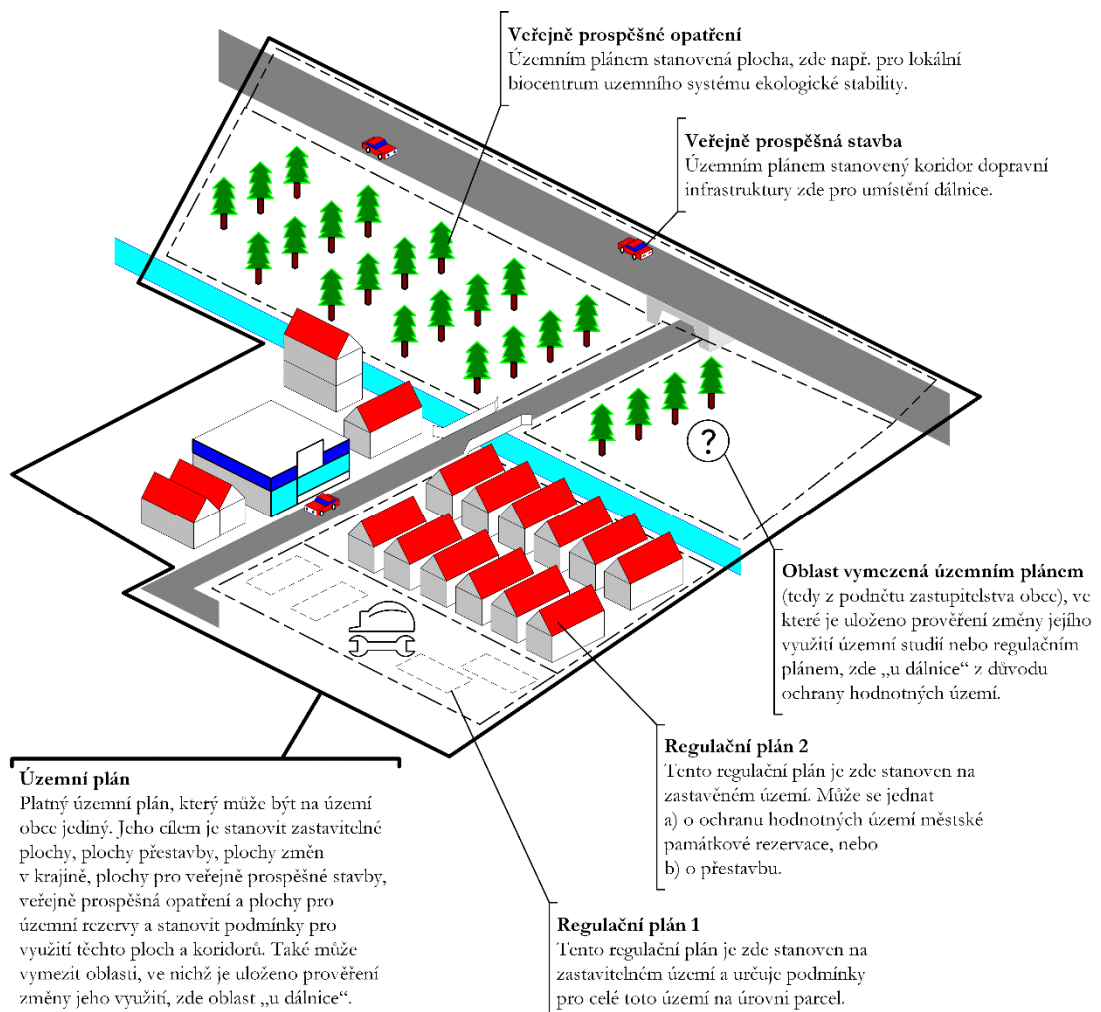

Schéma 7: Schéma znázorňující různé regulační nástroje českého územního plánování na úrovni obce, vlastní zpracování

Na předchozím schématu jsou uvedeny některé možnosti regulace na obecní úrovni v České republice. Na tom následujícím jsou pak na stejné úrovni pro porovnání znázorněny podobně cílené regulace, avšak v nizozemském systému územního plánování.

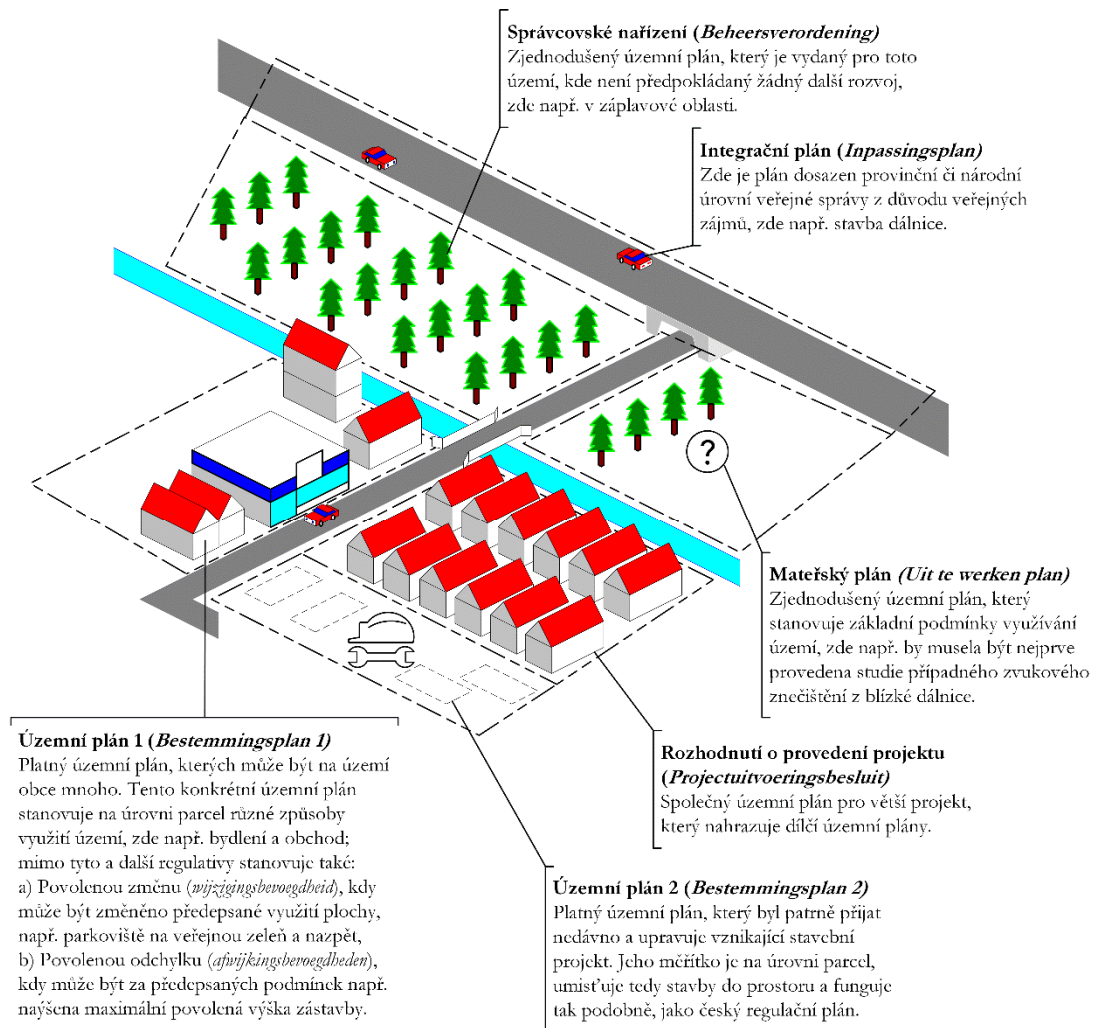

Schéma 8: Schéma znázorňující různé regulační nástroje nizozemského územního plánování na úrovni obce, vlastní zpracování

Z předchozích schémat je velmi dobře patrný zásadní rozdíl mezi územním plánem a jeho nizozemskou alternativou. Pro území českých obcí je pořizován jediný územní plán pro celé jejich území. Také nizozemské obce mají mít pro celé své území platný územní plán, avšak další formální náležitosti jsou velmi flexibilní. Například existuje možnost vypracovat na území obce více územních plánů. Obce proto pořizují větší počet dílčích územních plánů, kterými mohou pružněji reagovat na potřeby daného území nebo rozvojových záměrů.

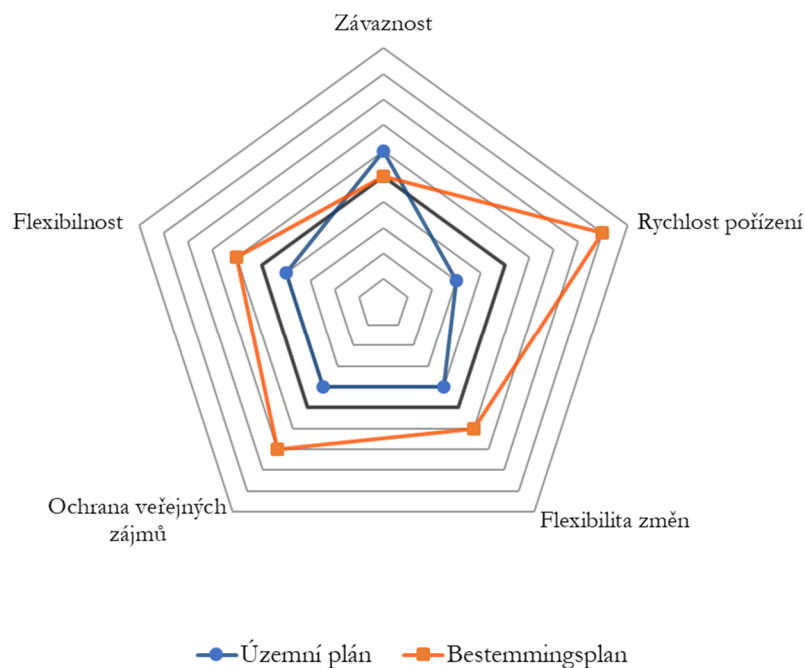
Dalším velkým rozdílem mezi českým a nizozemským územním plánem je povinnost jeho vypracování. V Čechách není pro obec povinný, zatímco v Nizozemsku ano, a to pro celé území obce. Právě proto nizozemská legislativa umožňuje vydat Mateřský plán (*uit te werken plan*), který reguluje oblasti, které jsou neobývané nebo se na nich rozvoj prozatím nepředpokládá z jiných důvodů. Plán tedy není třeba pro celé území obce zpracovat detailně, ale na druhou stranu je zaručeno, že v případě, kdyby k rozvoji na daném území nakonec došlo, budou nejprve provedeny požadované studie a schváleny podrobnější nástroje územního plánování (např. *uitwerkingsplan*).

Neméně výrazným rozdílem je odlišný přístup k rolím orgánů územního plánování. V Nizozemsku má daleko větší pravomoci obecní představenstvo nežli jeho český ekvivalent, tedy rada obce. V důsledku tedy může být *bestemmingsplan* schválen o něco rychleji už jen díky tomu, že se při každém dílčím procesu nemusí čekat na schůzi početné obecní rady, ale některé právní funkce má mnohem méně lidí v podání obecního představenstva, viz procesní schémata 4, 5 a 6 v kapitole 1.3.4.3.

Konečné hodnocení obou závazných nástrojů územního plánování na obecní úrovni je uvedeno v následující tabulce.

Sledovaný pohled	±	Územní plán (ÚP)	±	<i>Bestemmingsplan</i> (BP)
Závaznost	+	závazný pro obec, stavebníka, pořízení regulačního plánu a pro územní rozhodování	+	závazný pro obec i stavebníka
			-	<i>Afwijkingsbevoegdheden</i> , tj. povolená odchylka od BP
Rychlost pořízení	-	ÚP je nutné pořizovat pro celé území obce, což zvyšuje jeho složitost a může tedy značně zpomalit jeho vydání	+	BP je nutné pořizovat pro každý větší rozvojový záměr zvlášť, doba pořízení je dle metody rozděl a panuj nižší
	-	opakovatelné veřejné projednání může v důsledku značně zpomalit přijímání ÚP a jeho změny	+	<i>Lex silencio positivo</i> , tj. pokud se úřad nevyjádří ve lhůtě, je to považováno za souhlas
			+	<i>Projectuivoeringsbesluit</i> , tj. urychlující Rozhodnutí o provedení projektu
			+	větší procesní pravomoci obecního představenstva
Flexibilita změn	-	v případě změn se musí provést změna celého ÚP	+	stačí pouze méně rozsáhlý dílčí BP na měněném místě
Flexibilitnost	±	dle konkrétní implementace	±	mírné formální náležitosti
	-	velmi detailně předepsané formální náležitosti	+	<i>Wijzigingsbevoegdheid</i> , tj. povolená změna BP
Ochrana veřejných zájmů	-	nemožnost namítat územní plán bez dotčeného vlastnictví	+	<i>Actio popularis</i> , tj. možnost namítat <i>bestemmingsplan</i> bez dotčeného vlastnictví
	-	pro obec není ze zákona povinné jej pořádit	+	je povinné jej pořizovat
	+	opakovatelné veřejné projednání	+	obsahuje popis participace
			-	jediné veřejné projednání
			±	<i>Inpassingsplan</i> z vyšších úrovní

Tabulka 26: Porovnávací tabulka závazných nástrojů obecní úrovně (tj. územní plán a *bestemmingsplan*)

Obrázek 3: Konečné hodnocení závazných nástrojů obecní úrovně (tj. územní plán a bestemmingsplan)

Na předchozím obrázku jsou patrné další rozdíly mezi oběma nástroji. Ten nejvýraznější naznačuje větší rychlost při pořizování územního plánu v Nizozemsku. Stejně jako na regulační úrovni je jedním z důvodů Rozhodnutí o provedení projektu (*projectuitvoeringsbesluit*) v případě větších rozvojových projektů. Dalším shodným důvodem je také nizozemské omezení počtu veřejných projednání na jedno jediné.

Tento fakt je kritický také z pohledu ochrany veřejných zájmů. V českém případě totiž může být při pořizování územního plánu celý proces veřejného projednání opakován a provádí se při něm stejný postup, jako při prvním veřejném projednání. Při něm je i nadále nutno provést další přezkum námitek dotčených vlastníků a čekat na nová stanoviska dotčených orgánů. Navzdory tomu má však nizozemský *bestemmingsplan* větší příležitost k ochraně veřejných zájmů dle konečného hodnocení nežli český územní plán; dílčí důvody k tomuto tvrzení jsou uvedeny v předchozí porovnávací tabulce. Dalším nástrojem, který může být použitý k ochraně veřejných zájmů, je integrační plán (*inpassingsplan*), ale záleží na jeho konkrétní implementaci, kterou schválila provinční rada provincie, ve které se obec nachází, nebo kterou schválil parlament.

Co se týče závaznosti, je konečné hodnocení obou porovnávaných nástrojů obecní úrovně opět velmi podobné, jako v případě regulační úrovně.

Pohled na flexibilitnost obou porovnávaných nástrojů opět závisí na konkrétní implementaci daného nástroje. V případě územního plánu je tomu tak ještě výrazněji než u regulačního plánu, jak již bylo uvedeno na začátku této kapitoly.

A na závěr této kapitoly jsou na následujících obrázcích k porovnání legendy českých a nizozemských územních plánů, pro bližší představu o jejich grafickém a obsahovém provedení. V českém případě není legenda jednotná pro všechny vydané územní plány v České republice, avšak legenda na následujícím obrázku je součástí nové sjednocující metodiky s názvem Standard vybraných částí územního plánu (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019).

LEGENDA			
	HRANICE ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ		
	HRANICE ZASTAVĚNÉHO ÚZEMÍ		
	HRANICE ZASTAVITELNÝCH PLOCH		
	HRANICE PLOCH PŘESTAVBY		
	HRANICE PLOCH ZMĚN V KRAJINĚ		
KORIDOR PLOŠNĚ VYMEZENÝ			
	KORIDOR Z NADŘÁZENÉ DOKUMENTACE		
	KORIDOR VYMEZENÝ ÚZEMNÍM PLÁNEM		
PŘEKRYVNÁ ZNAČENÍ			
	KORIDOR VYMEZENÝ NAD PLOCHAMI RVZ Z NADŘÁZENÉ DOKUMENTACE		
	KORIDOR VYMEZENÝ NAD PLOCHAMI RVZ ÚZEMNÍM PLÁNEM		
	SYSTÉM SÍDELNÍ ZELEŇE		
	SYSTÉM VÝZNAMNÝCH VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ		
ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY			
funkční k založení			
		NADREGIONÁLNÍ BIOCENTRUM	
		NADREGIONÁLNÍ BIOKORIDOR	
		REGIONÁLNÍ BIOCENTRUM	
		REGIONÁLNÍ BIOKORIDOR	
		LOKÁLNÍ BIOCENTRUM	
		LOKÁLNÍ BIOKORIDOR	
PLOCHY S ROZDÍLNÝM ZPŮSOBEM VYUŽITÍ (RVZ)			
stav	návrh	územní rezerva	
			hranice ploch s rozdílným způsobem využití (RVZ)
			bydlení venkovské
			bydlení individuální
			bydlení všeobecné
			bydlení hromadné
			bydlení jiné
			rekreace individuální
			rekreace - zahrádkové osady
			rekreace - oddechové plochy
			rekreace hromadná - rekreační areály
			rekreace jiné
			občanské vybavení veřejné
			občanské vybavení komerční
			občanské vybavení - sport
			občanské vybavení lázeňské
			občanské vybavení - hřbitovy
			občanské vybavení jiné
			vybraná veřejná prostranství s převahou zpevněných ploch
			vybraná veřejná prostranství s převahou zeleně
			vybraná veřejná prostranství jiné
PLOCHY S ROZDÍLNÝM ZPŮSOBEM VYUŽITÍ (POKRAČOVÁNÍ)			
			zeleň - parky a parkově upravené plochy
			zeleň - zahrady a sady
			zeleň sídelní
			zeleň ochranná a izolační
			zeleň přírodního charakteru
			zeleň jiná
			smíšené obytné venkovské
			smíšené obytné městské
			smíšené obytné centrální
			smíšené obytné jiné
			doprava silniční
			doprava drážní
			doprava vodní
			doprava letecká
			doprava - překladiště, logistická centra
			doprava jiná
			vodní hospodářství
			energetika
			spoje, elektronické komunikace
			nakládání s odpady
			technická infrastruktura jiná
			výroba těžká a energetika
			výroba lehká
			výroba drobná a služby
			skladové areály
			výroba zemědělská a lesnická
			výroba energie z obnovitelných zdrojů
			výroba jiná
			smíšené výrobní - obchodu a služeb
			smíšené výrobní - výroby a služeb
			smíšené výrobní jiné
			vodní plochy a toky
			vodní a vodo hospodářské jiné
			zemědělské
			pole
			louky a pastviny
			trvalé kultury
			zemědělské jiné

Obrázek 4: Legenda českých územních plánů dle Standardu vybraných částí územního plánu⁶⁷

Na následujícím obrázku je pro porovnání legenda nizozemských územních plánů, která je jednotná díky používání jediné prohlížečské aplikace webového portálu ruimtelijkeplannen.nl.

	řešená oblast	Označení druhů zónování
	zemědělství	 zvuková zóna
	zeměd. zvláštní hodnoty	 zóna letecké dopravy
	obchod	 ochranná zóna
	obchodní plocha	 nízkoemisní zóna
	les	 protipovodňová bezpečnostní zóna
	centrum	 speciální legislativní zóna
	kultura a odpočinek	 rekonstrukční zóna
	maloobchod	 jiné zóny
	služby	Jiná označení
	smíšené	 označení stavby
	zeleň	 označení funkce
	stravování	 označení vedlejších znaků
	administrativa	 označení rozměrů
	sociální služby	Tvary
	přírodní plochy	 osa komunikace
	ostatní plochy	 příčný řez
	rekreace	 uliční čára
	sport	 ve směru osy
	zahrady	 vztah
	doprava	 dle modelu IMRO 2006
	vodní plochy	Místně-specifická rozhodnutí
	bydlení	 místní rozhodnutí
	obytné oblasti	 rozhodovací oblast
Překryvná značení		 rozhodovací podoblast
	vodní cesta	Strukturální vize
	vedení	 dotčená oblast
	hodnoty	Naskenované mapy
Stavební plochy		 dotčená oblast
	stavba	Další rozhodnutí
		 dotčená oblast

Obrázek 5: Legenda nizozemských územních plánů, vlastní překlad⁶⁸

⁶⁷ část metodiky Standard vybraných částí územního plánu (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019)

⁶⁸ prohlížečské aplikace webového portálu ruimtelijkeplannen.nl, vlastní překlad

2.3.3 Závazné nástroje na regionální úrovni

Na regionální úrovni jsou závazným nástrojem územního plánování v případě České republiky zásady územního rozvoje. V případě Nizozemska se na této úrovni využívá provinční *structuurvisie*, která ačkoliv má strategický charakter, je pro provincii závazná. Nástroje jsou tedy v zásadě porovnatelné.

Avšak, stejně jako bylo uvedeno v předchozích kapitolách, i v tomto případě velmi značně závisí na konkrétní implementaci daných nástrojů. V českém případě je obsah zásad územního rozvoje značně ovlivněn politikou územního rozvoje, neboť tyto nástroje územního plánování mezi sebou mají hierarchickou vazbu a předpisy politiky musí být v zásadách územního rozvoje propracovány a rozvinuty detailněji.

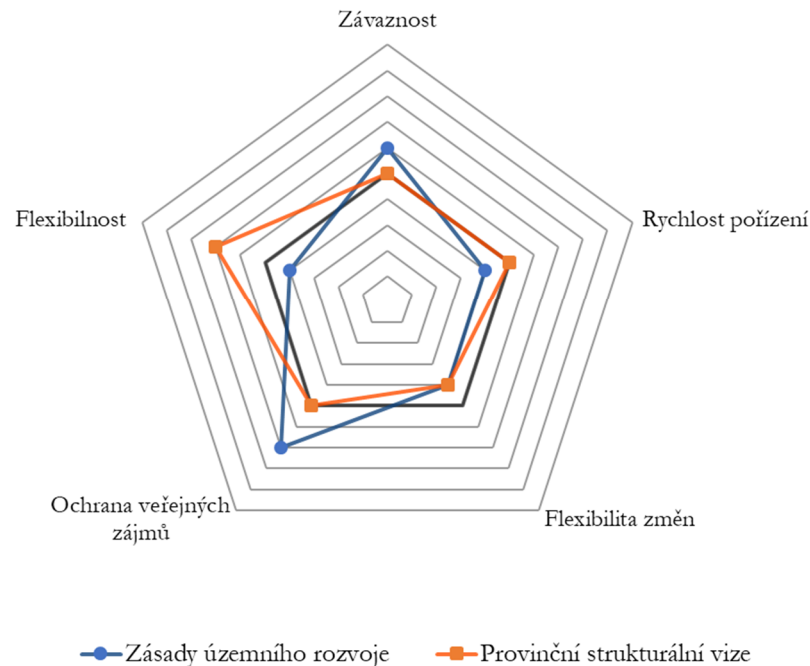
Oproti tomu nizozemské *structuurvisie* jsou zcela nezávislé nejen na ostatních nástrojích územního plánování, ale také na zákonem předepsaných formálních záležitostech. Nizozemský zákon o prostorovém plánování *Wro* pouze ve čtyřech odstavcích stanovuje povinnost provincie *structuurvisie* pořídit pro celé svoje území (čl. 2.2 odst. 1), stanovit v ní aspekty územní politiky provincie (čl. 2.2 odst. 2), definovat způsoby, kterými bude této politiky dosaženo (čl. 2.2 odst. 3) a přidává možnost tuto *structuurvisie* pořídit ve spolupráci s ostatními provinciemi (čl. 2.2 odst. 4).

Český stavební zákon formální náležitosti zásad územního rozvoje stanovuje mnohem podrobněji, a to v deseti paragrafech. Dále jsou detailnější náležitosti stanoveny v prováděcí vyhlášce č. 500/2006 Sb. o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a o způsobu evidence územně plánovací činnosti, kde se zásad územního rozvoje týkají další tři paragrafy a jedna příloha.

Konečné hodnocení těchto nástrojů je uvedeno v následující tabulce.

Sledovaný pohled	±	Zásady územního rozvoje	±	Provinční strukturální vize
Závaznost	+	nezávazné pro stavebníka; závazné pro kraj a územní plány dotčených obcí	±	závazná pouze pro samotnou provincii; nezávazná pro obce a pro stavebníka
Rychlost pořízení	–	souvisí s povinností vydávat zprávu o uplatňování a s detailně předepsanými formálními náležitostmi	±	souvisí s neexistencí formálních náležitostí, což může, ale i nemusí, proces pořizování urychlit
Flexibilita změn	–	v případě změn se musí provést celková aktualizace	–	v případě změn se musí provést celková aktualizace
Flexibilita změn	–	velmi detailně předepsané formální náležitosti (obsah, forma i postup pořizování)	+	žádné formální náležitosti
Ochrana veřejných zájmů	+	pro kraj je povinné je pořídit a každé 4 roky vydávat zprávu o jejich uplatňování	–	není závazná pro obce
	+	jsou závazné pro územní plány dotčených obcí	+	pro provincii je povinné ji pořídit pro celé svoje území

Tabulka 27: Porovnávací tabulka závazných nástrojů regionální úrovně (tj. zásady územního rozvoje a provinční strukturální vize)

Obrázek 6: Konečné hodnocení závazných nástrojů regionální úrovně (tj. zásady územního rozvoje a provincijní strukturální vize)

Předchozí obrázek ukazuje další rozdíly mezi oběma nástroji. Nejvýraznější z nich je z pohledu ochrany veřejných zájmů a naznačuje, že zásady územního rozvoje mají obecně větší příležitost k ochraně veřejných zájmů než provincijní *structuurvisie* v Nizozemsku. Je však nutné podotknout, že zde k jejich ochraně dochází jiným způsobem nežli u nás. Používaným nástrojem je totiž integrační plán (*inpassingsplan*), který dává nizozemským provinciím možnost nahradit obecní *bestemmingsplan* v té oblasti, kde uznají za vhodné, že se jedná o veřejný zájem a kde jejich rozhodnutí posvědí Oddělení správního práva Státní rady (*ABRvS*).

Provincijní *structuurvisie* tedy není vytvářena z důvodu ochrany veřejných zájmů, avšak primárně pro ustanovení a koordinaci provincijní strategie. K těmto účelům také slouží v České republice zásady územního rozvoje, avšak s tím rozdílem, že u nás máme více takových nástrojů. Dále kraj může vytvořit také program rozvoje kraje anebo strategii rozvoje kraje. Všechny tyto nástroje mají rozdílnou závaznost, a především různé zákonně předepsané náležitosti, což v důsledku může vést k jejich vzájemnému překrývání.

Zmíněný rozdíl v závaznosti porovnávaných nástrojů souvisí s faktem, že české nástroje jsou obecně více hierarchické a navzájem na sebe navazují, zatímco *structuurvisie* je samostatně stojící, a proto dle konečného hodnocení méně závazná. V důsledku toho je také *structuurvisie* více flexibilní nežli české zásady územního rozvoje, neboť v nizozemské legislativě nejsou detailně určeny její náležitosti, ani formální, ani obsahové.

V případě flexibility změn jsou oba nástroje hodnoceny nastejno, pod počátečním neutrálním hodnocením, neboť v případě jakýchkoliv změn je nutné aktualizovat celý dotčený dokument.

2.3.4 Závazné nástroje na národní úrovni

Z nástrojů územního plánování je na národní úrovni v České republice závazná Politika územního rozvoje ČR a v Nizozemsku je závazná národní strukturální vize *Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte* (zkratka *SVIR*). V obou případech se jedná o jediný dokument pořizovaný odpovědným ministerstvem; z těchto důvodů jsou tyto nástroje porovnatelné.

Rozdíl mezi porovnávanými nástroji však spočívá v míře jejich závaznosti. Zatímco národní strukturální vize *SVIR* není pro nižší úroveň nizozemské veřejné správy závazná, Politika územního rozvoje ČR závazná je, konkrétně pro krajské úřady, které vytvářejí zásady územního rozvoje, a tedy také pro územní plány dotčených obcí.

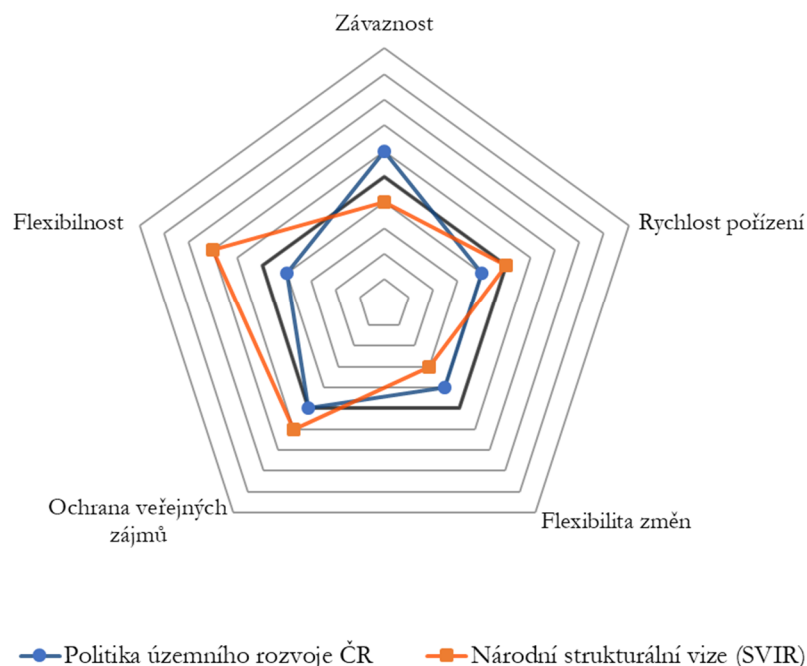
Ještě důležitějším rozdílem je podle mého názoru rozdílné pojetí a zpracování obou nástrojů. Politika územního rozvoje ČR je koncipována primárně jako textový dokument. Je rozdělena do kapitol a článků; například ve 2. kapitole ve 23 článcích definuje různé republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území. V dalších kapitolách vymezuje důležité oblasti, plochy a koridory, udává důvody k jejich vymezení a stanovuje v nich úkoly. Nakonec určuje další úkoly pro ministerstva a pro územní plánování. Většina Politiky územního rozvoje ČR je tedy textového charakteru; výjimkou je lokalizace důležitých oblastí, ploch a koridorů na území České republiky pomocí 11 různých schémat.

Oproti tomu v Nizozemsku je národní strukturální vize *SVIR* převážně grafického charakteru. Základní informace, priority, cíle a úkoly jsou zpravidla znázorněny ve schématech a grafech, kterých je dohromady 38. Tento způsob definice zvyšuje čitelnost nástroje. Výjimkou z tohoto pravidla jsou pak přílohy této *structuurvisie*, kde jsou textovou formou definovány také způsoby dosažení avizovaných priorit, cílů a úkolů.

V následující tabulce je konečné hodnocení obou porovnávaných nástrojů.

Sledovaný pohled	±	Politika územního rozvoje	±	Národní strukturální vize
Závaznost	+	nezávazná pro stavebníka; závazná pro stát, pro kraje a pro územní plány obcí	–	závazná pouze pro stát; nezávazná pro obce, provincie a pro stavebníka
Rychlost pořízení	–	souvisí s povinností vydávat zprávu o uplatňování a s detailně předepsanými formálními náležitostmi	±	souvisí s neexistencí formálních náležitostí, což může, ale i nemusí, proces pořizování urychlit
Flexibilita změn	–	v případě změn se musí provést celková aktualizace	–	nelze aktualizovat
Flexibilita	–	velmi detailně předepsané formální náležitosti (obsah, forma, návrh i postup pořizování)	–	vždy se vytváří zcela nová
Ochrana veřejných zájmů	–	lze ji pouze připomínkovat, nelze podat námitku	+	žádné formální náležitosti
	+	pro stát je povinné ji pořídit a každé 4 roky vydávat zprávu o jejím uplatňování	–	dotčené provincie a obce mají právo se od národní <i>structuurvisie</i> odchýlit
			+	je definován participativní proces
			–	není závazná pro provincie ani pro obce
			+	pro stát je povinné ji pořídit

Tabulka 28: Porovnávací tabulka závazných nástrojů národní úrovně (tj. politika územního rozvoje a národní strukturální vize)

Obrázek 7: Konečné hodnocení závazných nástrojů národní úrovně (tj. politika územního rozvoje a národní strukturální vize)

Předchozí obrázek ukazuje další rozdíly mezi oběma nástroji. Nejvýraznější z nich je z pohledu flexibility a souvisí s výše uvedeným rozdílem v pojetí a zpracování obou nástrojů. Grafický charakter národní strukturální vize *SVIR* naznačuje větší flexibilitnost nežli textový charakter Politiky územního rozvoje ČR.

Předepsaný způsob dosažení cílů a úkolů definovaných těmito nástroji je detailnější v Nizozemsku, neboť *SVIR* popisuje dosažení těchto cílů a úkolů podrobněji, než je tomu v případě Politiky územního rozvoje ČR, kde jsou pouze určeny konkrétní kraje zodpovědné za splnění úkolu. V některých případech je uveden i termín splnění úkolu.

Dalším pozorovatelným rozdílem je pak již avizovaná větší závaznost Politiky územního rozvoje ČR, nežli je závaznost národní strukturální vize *SVIR*.

Nejméně výrazné jsou rozdíly z pohledu ochrany veřejných zájmů, z pohledu rychlosti pořízení a z pohledu flexibility změn obou porovnávaných nástrojů.

V případě ochrany veřejných zájmů a rychlosti pořízení má nepatrně lepší konečné hodnocení nizozemská národní strukturální vize *SVIR*. Ovšem z pohledu flexibility změn je podle konečného hodnocení nepatrně lepší Politika územního rozvoje ČR. Důvodem k tomuto tvrzení je fakt, že za celou historii Nizozemska se dokumenty podobného charakteru vytvářely vždy zcela nové a bez dalších aktualizací, viz kapitola 1.1.1. Stejně je tomu tak i v případě *SVIR*, zatímco Politika územního rozvoje ČR je v současnosti ve znění Aktualizací č. 1, 2 a 3, což se také promítá do konečného hodnocení.

3. Dokumentace srovnání na konkrétních příkladech

V předchozí kapitole byla provedena srovnávací analýza nástrojů územního plánování v České republice a v Nizozemsku. Ve čtyřech zobecňujících kategoriích byla navzájem porovnána vždy dvojice nástrojů, jeden zástupce systému územního plánování v České republice a druhý v Nizozemsku.

Obsahem této kapitoly je dokumentace všech porovnávaných nástrojů na konkrétních případech. Osobně mám rodilý vztah k městu Chrudim a studijní vztah k městu Wageningen, vybral jsem si proto k dokumentaci na regulační a na obecní úrovni právě tato dvě města.

Jak již bylo několikrát uvedeno v předchozích kapitolách, nizozemský systém územního plánování však nezná regulační úroveň *per se*, jelikož i v tomto regulačním detailu se používá *bestemmingsplan*. Z tohoto důvodu je pro dokumentaci srovnání na regulační úrovni vybrán takový, který se velikostí svého zájmového území blíží porovnávanému českému regulačnímu plánu (kapitola 3.1). Analogicky je pak pro porovnání na obecní úrovni použit pro porovnání s českým územním plánem právě takový *bestemmingsplan*, který pokrývá větší část území obce (kapitola 3.2).

Na regionální úrovni je k porovnání využít větší počet nástrojů, z důvodu přesnější dokumentace rozdílů mezi nimi. Tímto způsobem dokumentace není tolik ovlivněna variacemi, které závisí na konkrétní implementaci v jednotlivých krajích a provinciích (kapitola 3.3).

Národní úroveň je zastoupena pouze jedním nástrojem v každé z obou zemí. Těmito nástroji jsou Politika územního rozvoje ČR a národní *Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte* (zkratka *SVIR*). Tyto dva nástroje jsou dokumentovány jako poslední (kapitola 3.4).

3.1 Regulační plán a *bestemmingsplan* v regulačním měřítku

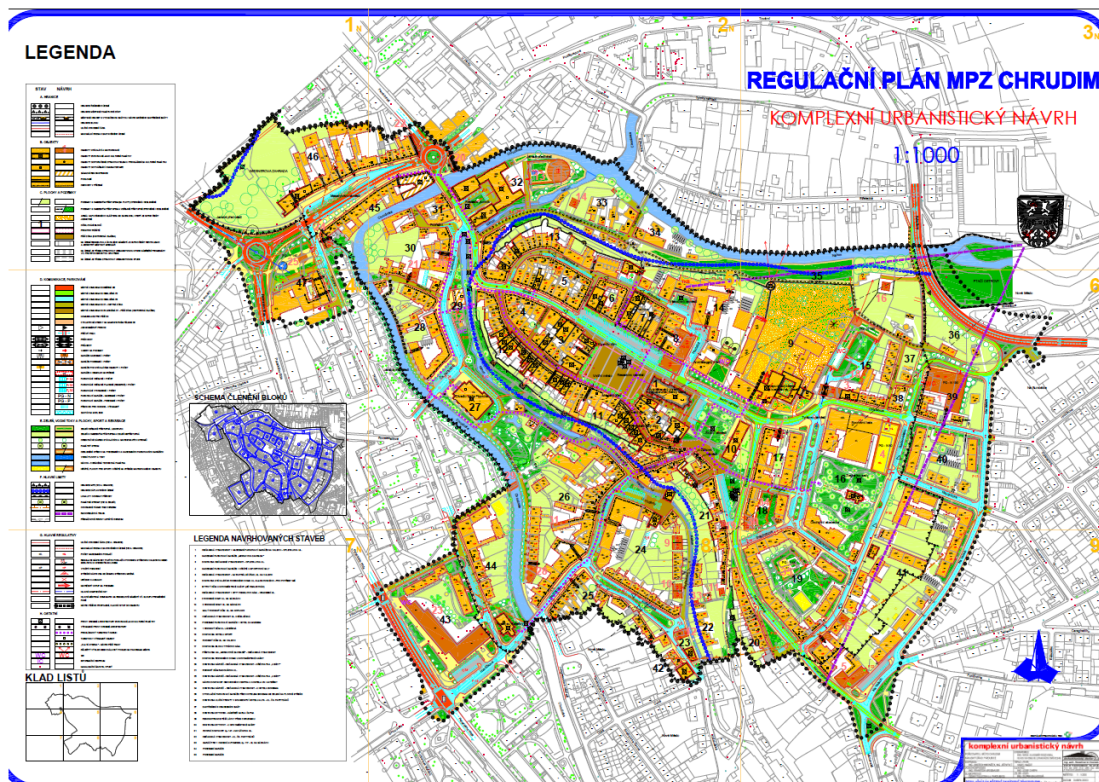
V následující tabulce jsou uvedeny základní shody a odlišnosti mezi českým regulačním plánem městské památkové zóny Chrudim (cca 0,5 km²) a nizozemským územním plánem v regulačním měřítku centra města Wageningen (cca 0,3 km²). Symboly A/N uvedené v následující tabulce udávají v daném pohledu, zdali se jím konkrétní plán zabývá (A), nebo nezabývá (N).

	Chrudim	Wageningen
Obecné informace	<i>regulační plán městské památkové zóny Chrudim</i>	<i>Bestemmingsplan v regulačním měřítku centra města Wageningen</i>
měsíc/rok vydání	03/2003	04/2004
typ plánu	regulační plán	územně-regulační plán
územní jednotka plánu	centrum města	centrum města
měřítko	1:1 000	různé, minimálně však 1:1 000
zrnitost na měřítko území	N	N
zrnitost na měřítko lokality	A	A
zrnitost na měřítko plochy	A	A
zrnitost na měřítko parcely	A	A
Míra pokrytí území		
celé území	N	N
části území	A	A

Tabulka 29: Analýza vybraných závazných nástrojů regulační úrovně

3.1.1 Regulační plán městské památkové zóny Chrudim

Následující výkresy dokumentují regulační plán městské památkové zóny Chrudim a jeho výřez.

Výkres 3: Regulační plán městské památkové zóny Chrudim

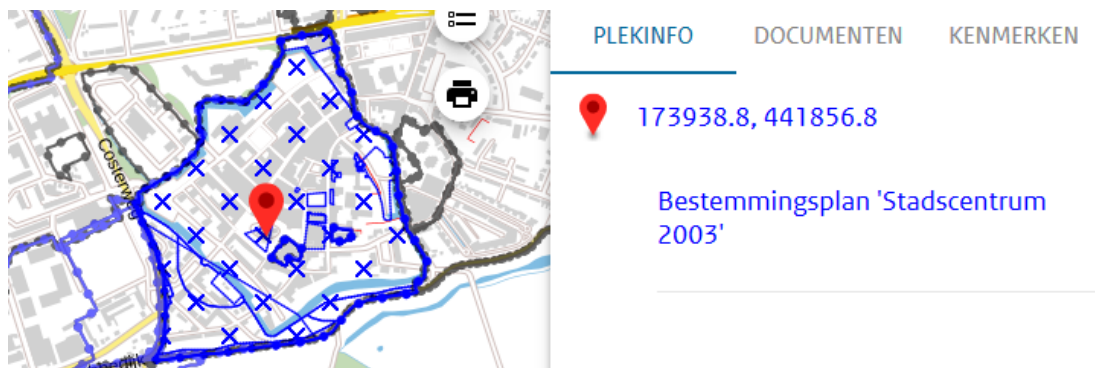
Výkres 4: Výřez z regulačního plánu městské památkové zóny Chrudim

STAV	NÁVRH	
		HRANICE BLOKU
		ULIČNÍ STAVEBNÍ ČÁRA
		MAXIMÁLNÍ ROZSAH ZASTAVĚNÉHO ÚZEMÍ
		OBJEKTY STÁVAJÍCÍ A NAVRHOVANÉ
		OBJEKTY EVIDOVANÉ JAKO KULTURNÍ PAMÁTKY
		OBJEKTY DOPORUČENÉ ZPRACOVATELEM K PROHLÁŠENÍ ZA KULTURNÍ PAMÁTKU
		OBJEKTY DOTVÁŘEJÍCÍ CHARAKTER MPZ
		PODLOUBÍ
		OBCHODY V PŘÍZEMÍ
		AREÁL KAPUCÍNSKÉHO KLÁŠTERA SE ZAHRADOU, KTERÝ JE NUTNO ŘEŠIT JEDNOTNĚ
		OČÍSLOVÁNÍ BLOKŮ
		PROSTOR TRŽIŠTĚ
		PĚŠÍ ZÓNA (HISTORICKÁ DLAŽBA)
		NA ÚZEMÍ RESELOVA A ŠKOLNÍHO NÁMĚSTÍ JE NUTNO ŘEŠIT REVITALIZACI A JEDNOTNÝ MĚSTSKÝ MOBILIÁŘ
		NA ÚZEMÍ JE TŘEBA ZPRACOVAT URBANISTICKOU STUDII
		MÍSTNÍ KOMUNIKACE OBSLUŽNÁ C2
		MÍSTNÍ KOMUNIKACE OBSLUŽNÁ C3
		MÍSTNÍ KOMUNIKACE D1 - OBYTNÁ ZÓNA
		MÍSTNÍ KOMUNIKACE ZKLIDNĚNÁ D1 - PĚŠÍ ZÓNA (HISTORICKÁ DLAŽBA)
		KOMUNIKACE PRO PĚŠÍ D3
		PŘÍČNÝ PRÁH
		VJEZDY NA POZEMKY
		PARKOVÁNÍ VEŘEJNĚ PLACENÉ (RESERVÉ) + POČET
		PARKOVACÍ GARÁŽE - PODZEMNÍ + POČET
		PŘECHOD PRO CHODCE - VÝZNAMNÝ
		ZASTÁVKA MHD, BUS
		ZELEŇ VEŘEJNĚ PŘÍSTUPNÁ, LESOPARK
		ZELEŇ S OMEZENÝM PŘÍSTUPEM A ZELEŇ NEPŘÍSTUPNÁ
		ORIENTAČNÍ ZÁKRES STÁVAJÍCÍCH A NAVRHOVANÝCH STROMŮ
		PAMÁTNÝ STROM
		ULIČNÍ STAVEBNÍ ČÁRA (VIZ A. HRANICE)
		MAXIMÁLNÍ ROZSAH ZASTAVĚNÉHO ÚZEMÍ (VIZ A. HRANICE)
		POČET NADZEMNÍCH PODLAŽÍ
		VYUŽITÍ PODKROVÍ
		NAVRŽENÝ VSTUP NA POZEMEK
		HLAVNÍ KOMPOZIČNÍ OSY
		HLAVNÍ MĚSTSKÁ DOMINANTA NA RESELOVĚ NÁMĚSTÍ VČ. SLOUPU PROMĚNĚNÍ PÁNĚ
		NÁVRH PĚŠÍHO PROPOJENÍ, HLAVNÍ VSTUP DO OBJEKTU
		PRVKY DROBNÉ ARCHITEKTURY EVIDOVANÉ JAKO KULTURNÍ PAMÁTKY
		PROHLÍDKOVÝ TURISTICKÝ OKRUH
		TURISTICKY VÝZNAMNÝ OBJEKT
		DŮLEŽITÝ VÝHLED NEBO DÁLKOVÝ POHLED NA PANORAMA MĚSTA

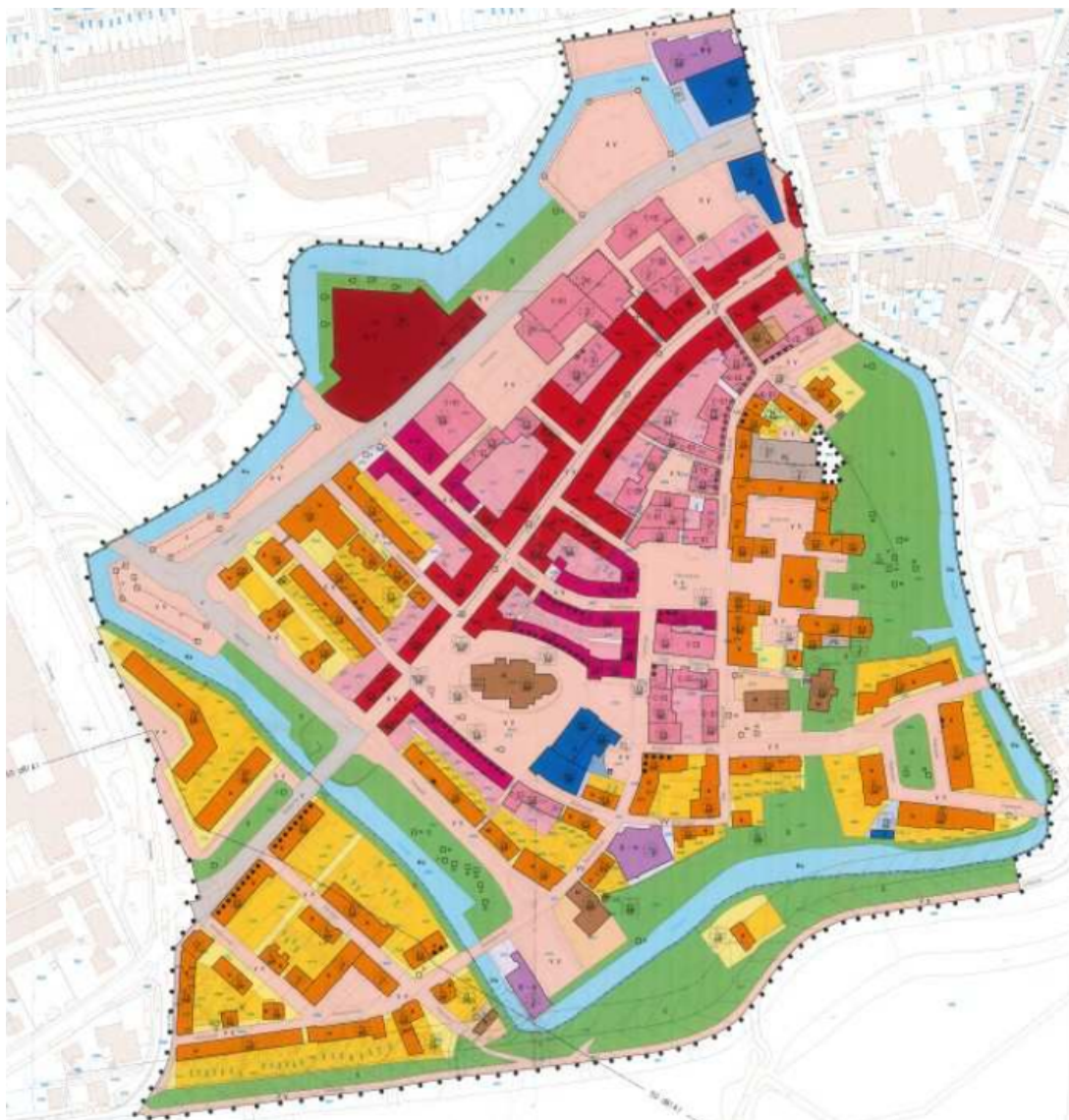
Obrázek 8: Výťah z legendy regulačního plánu městské památkové zóny Chrudim (jen relevantní symboly použité v předchozím výřezu)

3.1.2 *Bestemmingsplan Wageningen Stadtcentrum (centrum města)*

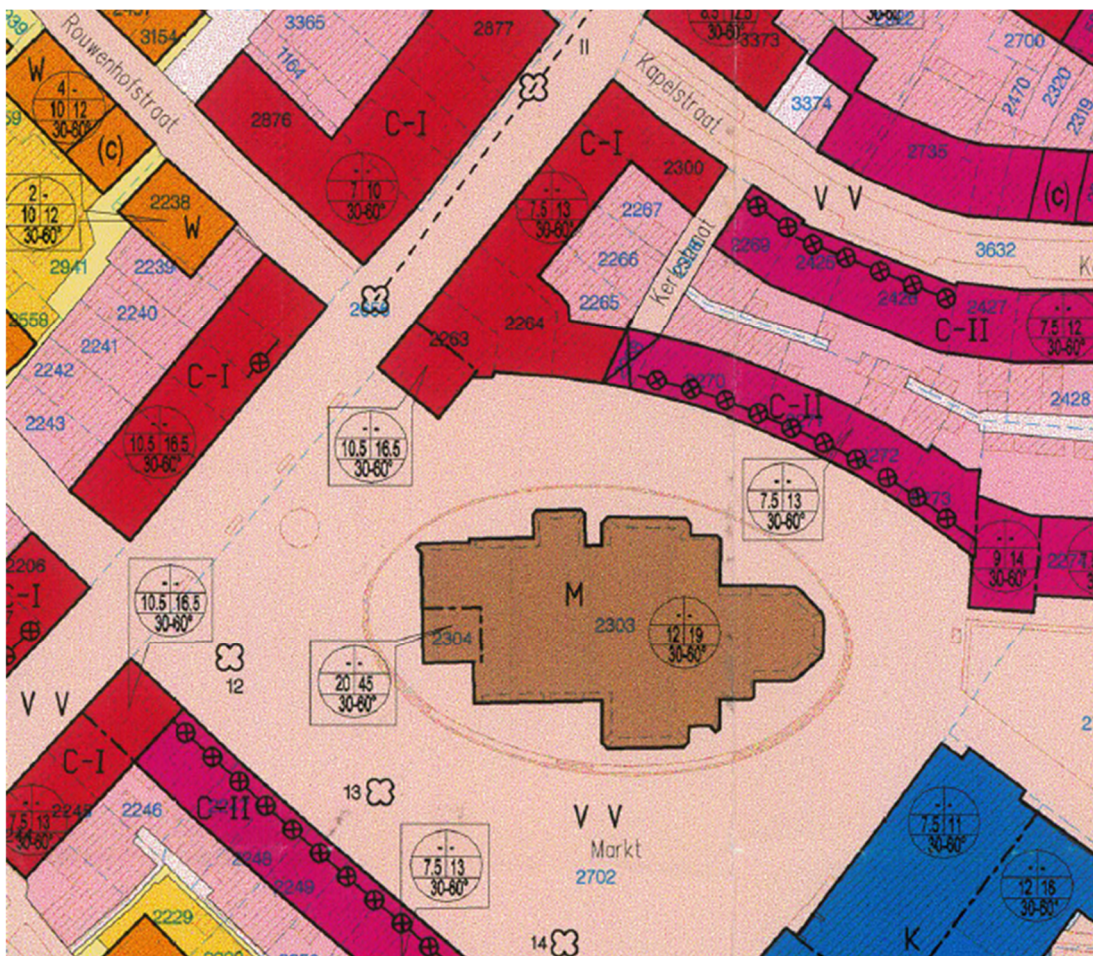
Jelikož je tento plán z roku 2003 a byl schválen v roce 2004, tedy ještě před redefinicí *WRO*, nemá standardizované náležitosti jako nové územní plány. Prohlížeč aplikace webového portálu ruimtelijkeplannen.nl nabízí odkaz (viz obrázek 9) k prohlížení detailní regulace (viz výkres 5 a 6).

Obrázek 9: Výřez obrazovky prohlížeč aplikace webového portálu ruimtelijkeplannen.nl odkazující na bestemmingsplan Stadtcentrum

Výkres 5: Bestemmingsplan Wageningen Stadtcentrum (regulační plán centra města Wageningen)

Výřez z regulačního plánu centra města Wageningen

	zařízení centra I		stavby dle údajů z katastru
	zařízení centra II		územní plánování v cílové rovině
	zařízení centra III		nezastavěná zóna zastavitelná zóna stavební plocha
	zábavní účely		stavební normy A=celkový počet bytů B=vzdálenost k hranici pozemku C=výška okapu D=výška budovy E=přípustný sklon střechy
	obytné účely		dělicí linie výškové normy
	sociální a kulturní účely		max. koeficient zastavěné plochy
	obchodní účely - garáž		povolený počet komerčních nemovitostí
	obchodní účely - veřejně prospěšné		povolené umístění odpadových kontejnerů
	kanceláře a služby		povolené umístění prodejen marihuany
	parkovací garáž		povolený maloobchod
	veřejná zeleň		povolené stravování
	dopravní účely		charakteristická výsadba zeleně
	dopravní účely - pěší zóna		hranice plánu
	voda		

Obrázek 10: Výtah z legendy regulačního plánu centra města Wageningen, překlad vlastní

3.2 Územní plán a *bestemmingsplan*

V následující tabulce jsou uvedeny základní shody a odlišnosti mezi českým územním plánem věnného města Chrudim (23 000 obyvatel) a jeho nizozemskou alternativou v univerzitním městě Wageningen (38 400 obyvatel). Tabulka je vypracována na základě podobné porovnávací tabulky v publikaci FA ČVUT v Praze, Metodika zadávání územních plánů, konkrétně v příloze ke kapitole D.10 (Fialová, Čechová & Kunešová, 2015: 304-307). Symboly A/N uvedené v tabulce udávají v daném pohledu, zdali se jím plány zabývají (A), nebo nezabývají (N).

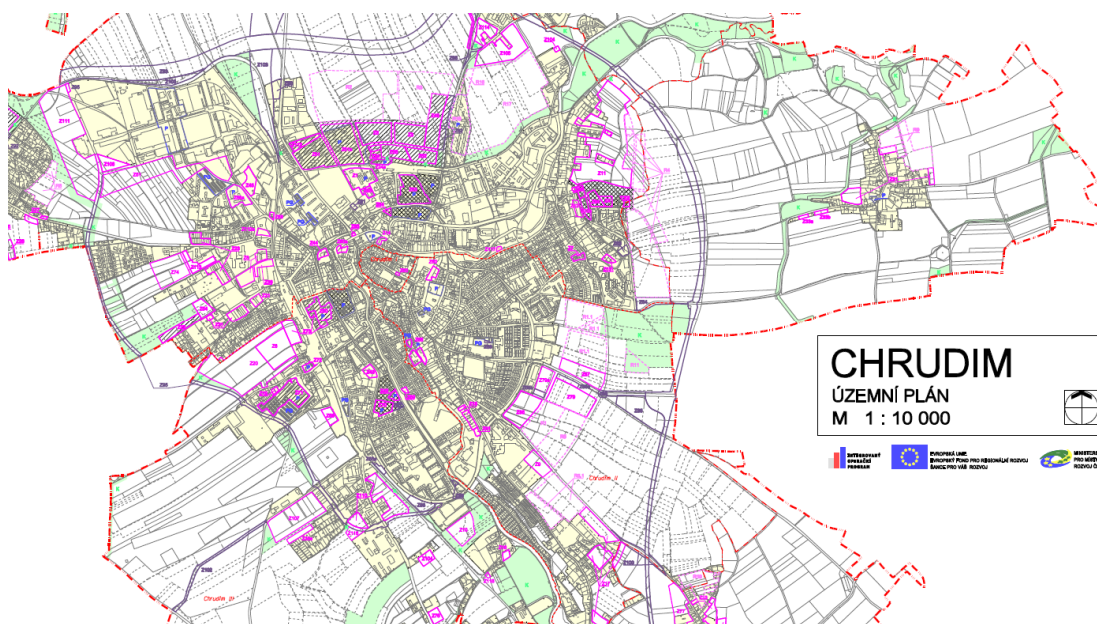
	Chrudim	Wageningen
Obecné informace	<i>územní plán města Chrudim</i>	<i>Bestemmingsplan</i>
měsíc/rok vydání	11/2013	postupně od roku 2010
počet plánů	1	40
typ plánu	územní plán	územně-regulační plány
územní jednotka plánu	město	městská část, větší záměr
měřítko	1:10 000 (základní členění) 1:5 000 (ostatní výkresy)	různé, minimálně však 1:1 000
zrnitost na měřítko území	A	A
zrnitost na měřítko lokality	A	A
zrnitost na měřítko plochy	A	A
zrnitost na měřítko parcely	N	A, v regulačním měřítku
Míra pokrytí území		
celé území	A	N
části území	N	A
Obecný přístup		
záměr návrhu	plán charakteru a organizace prostředí	plán charakteru, organizace a garance kvality prostředí
územní strategie	definovaná pro celé město	obsah a podrobnost závisí na velikosti a potřebách územní jednotky plánu
hierarchie dílčích nástrojů	↑ zásady územního rozvoje ↓ regulační plán	↑ <i>structuurvisie</i> ↓ regulační měřítko
Strategické kategorie		
urbanistická koncepce	A	A
infrastruktura	A	A
vymezení (ne)zastavěného	A	A
Funkční kategorie		
využití území	A	A
bydlení	A	A
výroba	A	A
občanská infrastruktura	A	A
dopravní infrastruktura	A	A
technická infrastruktura	A	N
Morfologické kategorie		
základní uliční síť	N	A
vymezení (ne)veřejného	N	A
vymezení (ne)zastavitelného	A	A
charakter zástavby	N	A
char. veřejných prostranství	N	A
výšková regulace	N	A, v regulačním měřítku

parcelace	N	A, v regulačním měřítku
organizace parteru	N	A, v regulačním měřítku
organizace zástavby	N	A
Krajinné kategorie		
zeleň (obecně)	A	A
záplavová území	A	A
vodní plochy	A	A
zemědělské, lesní plochy	A	A
skládky, řešení odpadů	A	A
oblast ochrany krajiny	A	A
plochy kontaminované půdy	N	N
ochranná pásma (obecně)	A	A

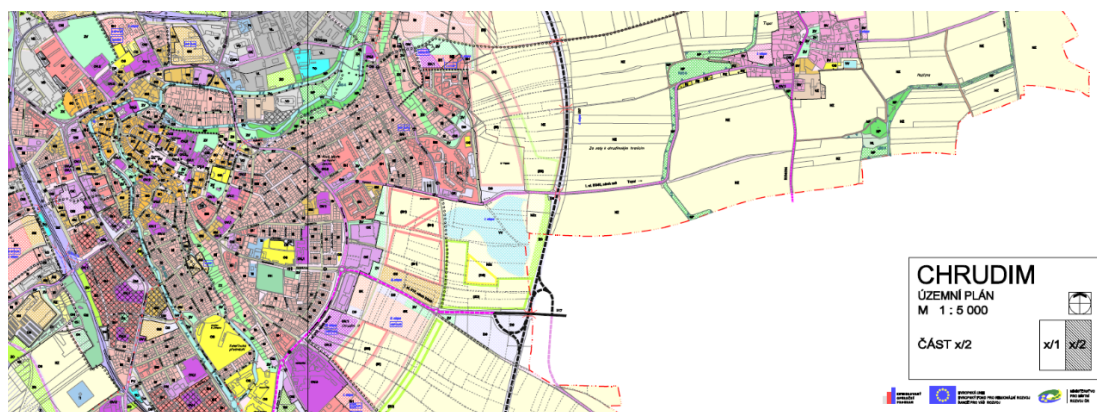
Tabulka 30: Analýza vybraných závazných nástrojů obecní úrovně

3.2.1 Chrudim

Město Chrudim má vypracovaný územní plán platný od prosince roku 2013. V současnosti jeho právní stav obsahuje jednu změnu platnou od října roku 2016, viz následující výkresy.

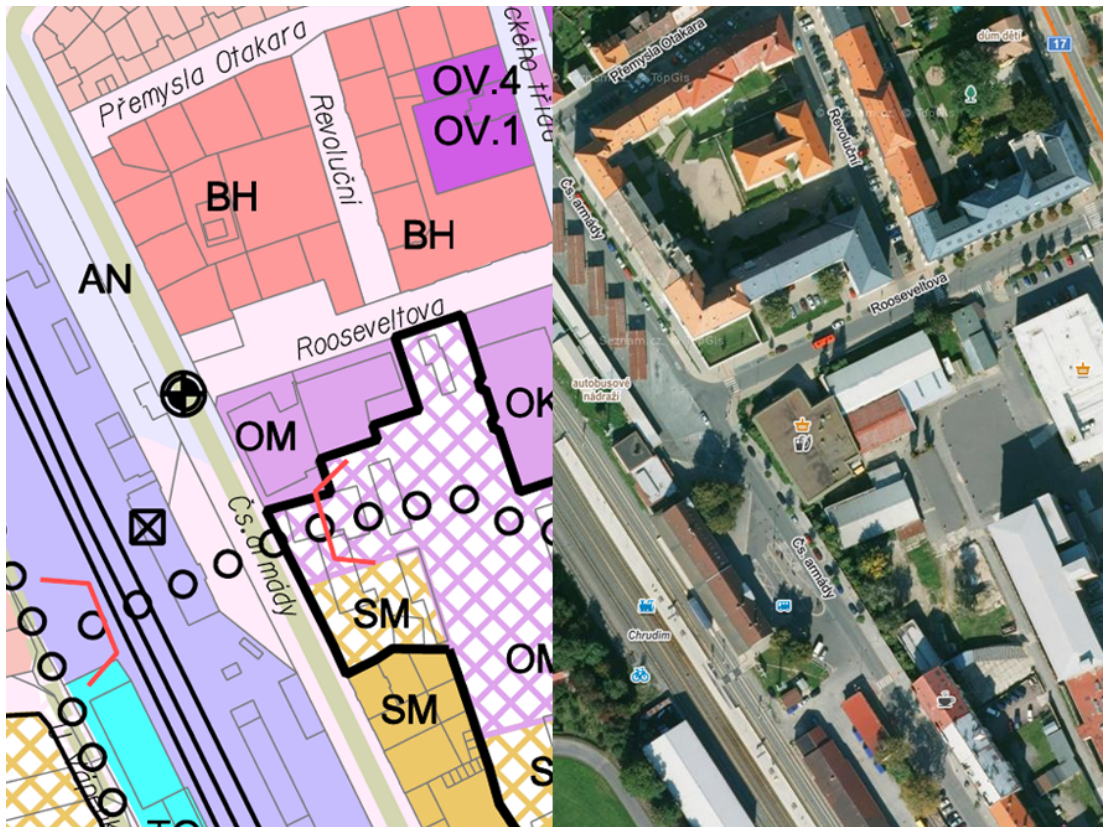

Výkres 7: Výřez z výkresu základního členění území, územní plán města Chrudim (měřítko 1:10 000)

Výkres 8: Výřez z hlavního výkresu územního plánu města Chrudim (měřítko 1:5 000)

Následující výkres detailně dokumentuje hlavní výkres územního plánu města Chrudim.

Výkres 9: Detailní výřez z hlavního výkresu územního plánu města Chrudim, porovnání s ortofoto snímkem z mapy.cz

Uvedený výkres je zajímavý navrhovaným přemostěním železniční stanice, viz výňatek z legendy tohoto konkrétního územního plánu, který rozšiřuje tu standartní, která byla představena v kapitole 2.3.2, viz obrázek 4.

GRAFICKÁ LEGENDA

plochy stabilizované plochy změn územní rezervy

AN		

plochy přestavby
 plochy k revitalizaci
 komunikace místní
 hlavní pěší trasy
 most
 autobusová zastávka
 autobusová zastávka společná
 zastávka linkového autobusu
 železniční stanice
 autobusové nádraží

Obrázek 11: Výňatek z legendy územního plánu města Chrudim, vlastní zpracování

3.2.2 Wageningen

Nizozemský ekvivalent výše představeného územního plánu města Chrudim neexistuje. Územních plánů je totiž na území nizozemských obcí pořizováno větší množství, v různé míře detailnosti a různé velikosti řešeného území. Pouze *structuurvisie* je zpravidla vyhotovena pro celé území nizozemských obcí a je v ní stanovena základní strategie, která dává jednotlivým územním plánům společný cíl a charakter.

Pro dokumentaci tohoto srovnání je v následující tabulce představen seznam vybraných územních plánů, které jsou platné na území obce Wageningen. V jednotlivých sloupcích tabulky je uvedeno, kdy byly tyto územní plány schváleny (*Vastgesteld*) a také jejich identifikační číslo (*IDN*). Tabulka je součástí obecního nařízení o regulacích pronájmů *'Kamergewijze verhuur, update'*.

Nr.	Bestemmingsplan	Vastgesteld	IDN
1.	Lawickse Allee 220 B	26-01-2016	NL.IMRO.0289.0047lawallee220b-VSG1
2.	Plantenveredeling Lawickse Allee	24-09-2012	NL.IMRO.0289.0016plantenveredel-ONHE
3.	Haarwal 3	31-05-2016	NL.IMRO.0289.0049Haarwal3-VSG1
4.	Rijnsteeg 8	14-03-2011	NL.IMRO.0289.0010rijnsteeg8-vsg1
5.	Laantje van Anton Pieck	27-05-2014	NL.IMRO.0289.0024laantjevpieck-VSG1
6.	Rijnsteeg 44	16-04-2018	NL.IMRO.0289.0064rijnsteeg44-VSG1
7.	Wageningen Campus	16-07-2010	NL.IMRO.0289.0003wagcampus-VSG1
8.	Wageningen Campus Plaza	27-10-2014	NL.IMRO.0289.0035campusplaza-VSG1
9.	Churchillweg 195	10-02-2014	NL.IMRO.0289.0033churchillwg195-VSG1
10.	Ooststeeg 129 en 135	14-02-2017	NL.IMRO.0289.0059oostst129en135-VSG1
11.	Wageningen 3 ^e herziening	17-11-2015	NL.IMRO.0289.0045wag3eherz-VSG1
12.	Stadsbrink 1-5	29-09-2014	NL.IMRO.0289.0038stadsbrink1-VSG1
13.	Olympiaplein 1	19-09-2017	NL.IMRO.0289.0061olympiapl1-VSG1
14.	Churchillweg 17-19, 23 en Stadsbrink 375	30-06-2014	NL.IMRO.0289.0034church1719-VSG1
15.	De Mouterij	10-04-2017	NL.IMRO.0289.0057Mouterij-VSG1
16.	Nobelweg 52	22-04-2013	NL.IMRO.0289.Nobelweg52-VSG1
17.	De Warande	28-06-2010	NL.IMRO.0289.0002dewarande-VSG1
18.	Jan Kopsweg 1 t/m 9	12-03-2012	NL.IMRO.0289.01jankopsweg-PJB1
19.	Rustenburg II	06-02-2012	NL.IMRO.0289.0011rustenb2-VSG1
20.	Veerstraat 99A	01-06-2015	NL.IMRO.0289.0040veerstr99A-VSG1
21.	Arboretumlaan 2	11-09-2017	NL.IMRO.0289.0055Arboretumlaan2-VSG1
22.	Future Center	09-05-2016	NL.IMRO.0289.0018futurecenter-VSG1
23.	Ritzema Bosweg 138	30-09-2013	NL.IMRO.0289.0024RBosweg138-VSG1
24.	Marterlaan 5-7	15-05-2017	NL.IMRO.0289.0058Marterlaan5en7-vsg1
25.	Hartenseweg 9 e.o.	12-03-2018	NL.IMRO.0289.0067Hartenseweg9eo-VSG1
26.	Hartenseweg 11 e.o.	29-11-2016	NL.IMRO.0289.0054Hartenseweg11-VSG1
27.	Keijenbergseweg 24 en 24a	20-12-2016	NL.IMRO.0289.0052Keijenb24en24a-VSG1
28.	Kortenburg 4 ONO	14-02-2017	NL.IMRO.0289.0050Kortenburg4ONO-VSG1
29.	Aan de Rijn 1 en 2	25-06-2012	NL.IMRO.0289.0022aanderijn1en2-VSG1
30.	Patrimonium	08-04-2015	NL.IMRO.0289.0037patrimonium-ONHE
31.	Spelstraat 3	30-06-2014	NL.IMRO.0289.0023spelstraat3-VSG1
32.	Rooseveltweg 408	31-05-2016	NL.IMRO.0289.0048Roosevelt408-VSG1
33.	Grebbedijk 28	24-09-2012	NL.IMRO.0289.0015grebbedijk28-VSG1
34.	Droevendaalsesteeg 5-7	14-03-2013	NL.IMRO.0289.04droevsteeg29-PJB2
35.	Kortenoord	29-11-2015	NL.IMRO.0289.0006kortenoord-VSG1
36.	Bedrijventerreinen Wageningen	23-03-2015	NL.IMRO.0289.0000BpBedrterr-VSG1
37.	Plantenveredeling Lawickse Allee, 1e herziening	09-05-2016	NL.IMRO.0289.0041planten1eherz-VSG1
38.	Beheersverordening Stadscentrum Wageningen	29-02-2016	NL.IMRO.0289.0043BVstadscentrum-ONHE
39.	Wageningen, 2e herziening	28-05-2013	NL.IMRO.0289.0017wag2eherz-VSG1
40.	Buitengebied	30-09-2013	NL.IMRO.0289.0025BpBuitengebied-VSG1

Tabulka 31: Seznam dílčích územních plánů na území města Wageningen, zdroj ruimtelijkeplannen.nl, konkrétně⁶⁹

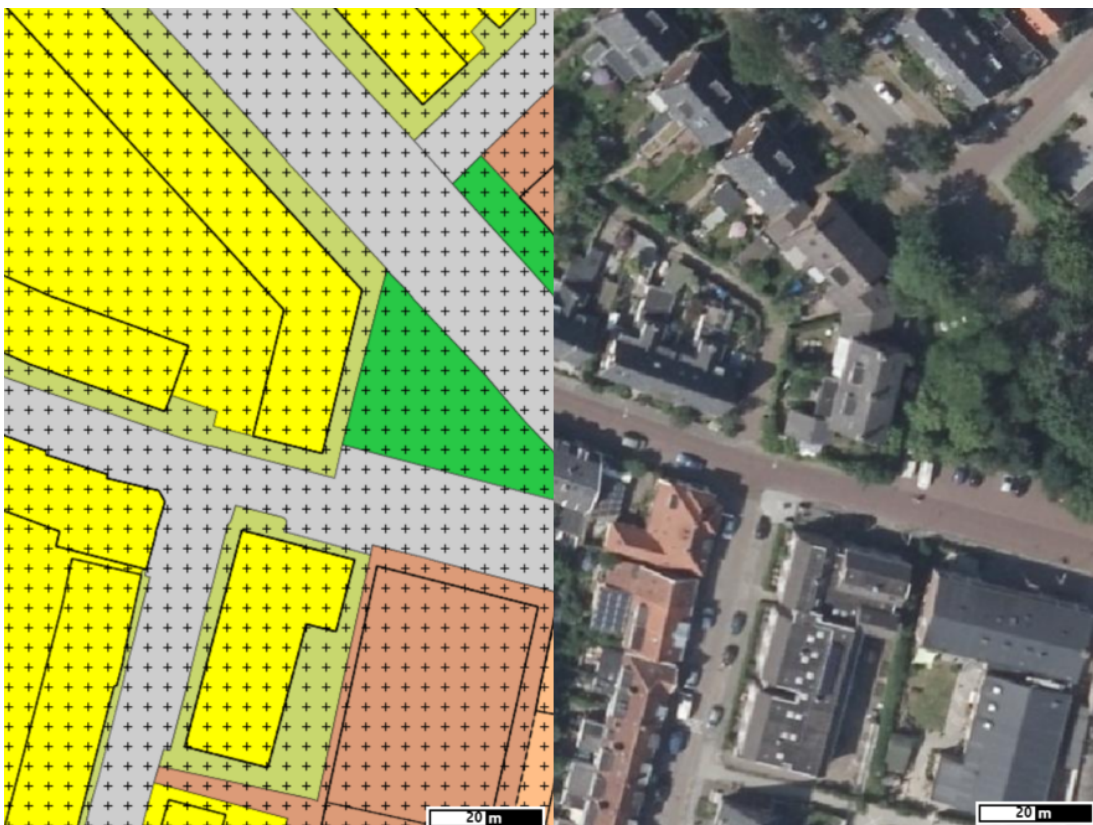
⁶⁹ https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0289.0079kamerverhupd-VSG1/t_NL.IMRO.0289.0079kamerverhupd-VSG1.pdf

Z předchozí tabulky vyplývá, že na území obce Wageningen existuje více než 40 aktuálních územních plánů, které se však rozsahem zájmového území a mírou detailu zpracování značně liší. Některé z těchto územních plánů se svojí detailností podobají českým regulačním plánům, jako například Campus Wageningen univerzity, tj. číslo 7 v předchozí tabulce. Některé z nich jsou dokonce ještě detailnějšími plány jediné konkrétní stavby, jako například Spelstraat 3, tj. číslo 31 v předchozí tabulce. Avšak jiné plány se zabývají podstatně větším územím, ve kterých jsou ovšem méně detailní, jako například v oblastech venkovského charakteru (v překladu *Buitengebied*), tj. číslo 40 v předchozí tabulce. Uvedená variabilita územních plánů je podstatou nizozemského zákona *Wro* odst. 3.1, podle kterého je možné zavést jeden či více územních plánů pro celé území nizozemských obcí.

Veškeré územní plány jsou dle zákona uveřejněny v prohlížečí aplikaci webového portálu ruimtelijkeplannen.nl a dohledatelné právě přes zmiňované IDN. Hlavní výkresy dílčích plánů, respektive jejich nizozemské ekvivalenty, jsou v této jednotné prohlížečí aplikaci přímo viditelné, viz následující výkresy.

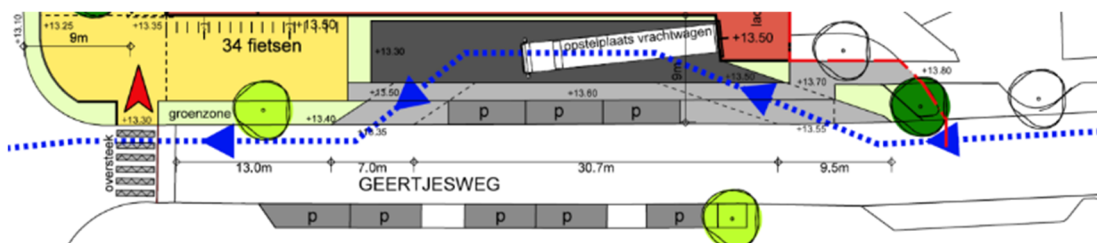
Výkres 10: Jeden z územních plánů města Wageningen jak je zobrazen v prohlížečí aplikaci webového portálu ruimtelijkeplannen.nl

Výkres 11: Maximální detail jednoho z územních plánů města Wageningen, porovnání s ortofoto mapou, zdroj ruimtelijkeplannen.nl

Na předchozích výkresech je patrné rozdělení území až na úroveň jednotlivých parcel a jejich regulace dle přípustných způsobů využití, viz jednotná legenda představená v kapitole 2.3.2. Pokud má však uživatel této prohlížečské aplikace zájem o zobrazení dalších regulací, tak po kliknutí na libovolné místo v Nizozemsku se zobrazí odkazy na veškeré dokumenty, které se na zvolené místo vztahují. Jedná se převážně o jednotlivé územní plány, avšak může se jednat také o další nástroje územního plánování, viz kapitola 1.3.4.

Jak již bylo uvedeno, nizozemský *bestemmingsplan* nemá náležitosti předepsané tak detailně jako český územní plán. V důsledku toho může definovat libovolný počet regulací, závisí pouze na charakteru a potřebách daného území. Například územní plány nerozvojových oblastí obsahují zpravidla méně regulací než územní plány oblastí již existujících měst, kde se počítá s dalším rozvojem, který je třeba regulovat. Na následujícím výkrese je například velmi konkrétní detail zásobování supermarketu, který je převzat z územního plánu schváleného přímo pro tento objekt.

Výkres 12: Bestemmingsplan 'Geertjesweg 19 en 56', IDN: NL.IMRO.0289.0062geertjes19en56-VSG1

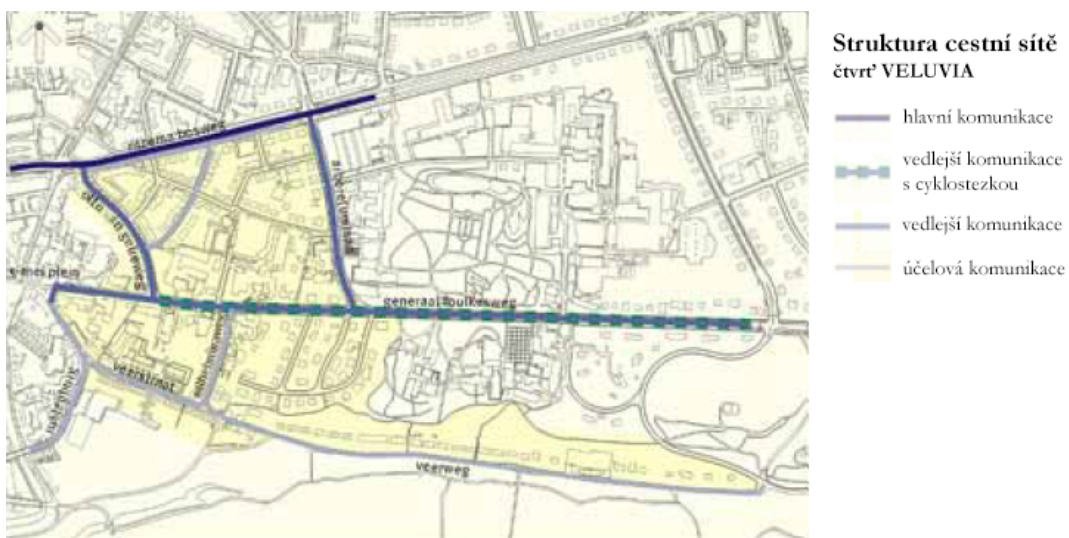
Jako kontrast k detailní regulaci na předchozím výkrese jsou na následujících třech výkresech zobrazeny méně detailní analýzy území a znázorněny základní charakteristiky celých jednotlivých městských čtvrtí, jako jejich struktura zástavby, cestní síť a územní charakteristika těchto čtvrtí.

Výkres 13: Struktura zástavby čtvrti Veluvia ve městě Wageningen, překlad vlastní, NL.IMRO.0289.0005wageningen-VSG1

Výkres 14: Územní charakteristika čtvrti Veluvia ve městě Wageningen, překlad vlastní, NL.IMRO.0289.0005wageningen-VSG1

Výkres 15: Struktura cestní sítě čtvrti Veluvia ve městě Wageningen, překlad vlastní, NL.IMRO.0289.0005wageningen-VSG1

3.3 Zásady územního rozvoje a provinční *structuurvisie*

V následující tabulce jsou uvedeny základní shody a odlišnosti mezi českými zásadami územního rozvoje a nizozemskými provinčními *structuurvisie*. Symboly A/N uvedené v této tabulce udávají v daném pohledu, zda se jím konkrétní plán zabývá (A), nebo nezabývá (N). Pokud Ano, tak na dalším řádku této buňky je uvedeno číslo konkrétního výkresu, resp. čísla výkresů, kde je tento pohled znázorněn. Na dalším řádku je pak případná poznámka, nebo upřesnění daného pohledu.

	ZÚR JČ ⁷⁰	ZÚR OLO ⁷¹	ZÚR LIB ⁷²	ZÚR PCE ⁷³	SV Utrecht ⁷⁴	SV Gelder. ⁷⁵
Obecné informace	<i>koordinální plány krajů České republiky</i>				<i>provinční structuurvisie</i>	
měsíc/rok vydání	11/2011	02/2008	11/2011	05/2010	03/2012	07/2014
platná aktualizace z	03/2018	05/2017	---	11/2014	12/2016	12/2018
měřítko	1:100k	1:100k	1:100k	1:100k	různé	různé
Obsahové informace						
výkres uspořádání kraje	A 1	A 1+2	A 1	A I-1	A 5	A 2
zpřesnění rozvojových oblastí a os	A 1	A 1 1:200k	A 1	A I-1	A 8 <i>bydlení</i>	A 2
zpřesnění specifických oblastí	A 1	A 2 1:200k	A 1	A I-1	A 6+10	A 1
Plochy a koridory nadmístního významu	A 2	A 6	A 2	A I-2	N	N
zpřesnění dopravní infrastruktury	A 3	A 3 1:200k	A 2	A I-2	A 9	A 13 <i>letectví</i>
zpřesnění techn. infrastruktury	A 3	A 4+5	A 2	A I-2	N	N
koncepte vodního hospodářství	A 3	A 4 1:200k	A 2	A I-2 <i>částečně</i>	A 3	A 11
koncepte zásobování elektrickou energií a plynem	A 3 <i>plyn</i>	A 5 1:200k	A 2	A I-2	A 4 <i>větrná energie</i>	A 3 <i>větrná energie</i>

⁷⁰ <https://geoportal.kraj-jihocesky.gov.cz/gs/zasady-uzemniho-rozvoje>

⁷¹ <https://www.kr-olomoucky.cz/graficka-cast-vyrok-cl-1011.html>

⁷² <https://www.pardubickykraj.cz/page2416/Uzemne-planovaci-dokumenty-kraje/Zasady-uzemniho-rozvoje-Libereckeho-kraje>

⁷³ <https://www.pardubickykraj.cz/pravni-stav-zur-pk-po-vydani-aktualizace-c-1>

⁷⁴ utrecht.nl/onderwerpen/alle-onderwerpen/provinciale-ruimtelijke-structuurvisie-2013-2028-en-verordening-2013/

⁷⁵ [Gelderland.nl/bestanden/Documenten/Gelderland/04Ruimte/190228_Geconsolideerde_Omgevingsverordening.pdf](https:// Gelderland.nl/bestanden/Documenten/Gelderland/04Ruimte/190228_Geconsolideerde_Omgevingsverordening.pdf)

ochrana přírody a krajiny	<i>A</i> 4 ÚSES	<i>A</i> 7 ÚSES	<i>A</i> 2 ÚSES	<i>A</i> I-2 ÚSES	<i>A</i> 2 půda 6 krajina 7 příroda	<i>A</i> 7 příroda 8 krajina 9 biotopy
prověření změn ÚS, RP	<i>A</i> 7	<i>A</i> 9 1:200k	<i>A</i> 5	<i>N</i>	<i>N</i>	<i>N</i>
výkres VPS a asanací	<i>A</i> 6	<i>A</i> 8	<i>A</i> 4	<i>A</i> I-4	<i>N</i>	<i>N</i>
oblasti se stejným krajinným typem	<i>A</i> 5	<i>A</i> 11 1:200k	<i>A</i> 3	<i>A</i> I-3	<i>N</i>	<i>N</i>

Tabulka 32: Analýza vybraných závazných nástrojů regionální úrovně

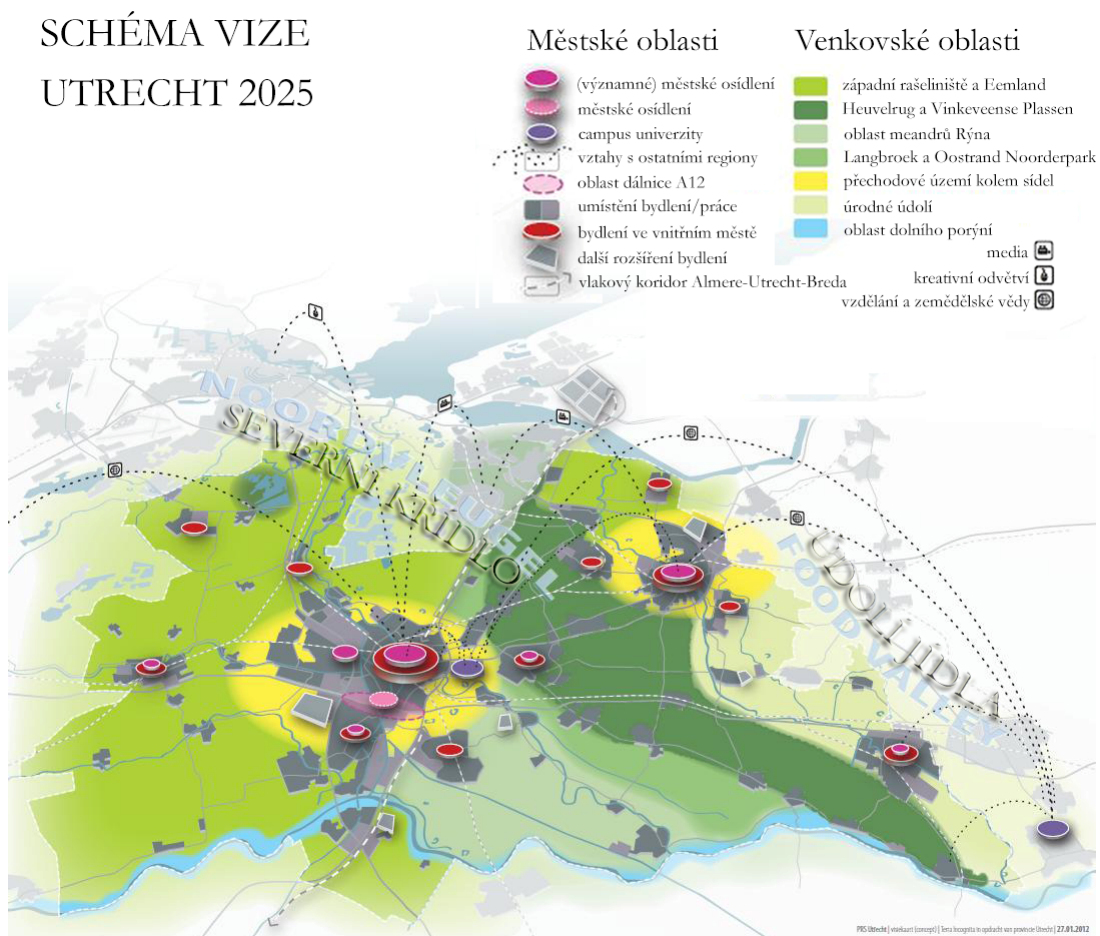
V následujících kapitolách je dokumentace těchto nástrojů z důvodu větší přehlednosti dále členěna dle společné charakteristiky.

3.3.1 Základní koncepce nebo vize

Oba nástroje popisují základní charakter a uspořádání území, v českém případě se jedná o popis současného stavu, v nizozemském případě se jedná o budoucí vnočení.

3.3.1.1 Celková vize provincie Utrecht

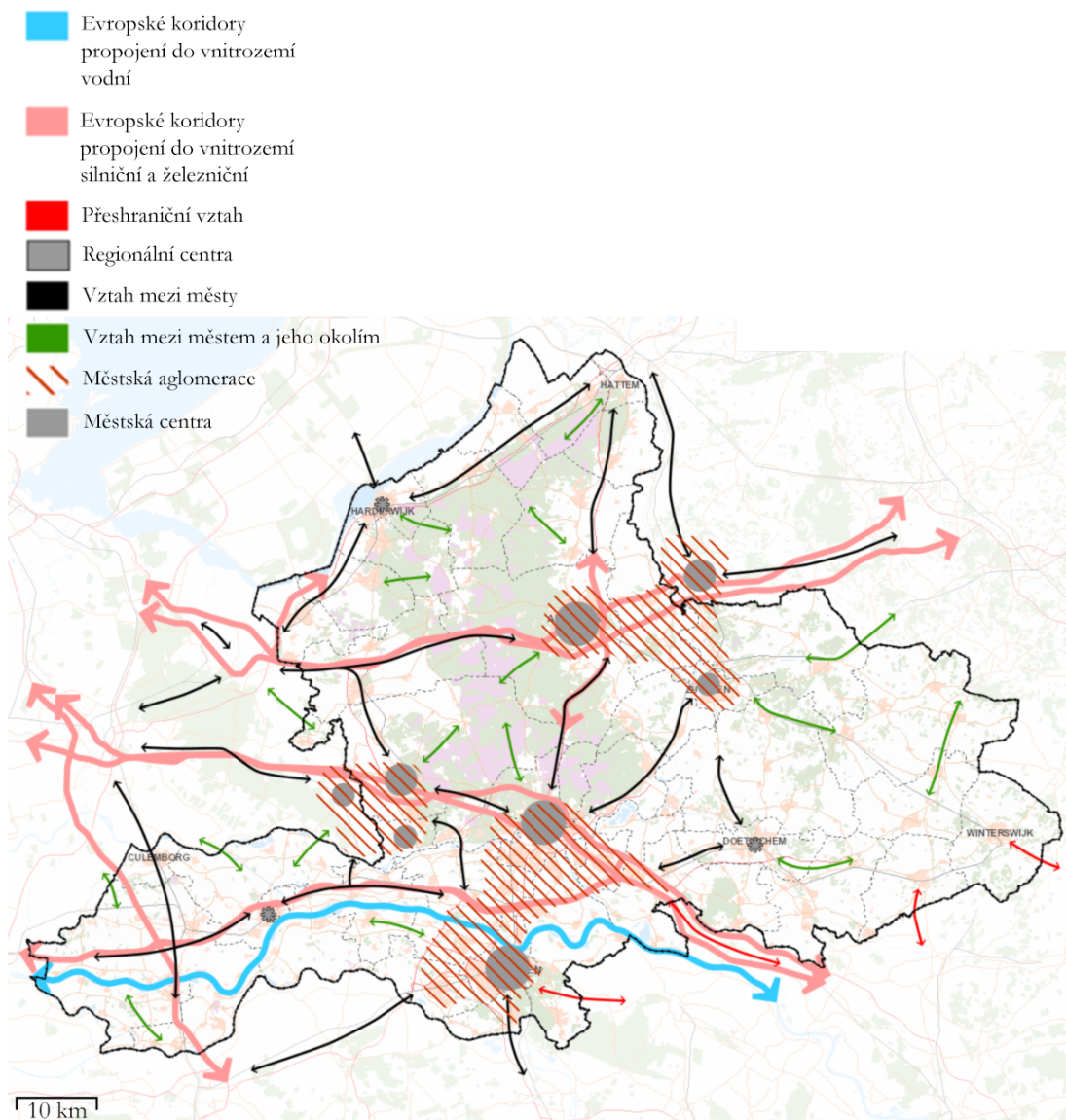
Na následujícím výkresu je znázorněna souhrnná vize provincie Utrecht v roce 2025.

Výkres 16: Provinciální vize prostorových vztahů, zdroj ruimtelijkeplannen.nl, překlad vlastní, NL.IMRO.9926.PV1612PRV-V A01

3.3.1.2 Uspořádání území provincie Gelderland

Podobnou souhrnnou vizi jako v předchozí kapitole však provincie Gelderland nemá. Základní charakter území je v tomto případě znázorněn pomocí evropských koridorů, přeshraničních a dalších vztahů mezi oblastmi a městy, které připomínají rozvojové osy a oblasti, viz další výkres.

Strukturální vize provincie Gelderland

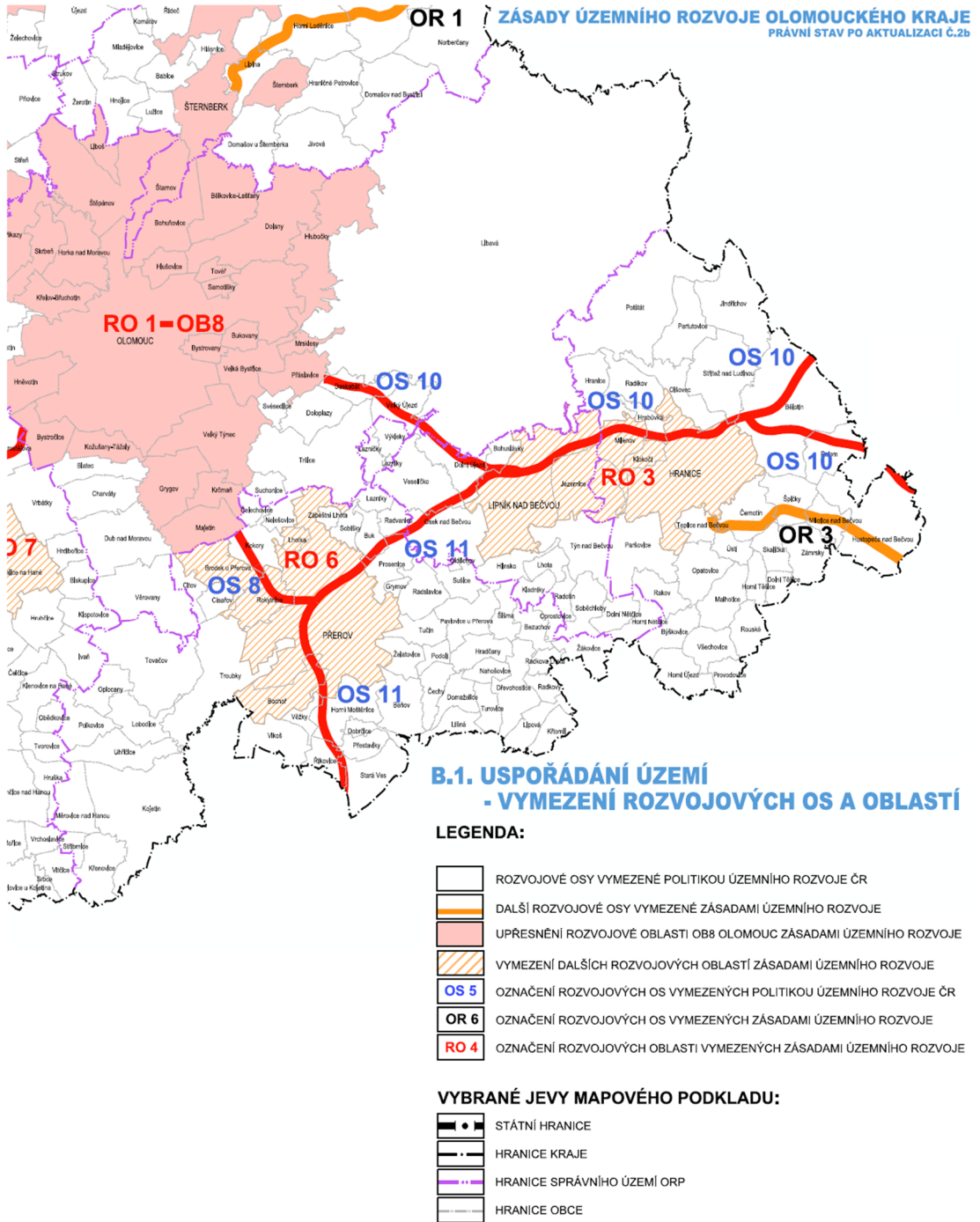

Výkres 17: Vztahy v území Strukturální vize provincie Gelderland, překlad vlastní, NL.IMRO.9925.PV/OmgverorderingGC-gc05

Takové rozvojové oblasti a osy jako byly představeny na předchozím výkresu známe i z českých zásad územního rozvoje, viz příští kapitola.

3.3.1.3 Uspořádání území Olomouckého kraje

Rozvojové osy a oblasti jsou ze zákona předepsány v Politice územního rozvoje ČR a dále zpřesněny v zásadách územního rozvoje, viz následující výkres ze Zásad územního rozvoje Olomouckého kraje.

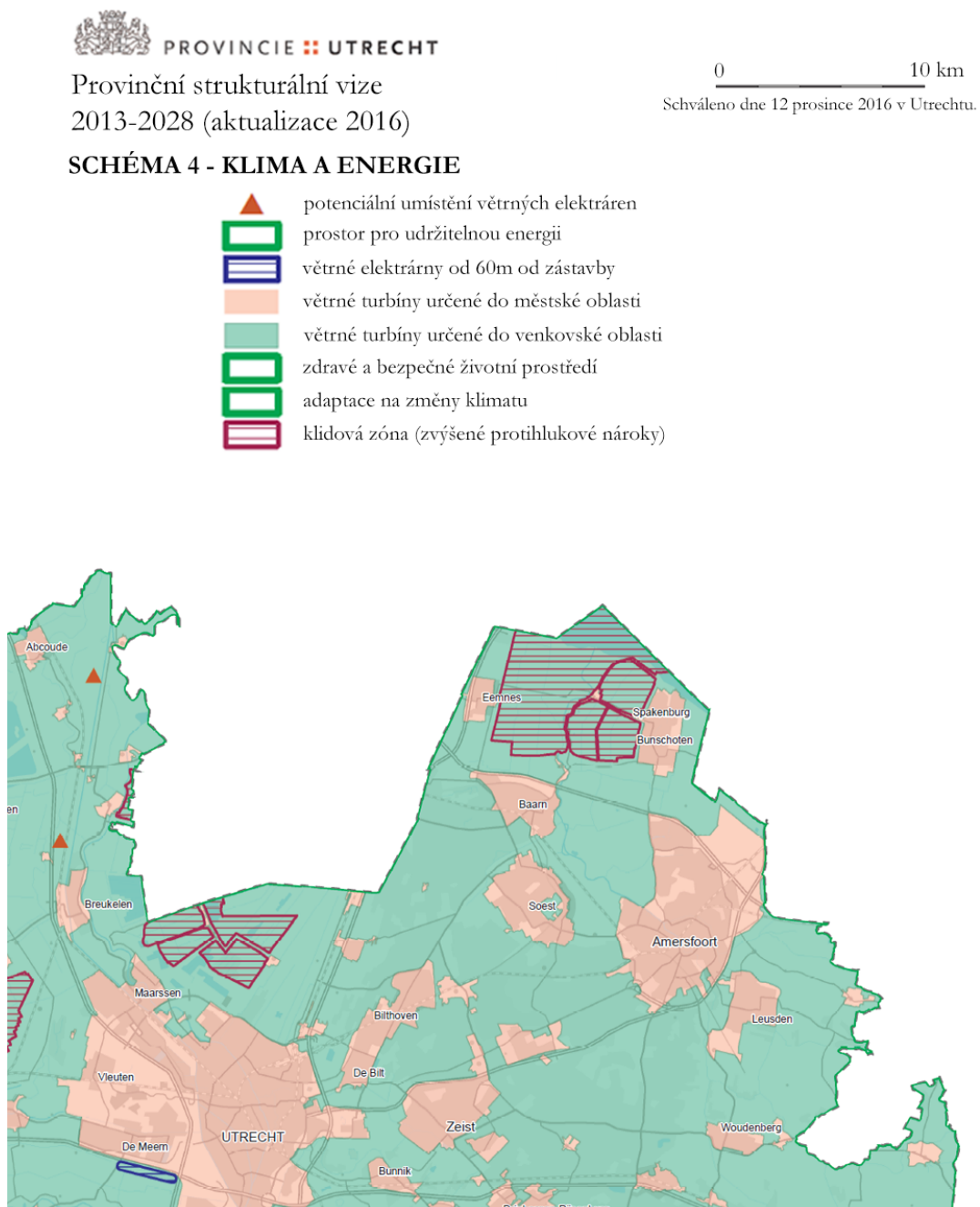
Výkres 18: Výřez z výkresu B.1 Uspořádání území v Zásadách územního rozvoje Olomouckého kraje

3.3.2 Elektroenergetika

V této kapitole je dokumentována regulace obou nástrojů týkající se elektroenergetiky, popřípadě klimatu.

3.3.2.1 Schéma klimatu a energie provincie Utrecht

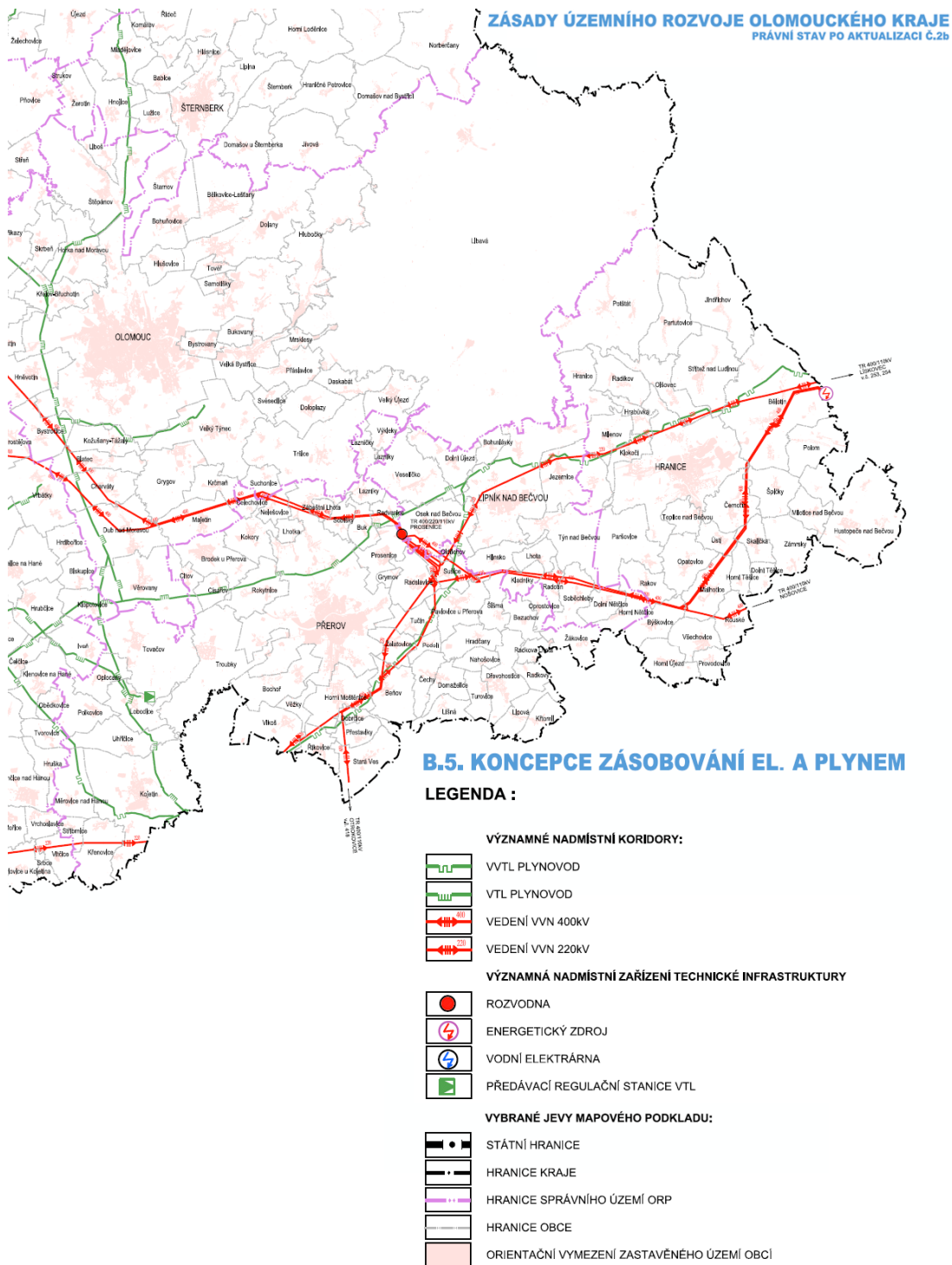
V případě provincie Utrecht je ve strukturální vizi zobrazena pouze větrná energie, a to konkrétně ve schématu 4 – Klima a energie.

Výkres 19: Výřez z výkresu Klima a Energie Provinční vize Utrecht, překlad vlastní, NL.IMRO.9926.PV1612PRV-V.A01

3.3.2.2 Koncepce zásobování elektřinou a plynem Olomouckého kraje

V Zásadách územního rozvoje Olomouckého kraje je koncepce zásobování energiemi rozpracována podrobněji, včetně koridorů přenosových soustav, viz následující výkres.

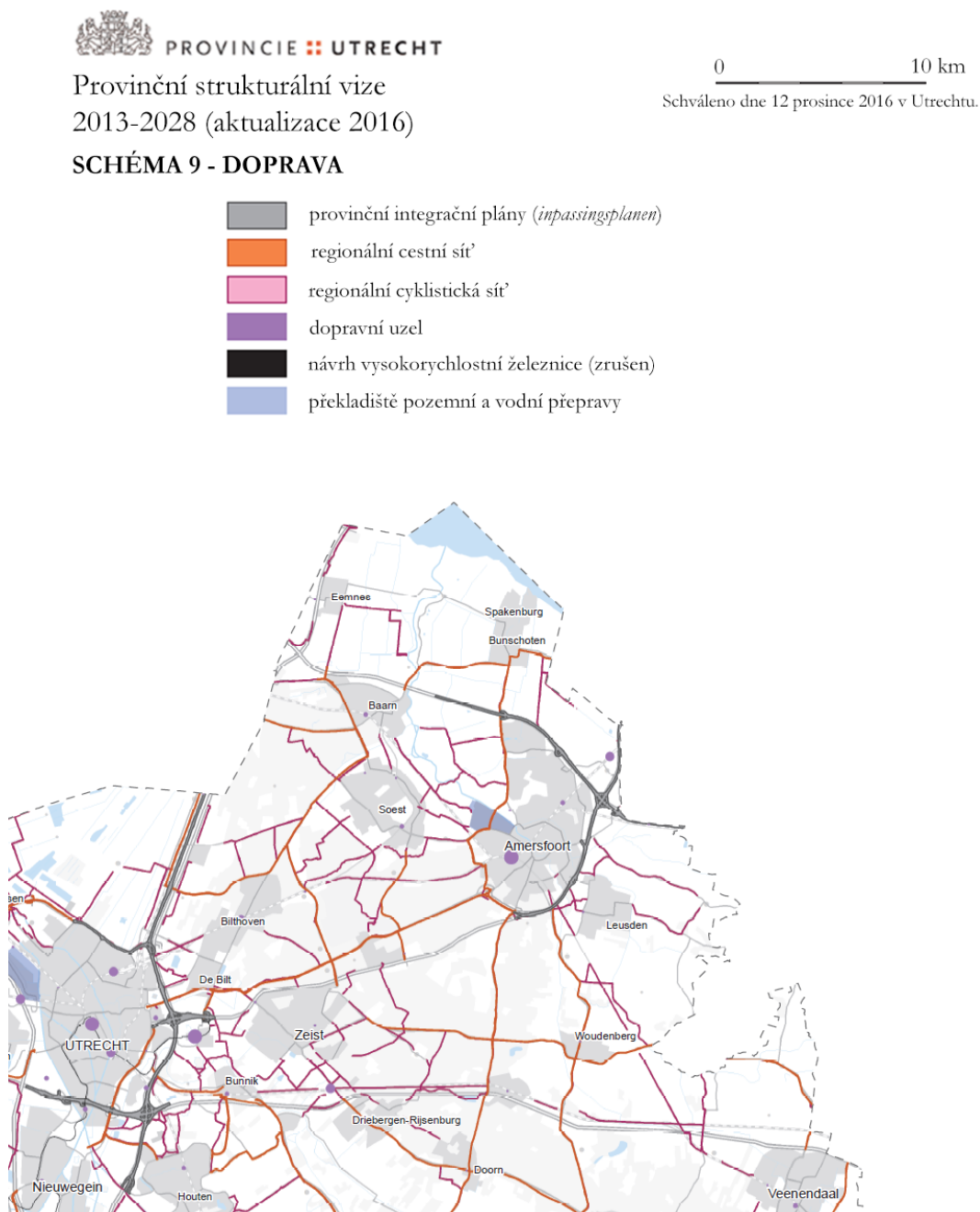
Výkres 20: Výřez z výkresu B.5 Koncepce zásobování elektřinou a plynem v Zásadách územního rozvoje Olomouckého kraje

3.3.3 Doprava

V této kapitole je dokumentována regulace obou nástrojů týkající se dopravy.

3.3.3.1 Schéma dopravy provincie Utrecht

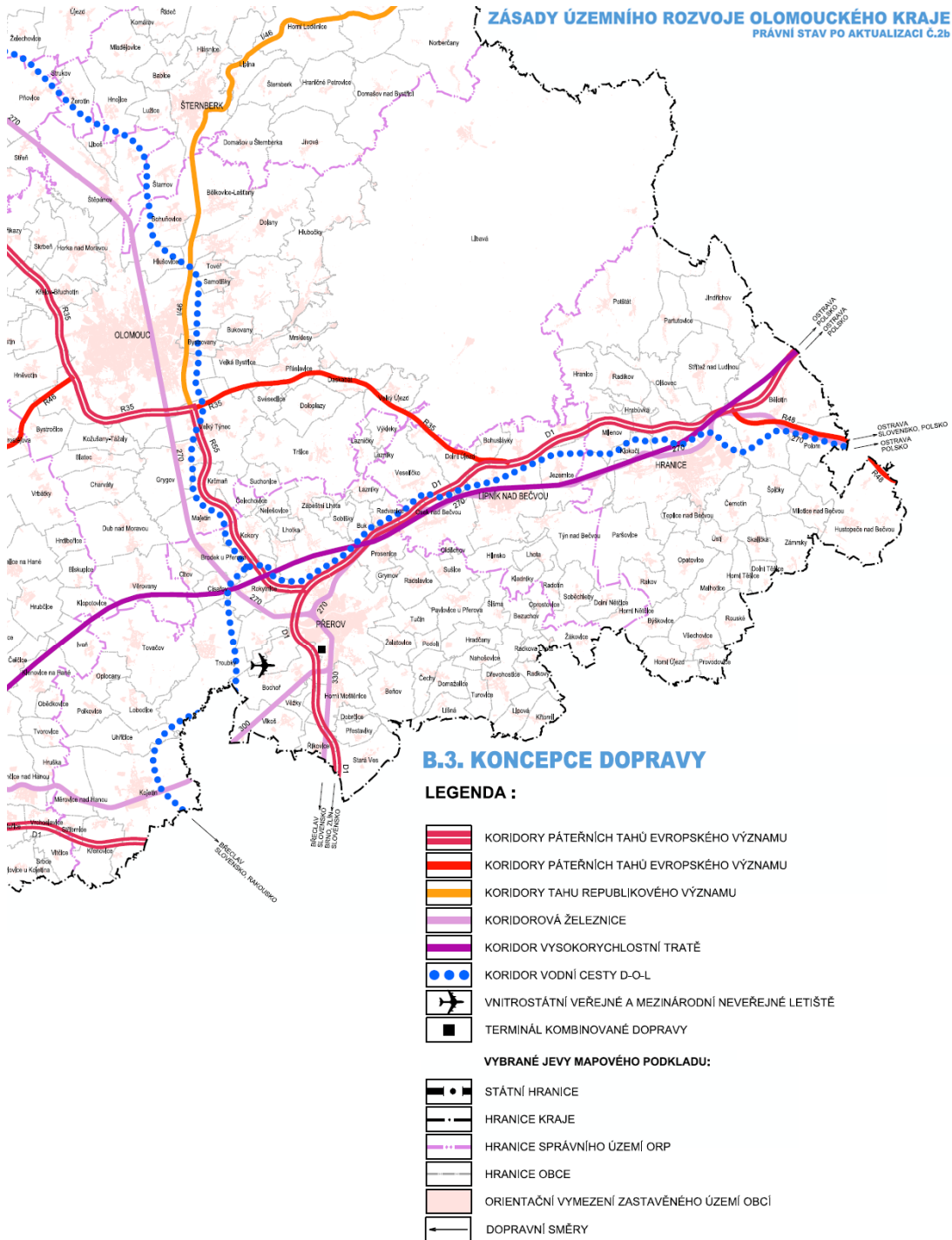
V případě provincie Utrecht je ve strukturální vizi znázorněna dopravní síť v letech 2013-2028.

Výkres 21: Výřez z výkresu Doprava Provinční vize Utrecht, překlad vlastní, NL.IMRO.9926.PV1612PRV-VA01

3.3.3.2 Koncepce dopravy Olomouckého kraje

V případě Olomouckého kraje je uveden také kontroverzní vodní koridor Dunaj-Odra-Labe⁷⁶.

Výkres 22: Výřez z výkresu B.3 Koncepce dopravy v Zásadách územního rozvoje Olomouckého kraje

⁷⁶ <http://www.d-o-l.cz/>

3.4 Politika územního rozvoje ČR a národní *structuurvisie*

V následující tabulce jsou uvedeny základní shody a odlišnosti mezi Politikou územního rozvoje ČR (PÚR) a národní *structuurvisie* (SVIR). Symboly A/N uvedené v této tabulce udávají v daném pohledu, zdali se jím tento plán zabývá (A), nebo nezabývá (N). Pokud Ano, tak na dalším řádku této buňky je pak případná poznámka, nebo upřesnění daného pohledu.

	PÚR	SVIR
Obecné informace	<i>koordináční plán ČR</i>	<i>národní structuurvisie</i>
měsíc/rok vydání	07/2009	03/2012
platná aktualizace z	10/2019	<i>nelze aktualizovat</i>
Obsahové informace		
Rozvojová koncepce, základní vize	A <i>rozvojové osy a specifické oblasti</i>	A <i>základní vize</i>
Mezinárodní konkurenceschopnost	N	A <i>koncentrace různých odvětví</i>
Elektroenergetika	A	A
Podzemí: plynovody, ropovody	A <i>ve dvou výkresech</i>	A <i>včetně míst těžby plynu a ropy</i>
Silniční síť	A	A
Železniční síť	A	A
Páteří síť mezinárodní logistiky	N	A
Vodní síť	A <i>včetně letecké dopravy</i>	A
Vodní hospodářství a ochrana před povodněmi	A <i>včetně úložiště jaderného odpadu</i>	A <i>včetně zdrojů pitné vody</i>
Ochrana kulturního dědictví	N	A
Ochrana přírody	N	A
Vojenství	N	A
Národní prostorová struktura	N	A
Širší vztahy	N	A

Tabulka 33: Analýza závazných nástrojů národní úrovně

Co se týče ochrany kulturního dědictví a ochrany přírody, politika územního rozvoje na rozdíl od národní *structuurvisie* neřeší ochranu přírody a kulturního dědictví, neboť spoléhá na zákonem předepsanou nutnost krajů pořídit v zásadách územního rozvoje výkres ploch a koridorů ÚSES a výkres oblastí se shodným krajinným typem.

3.4.1 Základní koncepce nebo vize

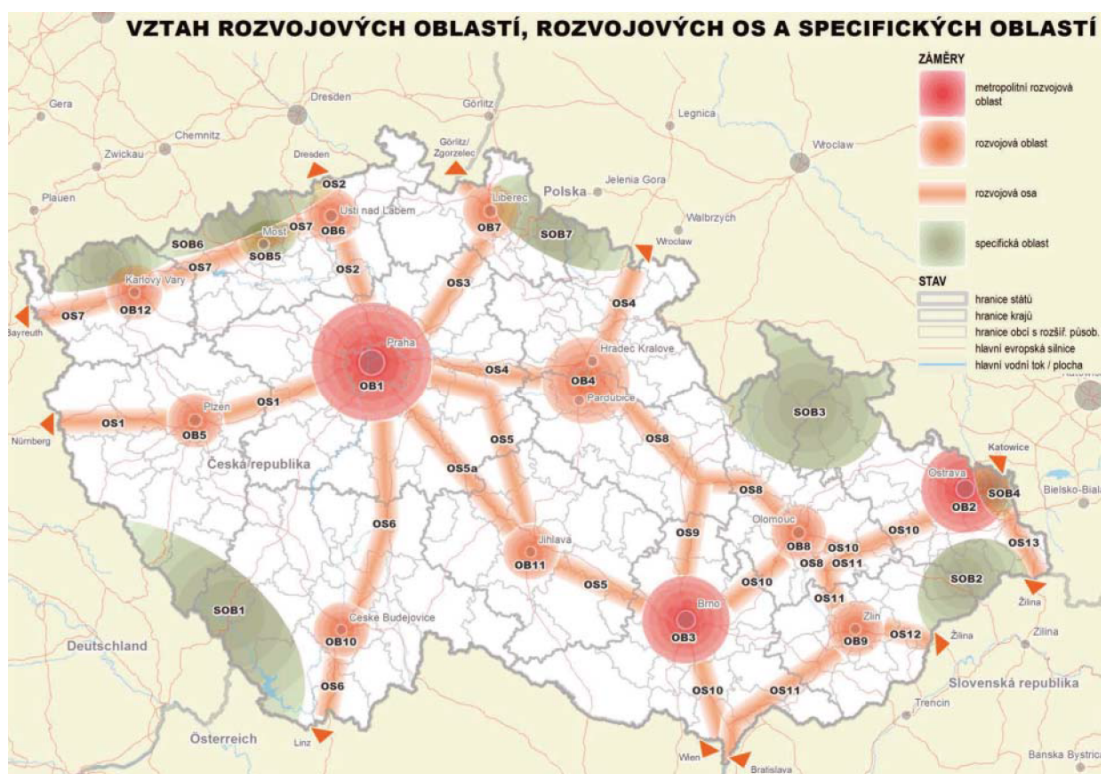
V národní *structuurvisie* je souhrnná vize do roku 2040 *Ambitie Nederland 2040*. V ní si vláda stanovuje tři hlavní cíle, jak již byly uvedeny v kapitole 1.3.4.1. Tyto tři cíle jsou:

- zvýšit **konkurenceschopnost** posílením prostorové a ekonomické infrastruktury,
- zlepšit a zajistit prostor pro **přístupnost** (resp. dopravní dostupnost),
- a zaručit **obyvatelné a bezpečné** prostředí, ve kterém je příjemné žít a ve kterém jsou zachovány jedinečné hodnoty přírodního a kulturního dědictví.

V Politice územního rozvoje ČR taková všezahrnující vize chybí a rozvojové cíle státu do budoucna jsou popsány pouze textovou formou v republikových prioritách územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území. Grafickou formou jsou znázorněny rozvojové osy a specifické oblasti, jako je dokumentováno v následující kapitole.

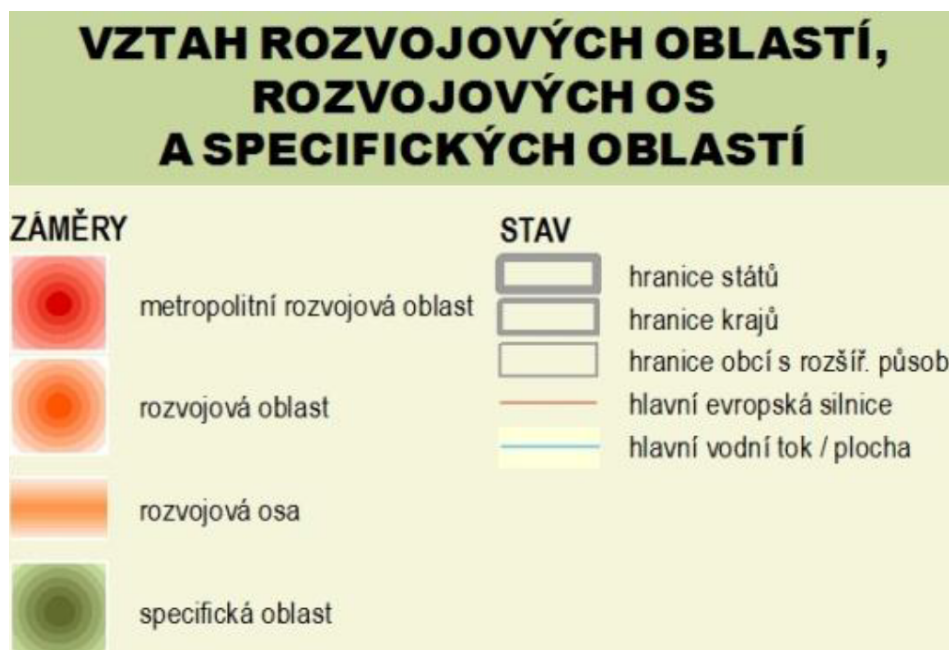
3.4.1.1 Rozvojové osy a specifické oblasti

Zmiňované rozvojové osy a specifické oblasti jsou v Politice územního rozvoje ČR definovány textovou formou velmi podrobně a jsou grafickou formou znázorněny následovně.

Výkres 23: Vztah rozvojových oblastí, rozvojových os a specifických oblastí v Politice územního rozvoje ČR

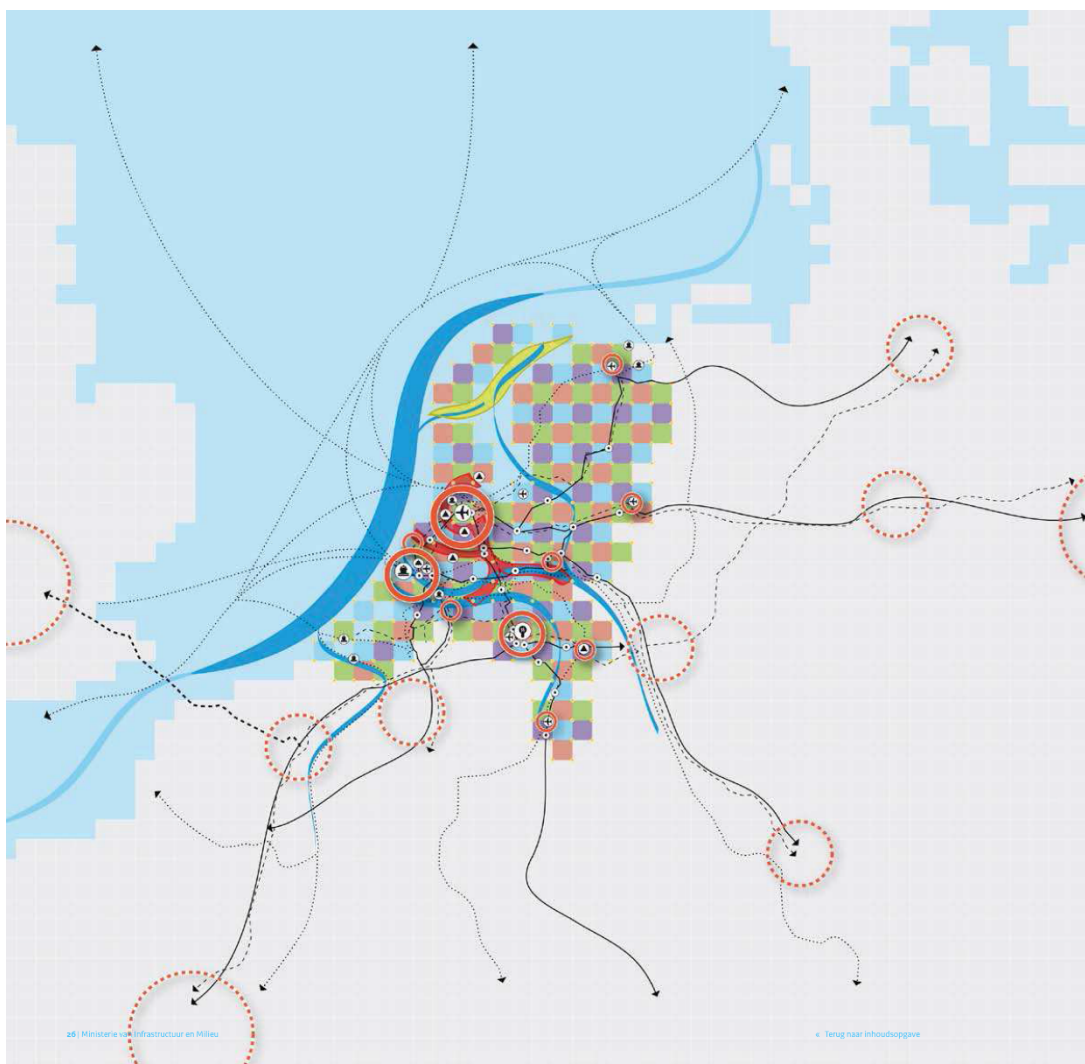
Dle kapitoly 2.1.2 můžeme podotknout, že tyto rozvojové oblasti a osy jsou prvkem tradice *comprehensive/integrated approach*, kterou přinesla rekodifikace stavebního zákona v roce 2006. Na následujícím obrázku je pro lepší čitelnost uvedena zvětšená legenda předchozího výkresu.

Obrázek 12: Legenda výkresu 23: Vztah rozvojových oblastí, rozvojových os a specifických oblastí v Politice územního rozvoje ČR

3.4.1.2 Základní vize *Ambitie Nederland 2040*

Avizované tři hlavní cíle národní strukturální vize *SVIR* jsou prostorově znázorněny v následujícím výkresu.

Vize pro rok 2040

Konkurenceschopnost	Přístupnost
Městský region s koncentrovanými klíčovými sektory	(mezi)národní hlavní silniční síť
hlavní letiště Schiphol	(mezi)národní hlavní železniční síť
hlavní přístav Rotterdam	(mezi)národní hlavní síť vodních cest
hlavní výzkum Zuidoost-Nederland	multimodální uzel, komodalita
hlavní přírodní oblast	
civilní letiště národního významu	
námořní přístav národního významu	
ekonomická centra v zahraničí	
robustní energetická síť	
	Obyvatelnost a bezpečnost
	bezpečné a zdravé životní prostředí, dostatek vody, zachování biodiverzity a přechodu na obnovitelnou energii
	ochrana před záplavami
	světové dědictví

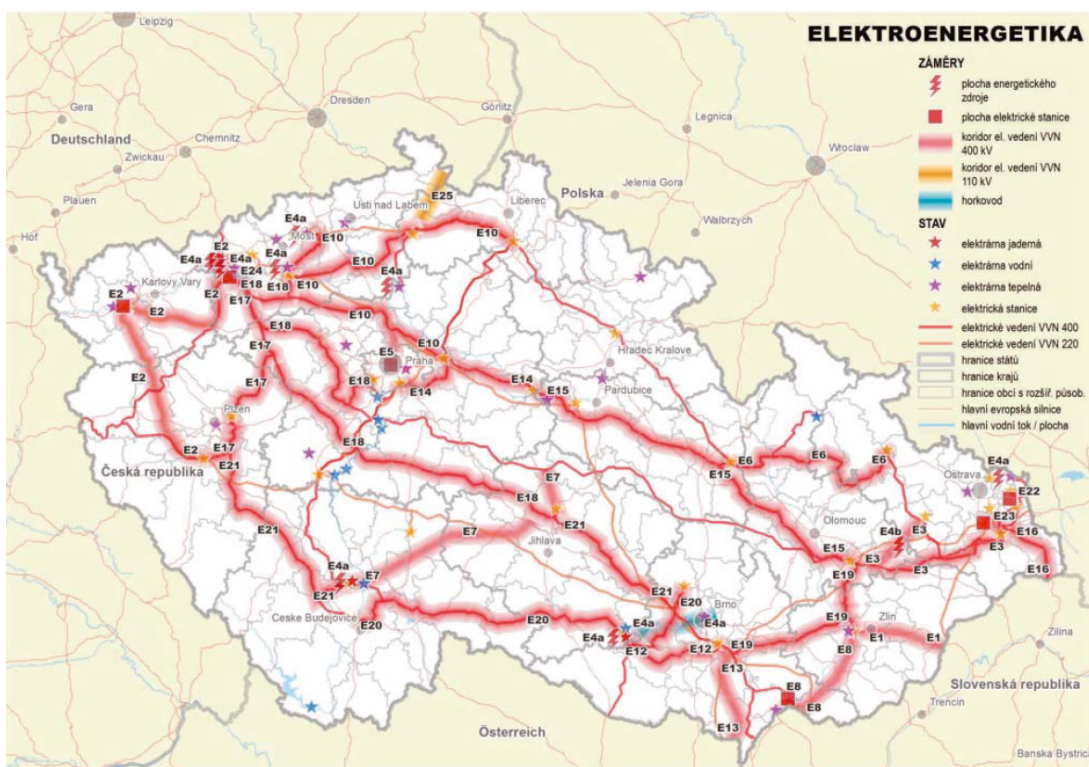
Výkres 24: *Ambitie Nederland 2040*, tj. vize pro rok 2040 národní strukturální vize *SVIR*, překlad vlastní

3.4.2 Elektroenergetika

V této kapitole je dokumentována strategie elektroenergetické sítě obou zemí.

3.4.2.1 Elektroenergetika v politice územního rozvoje

V českém případě chybí grafické znázornění časového rámce záměrů týkajících se elektroenergetické sítě.

Výkres 25: Elektroenergetika v Politice územního rozvoje ČR

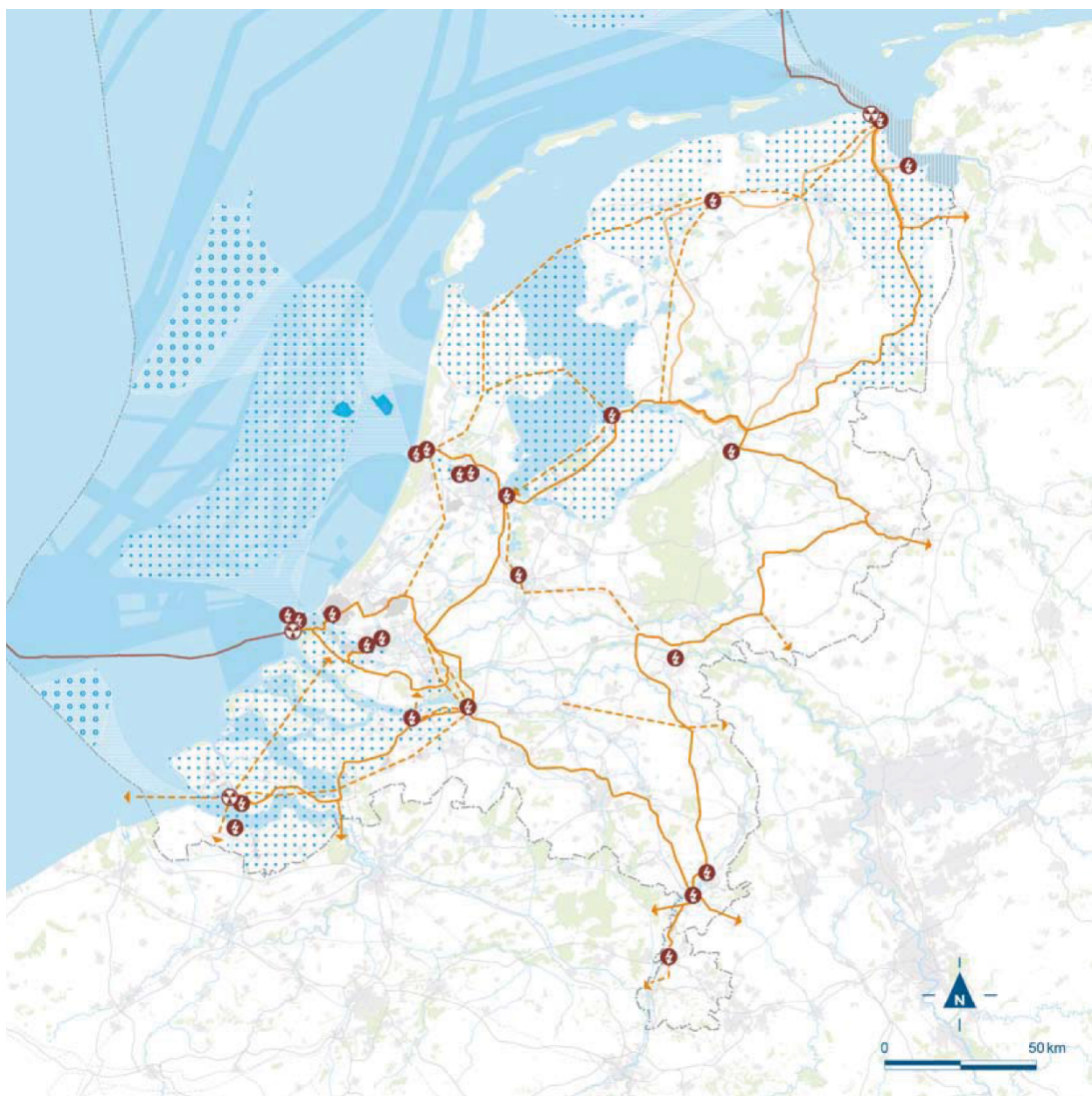
Na následujícím obrázku je zvětšená legenda předchozího výkresu.

Obrázek 13: Legenda výkresu 25: Elektroenergetika v Politice územního rozvoje ČR

3.4.2.2 Vize energetiky pro rok 2040

V nizozemském případě je stanovený časový rámec do roku 2040.

Vize energetiky pro rok 2040

možné umístění jaderné elektrárny	realizovaný větrný park
možnost výroby elektrické energie od 500MW	určená oblast větrné energie na moři
vysokonapět'ové vedení 220 kV	vhodné umístění větrných elektráren
vysokonapět'ové vedení 380 kV	oblast podmořských elektrických kabelů
vysokonapět'ové vedení 450 kV	oblast provozu lodní dopravy
nové připojení vysokého napětí (orientační)	

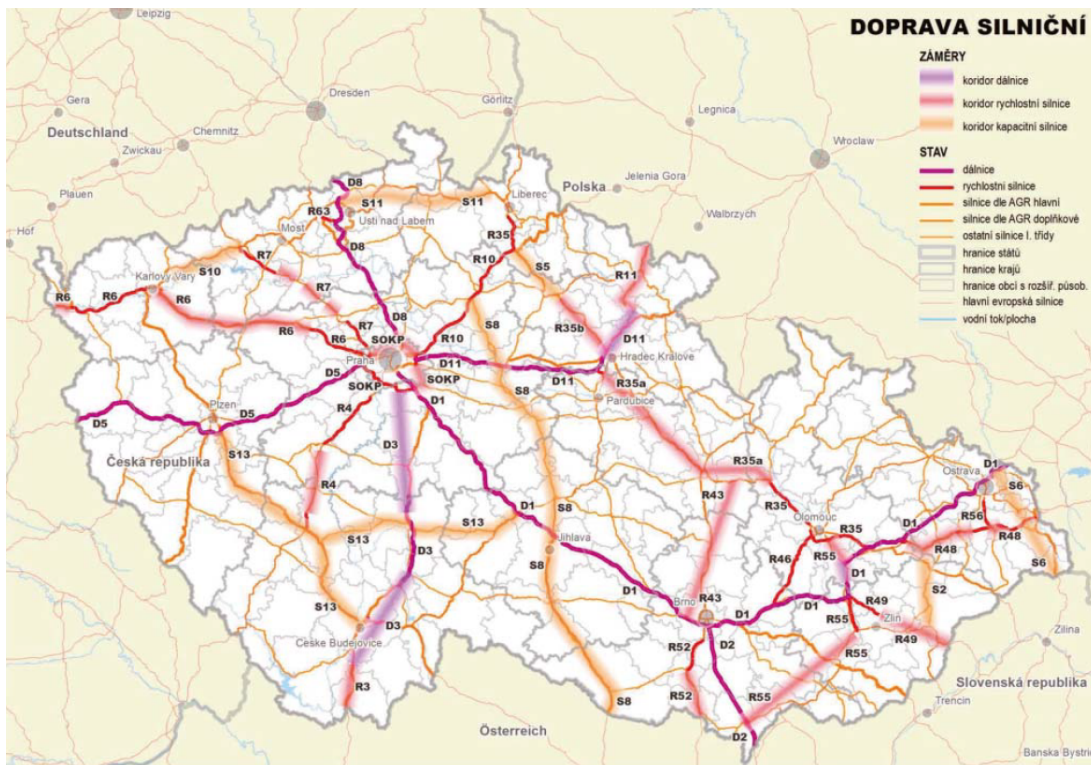
Výkres 26: Vize energetiky pro rok 2040 národní strukturvisie SVIR, překlad vlastní

3.4.3 Doprava

V této kapitole je dokumentována strategie silniční sítě obou zemí.

3.4.3.1 Silniční doprava v politice územního rozvoje

V českém případě chybí grafické znázornění časového rámce záměrů týkajících se silniční sítě.

Výkres 27: Doprava silniční v Politice územního rozvoje ČR

Stejně jako v předchozích případech je na následujícím obrázku zvětšená legenda předchozího výkresu.

Obrázek 14: Legenda výkresu 27: Doprava silniční v Politice územního rozvoje ČR

3.4.3.2 Vize hlavní silniční sítě pro rok 2040

Následující výkres je pro stát zavazující a je tedy úkolem nizozemské vlády tuto vizi naplnit a stejně jako v předchozím případě je uveden časový horizont koncepce, tj. rok 2040.

Vize hlavní silniční sítě pro rok 2040

- počet jízdních pruhů minimálně 2x4
- počet jízdních pruhů minimálně 2x3 s paralelním připojením
- počet jízdních pruhů minimálně 2x3
- možné rozšíření silnice na 2x2 jízdní pruhy
- ↔ možné nové propojení
(trasa dosud nebyla stanovena)
- víceúrovňová křižovatka

Výkres 28: Vize hlavní silniční sítě pro rok 2040 národní structuurvisie SVIR, překlad vlastní

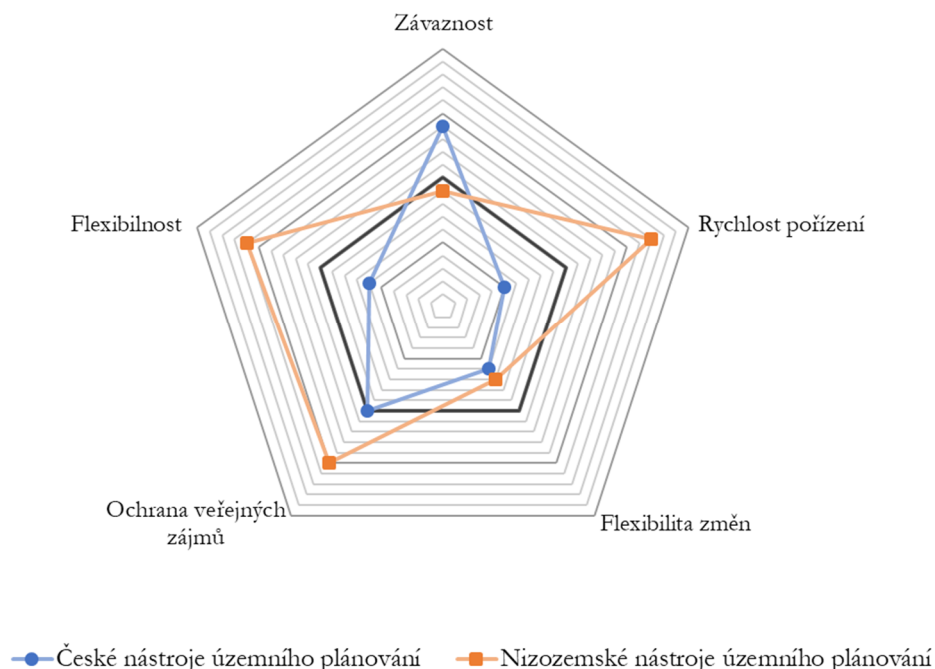
4. Syntéza srovnání, výsledky

V předchozích kapitolách byly nejprve představeny základní charakteristiky České republiky a Nizozemska, se zaměřením na systémy jejich územního plánování. Největší důraz byl kladen na nástroje územního plánování těchto dvou systémů, jelikož právě jejich kritická srovnávací analýza je hlavním cílem této diplomové práce. Tato analýza byla provedena v kapitole 2 a nadále dokumentována v předchozí kapitole 3.

Popsaný dosavadní postup je východiskem pro tuto kapitolu, ve které jsou identifikovány hlavní potenciály a úskalí obou porovnávaných systémů územního plánování a jejich nástrojů. Kapitola také přináší doporučení pro možnou aplikaci nizozemských zkušeností v české územně plánovací praxi.

4.1 Shrnutí hlavních výhod a nevýhod

Celkové vyhodnocení vzájemných výhod a nevýhod lze graficky znázornit agregovaným konečným hodnocením obou systémů územního plánování. To je vypočítáno pomocí sumy všech čtyř dílčích konečných hodnocení představených v kapitole 2.3. Tento součet je proveden zvlášť pro každý ze sledovaných pohledů (závaznost, flexibilita atd.), avšak bez rozdílu zobecňujících kategorií definovaných v kapitole 2.2 (regulační úroveň, obecní úroveň atd.), viz následující obrázek. Neutrální hodnocení je, stejně jako v předchozích případech, vyznačeno černou linií. Umístění nad touto linií je tedy možné považovat za lepší hodnocení v daném pohledu, zatímco umístění pod touto linií naopak značí horší hodnocení.

Obrázek 15: Konečné hodnocení českých a nizozemských nástrojů agregované z dílčích hodnocení jednotlivých nástrojů v kapitole 2.3

Na základě předchozího obrázku konečného hodnocení českých a nizozemských nástrojů tedy můžeme jednotlivé pohledy seřadit dle velikosti vzájemného rozdílu a krátce charakterizovat.

- **Rychlost pořízení**, konečné hodnocení **+12** ve prospěch nizozemských nástrojů.

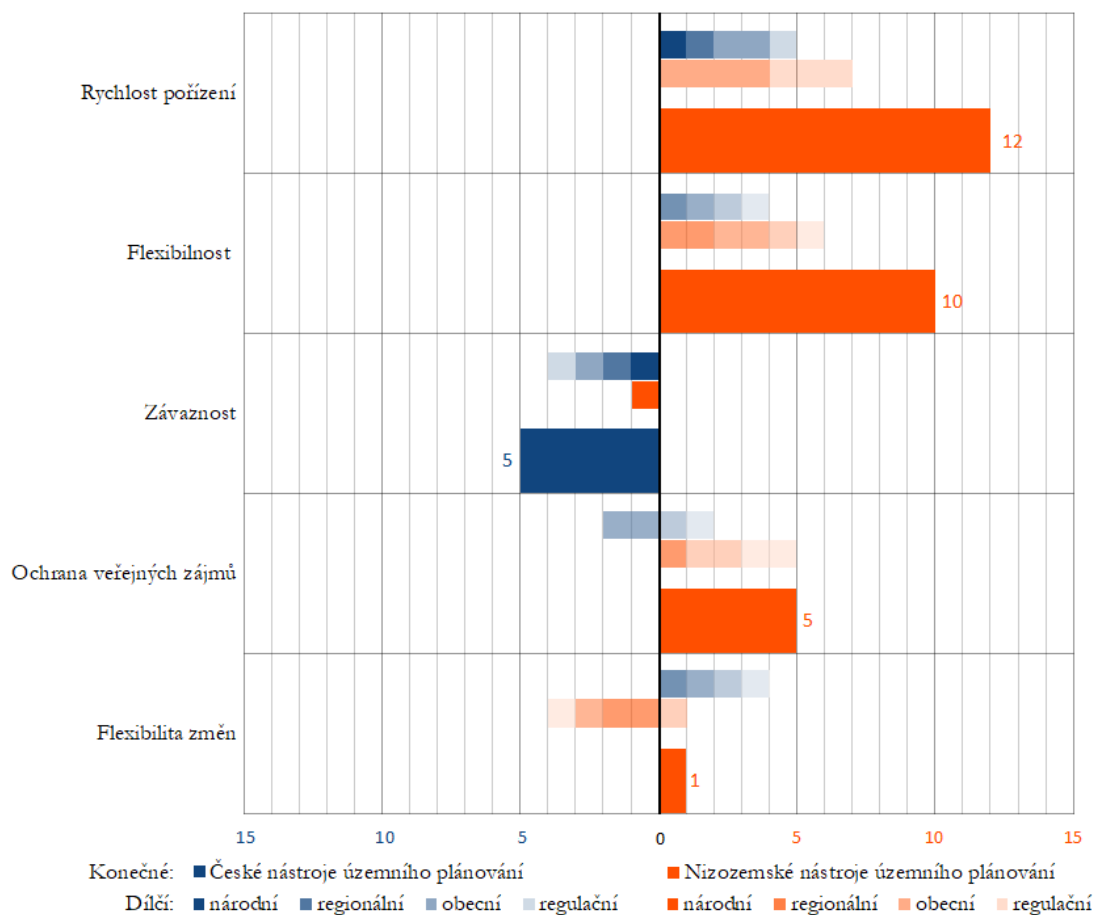
Pořizování českých nástrojů územního plánování má formálně složitější proces vedoucí k větší časové náročnosti pořízení v porovnání s pořizováním nizozemských nástrojů územního plánování. Tento fakt je důsledkem detailnější legislativní specifikace a kodifikace českých nástrojů územního plánování, což znemožňuje jejich *ad hoc* interpretaci a může zatěžovat náročnější administrativou. Uvedený rozdíl je ze všech pozorovaných pohledů dle konečného hodnocení nejvíce patrný.
- **Flexibilita**, konečné hodnocení **+10** ve prospěch nizozemských nástrojů.

Druhý nejvíce patrný rozdíl je z pohledu flexibility. Jednotlivé české nástroje územního plánování jsou méně flexibilní než jejich nizozemské alternativy. Stejně jako v předchozím případě je i tento fakt způsobený podrobnější kodifikací českých nástrojů územního plánování v české legislativě. Podrobnější formální požadavky tedy vedou nejen ke zvětšení časové náročnosti při pořizování, ale také ke zmenšení manévrovacího prostoru v rámci regulací daných nástrojů (tj. snížení flexibility). Jednou z příčin je indikativní charakter systému územního plánování v České republice, který očekává, že atributy územního rozhodování jsou předem vymezené v regulaci územního plánu, který musí být proto velmi podrobný (Maier, 2014: 229). Protipólem indikativního systému je diskreční systém (tj. přenechaný volnému uvážení), kterému se více podobá nizozemská praxe právě z důvodu nižší podrobnosti kodifikace nástrojů územního plánování. Nadto nizozemská legislativa nabízí nástroje, které byly vytvořeny přímo z důvodu zvýšení flexibility jiných nástrojů, jako je např. Povolena změna (*Wijzigingsbevoegdheid*).
- **Závaznost**, konečné hodnocení **+5** ve prospěch českých nástrojů.

České nástroje územního plánování jsou zpravidla závaznější nežli nizozemské. Tento fakt je důsledkem silnějších hierarchických vazeb mezi jednotlivými nástroji v systému českého územního plánování, kdy např. zásady územního rozvoje musí dle zákona detailně rozpracovat a zpřesnit vše, co na území dotčených krajů stanovuje a vymezuje Politika územního rozvoje ČR.
- **Ochrana veřejných zájmů**, konečné hodnocení **+5** ve prospěch nizozemských nástrojů.

Obecně větší příležitost k ochraně veřejných zájmů mají nástroje územního plánování v Nizozemsku. Je to způsobeno především povinností jejich pořízení a definováním participativních procesů přímo v těchto nástrojích. V případě regulační a obecní úrovně veřejné správy navíc *bestemmingsplan* skýtá pravidlo *Actio popularis*, který dává občanům možnost namítat jej bez dotčeného vlastnictví.
- **Flexibilita změn**, konečné hodnocení **+1** ve prospěch nizozemských nástrojů.

V České republice i v Nizozemsku je při aktualizaci stávajících nástrojů územního plánování potřeba projít stejným procesem pořizování, jako v případě pořizování nových nástrojů. Tento proces se týká pouze měněných částí aktualizovaného nástroje. Účinnost aktualizace je však v případě českého územního plánu podmíněna vyhotovením jeho úplného znění, tedy zapracováním schválené aktualizace do celého plánu. To lze vnímat jako zatěžující formalitu, obzvláště při porovnání s nizozemskou praxí, kde na území obcí platí více územních plánů, které se aktualizují nezávisle na sobě. Na druhou stranu, v Nizozemsku nedochází k aktualizacím národní strukturální vize a stát vždy pořizuje nové. Z těchto důvodů je uvedený rozdíl ve flexibilitě změn českých a nizozemských nástrojů územního plánování ze všech porovnávaných pohledů dle konečného hodnocení nejméně patrný.

Obrázek 16: Konečné hodnocení a dílčí hodnocení z kapitoly 2.3 dle zobecňujících kategorií, zobrazené obojí zároveň sloupcovým grafem

Z výše uvedených důvodů lze definovat hlavní potenciály a úskalí obou systémů územního plánování. V případě toho českého je největším potenciálem jeho závaznost, která je podrobně definovaná v legislativě a dává nástrojům územního plánování váhu v rozhodování všech úrovní samosprávy. Naopak jako největší úskalí českého systému lze spatřovat větší časovou náročnost pořízení nástrojů územního plánování, což je také základní premisa definovaná již v úvodu této diplomové práce. Z tohoto důvodu lze ospravedlnit primární snahu vlády dotčené pořizovací lhůty zkrátit v připravované rekodifikaci veřejného stavebního práva a postavit se tak proti uvedenému úskalí. Avšak dle mého názoru ani tento nelichotivý výsledek neospravedlňuje řešení, která se zabývají pouze tímto jediným pohledem. Z konečného hodnocení lze vypožorovat, že velké rezervy, a tedy potenciál pro zlepšení, má český systém územního plánování také z pohledu flexibility.

V nizozemském systému územního plánování je v konečném hodnocení jako hlavní potenciál identifikována ochrana veřejných zájmů. Také ta má své opodstatnění v legislativě, například v již zmiňovaném pravidle *Actio poluparis* nebo v zákonné povinnosti veřejné správy pořizovat nástroje územního plánování pro celé dané území. Největší úskalí nizozemského systému se naopak týká závaznosti nástrojů: většinou pouze pro tu úroveň veřejné správy, která daný nástroj vydala. To je v přímém kontrastu s českým systémem územního plánování, který je, jak již bylo uvedeno, daleko více hierarchický a jednotlivé nástroje na sebe navzájem navazují.

S použitím tohoto vyhodnocení a seskupením všech relevantních informací o obou systémech územního plánování z předchozích kapitol jsou v následujících kapitolách stanovena doporučení pro český systém územního plánování.

4.2 Doporučení pro aplikaci v české plánovací praxi

Předchozí kapitola vyhodnocuje vzájemné výhody a nevýhody obou porovnávaných systémů a nástrojů územního plánování. V této kapitole jsou některé pozorované výhody přetaveny do několika doporučení, které by mohly být přínosné pro tuzemské územní plánování. Nizozemskou plánovací praxi právě z tohoto důvodu studuje mnoho vědeckých prací z celého světa a také sami nizozemští urbanisté se svojí praxí zabývají a píšou o ní nejen v nizozemštině i pro zbytek světa.

Pro přehlednost jsou v této kapitole nejprve uvedena všeobecná doporučení pro celý systém českého územního plánování (kapitola 4.2.1). Následně jsou další doporučení směřována již ke konkrétním nástrojům na nejnižší úrovni veřejné správy (kapitola 4.2.2).

4.2.1 Všeobecná doporučení pro český systém územního plánování

Prvním všeobecným doporučením (A) je dualizace veřejné moci, o které je detailněji pojednáno v kapitolách 1.3.3 a 2.1. V Nizozemsku byly tyto zákony, které dále oddělující moc výkonnou od moci zákonodárné, schváleny v roce 2002 a pro českou legislativu jsou v této chvíli obzvláště relevantní z důvodu nedávného prosazení tzv. Nominačního zákona (proti kumulaci funkcí), resp. diskuze ohledně klouzavého mandátu v případě kumulace funkcí poslance a ministra.

Podobné doporučení (B), které se týká nastavení celého systému, je snížení volební klauzule. V České republice je úroveň 5 % některými subjekty kritizována jako příliš vysoká, jiní lidé ji chtějí navyšovat. Například v Turecku je klauzule 10 %, avšak vyšší klauzule než 5 % je ve světě výjimkou. V Nizozemsku je definována ziskem alespoň jednoho křesla ve Sněmovně zastupitelů (*Tweede Kamer*), což je *de facto* 0,66 %. To je nejnižší číslo v Evropě, což souvisí s tradicí a ochotou nizozemců se domlouvat (*poldermodel*, konsociační model atd.), viz kapitoly 1.1.2. a 2.2.

Jiné doporučení (C) souvisí s webovým portálem ruimtelijkeplannen.nl, který byl několikrát představen a dokumentován v kapitolách 2.3 a 3. V prohlížečské aplikaci tohoto webového portálu lze procházet databázi veškerých platných nástrojů územního plánování celého Nizozemska, které se vztahují ke zvolenému místu. Legenda používaná v této prohlížečské aplikaci je jednotná. Takové řešení je vhodné a velmi relevantní i z důvodu současné diskuse o digitalizaci veřejné správy.

Další doporučení (D) se týká faktu, že nizozemský *bestemmingsplan* je pořízován pro konkrétní potřeby daného místa a z pohledu závaznosti má přednost před všeobecnějšími správními opatřeními, ať už obecními (*Gemeentelijke verordeningen*), provinčními (*Algemene regels*) nebo obecnými (*Algemene maatregel van bestuur*). Pro český systém územního plánování by mohly být dále přínosné také velmi nízké formální požadavky a v důsledku také vysoká flexibilita, což *bestemmingsplan* charakterizuje, viz kapitoly 1.3.4.3 a 2.3.2.

Podobné doporučení (E) se týká dvou nástrojů, které *bestemmingsplan* dále rozšiřují. Jednalo by se o zavedení povolených odchylek (*afwijkingbevoegdheid*) a povolených změn (*wijzigingsbevoegdheid*) přeneseně také do české legislativy, viz kapitola 1.3.4.4. Oba uvedené nástroje byly zavedeny v roce 2008 schválenou rekodifikací nizozemského zákona *Wro*, kterým se mimo jiné řešilo zrychlení stavebního procesu.

Další doporučení (F) opět souvisí s výše zmíněným zákonem z roku 2008 a s jeho cílem zjednodušit legislativu, protože i pro český systém územního plánování by mohlo být přínosné takové zjednodušení, sjednocení a snížení počtu nástrojů územního plánování. Současný stav nástrojů v obou porovnávaných zemích dokládá v tabulce 19 v kapitole 2.2.

Předchozí dvě doporučení (E, F) souvisejí s rekonstrukcí *Wro* z roku 2008. K rekonstrukci stavební legislativy však dochází i v současnosti, a to nejen v České republice, ale i v Nizozemsku. Nadále zde dochází ke snahám o zjednodušování legislativy, stejně jako je uvedeno v předchozím doporučení. Přípravovaný Zákon o životním prostředí (*Omgevingswet*) má totiž po svém schválení nahradit 26 různých zákonů, viz kapitola 1.1.1. Následující doporučení v této kapitole souvisí s těmito současnými rekonstrukcemi u nás i v Nizozemsku.

Prvním takovým doporučením (G) je nezřizovat nový orgán územního plánování, Nejvyšší stavební úřad, který by měl rozhodnou funkci v územním rozhodování. V Nizozemsku je naopak tendence delegovat rozhodovací pravomoci na nižší úroveň, jak říká motto „decentralize where possible, centralize where necessary“; vyšší úroveň veřejné správy se však práva prosadit veřejný zájem nevzdávají a mohou tak učinit pomocí integračního plánu (*inpassingplan*), tedy nástroje územního plánování, který však musí odůvodnit před Oddělením správního práva Státní rady (*ABRvS*), tedy před nizozemskou alternativou českého správního soudu, viz kapitola 1.3.4.4.1.

Další doporučení (H) pro nový stavební zákon navrhuje zřízení „pokusného“ záběhového území, kde by se testovalo používání nově přijímané legislativy před jejím plným nasazením. V Nizozemsku již nyní platí nově přijímaný Zákon o životním prostředí (*Omgevingswet*) v „pokusné“ záběhové čtvrti Binckhorst v průmyslovém srdci města Haag⁷⁷.

Poslední doporučení podobného charakteru (CH) řeší zrychlení procesů pořizování nástrojů územního plánování a jejich flexibilitu, což jsou největší úskalí českého systému územního plánování, viz kapitola 4.1. Současná rekonstrukce nizozemské legislativy související problémy řeší používáním volnějších a flexibilnějších regulativů. Například se jedná o změnu konkrétních formulací jako např. „výšková regulace budovy je maximálně 9 metrů“ na formulaci typu „budova by měla svými rozměry přirozeně zapadnout do ulice“⁷⁸. Taková formulace dává větší volnost nižším úrovním veřejné správy (Ministry of Infrastructure and Water Management, 2017: 13).

Další strana tohoto memoranda (Ministry of Infrastructure and Water Management, 2017: 14) se pak zabývá decentralizací jako jedním z cílů rekonstrukce, viz poslední tři doporučení této kapitoly. Příští kapitola se však již zabývá pouze doporučeními pro nejnižší úroveň veřejné správy.

4.2.2 Doporučení pro nástroje na regulační a na obecní úrovni

Na této úrovni je podle mého názoru nejvíce relevantní doporučení (I) pro častější používání regulačních plánů. V České republice se regulační úroveň plánování využívá podstatně méně nežli obecní úroveň, viz následující tabulka.

kraj	počet obcí	územní plány	%	regulační plány	%
Středočeský	1 145	945	83	116	10
Jihočeský	378	367	97	49	13
Karlovarský	131	124	95	28	21
Jihomoravský	672	641	95	50	7
Moravskoslezský	298	285	97	24	8

Tabulka 34: Počet územních a regulačních plánů v některých krajích, zdroj dat příspěvek z konference (Maier, 2019)

⁷⁷ <https://www.denhaag.nl/nl/in-de-stad/wonen-en-bouwen/bouwprojecten/gebiedsontwikkeling-binckhorst/omgevingsplan-binckhorst.htm>

⁷⁸ the building height can be a maximum of 9 meters → the dwelling should fit the street in terms of measurements

Z předchozí tabulky lze pozorovat, že většina obcí uvedených krajů má pořízené územní plány, zatímco v případě regulačních plánů je tomu naopak. Zde je však nutné podotknout, že počet územních plánů lze převést na procenta, zatímco počet regulačních plánů nelze převést bez chyby, protože některé obce mohou mít pořízený více než jeden regulační plán, zatímco jiné obce nemusí mít žádný. Avšak i s přihlédnutím k avizované chybě lze tvrdit, že v České republice regulační plány téměř nepoužíváme, obzvláště v porovnání s Nizozemskem, viz následující tabulka.

město	počet nástrojů v regulačním měřítku
Praha	1 regulační plán z roku 2002 ⁷⁹
Brno	6, jeden z nich je nyní ve veřejném projednání ⁸⁰
Chrudim	2, jeden z nich viz kapitola 3.1.1 druhý zde ⁸¹
Amsterdam	728 <i>bestemmingsplannen</i> od roku 2009 ⁸²
Wageningen	114 <i>bestemmingsplannen</i> od roku 2009 ⁸³

Tabulka 35: Počet nástrojů územního plánování v regulačním měřítku

Ze stejné konference (Maier, 2019) jsem převzal i informaci představenou v kapitole 2.3.2: o dvojím „způsobu“ pořizování územních plánů, který je a) detailní a při každém větším záměru se musí aktualizovat, což je velmi složité, náročné a výsledná regulace je nestabilní; nebo b) je plán naopak velmi málo detailní a při každém větším záměru vyžaduje *ad hoc* rozhodování, které je tím přeneseno na stavební úřady. Prof. Maier navrhuje vyřešit tento problém častějším používáním regulačních plánů a nizozemská praxe mu dává za pravdu. V nizozemské legislativě je totiž regulační vrstva již obsažena na úrovni územního plánu (*bestemmingsplan*) a je tedy využívána u všech větších projektů. Dalo by se tedy říci, že každý z těchto projektů má „svůj vlastní regulační plán“, který musí během procesu schvalování projít mimo jiné veřejným projednáním a musí jej schválit obecní rada, viz procesní schémata 4, 5 a 6 v kapitole 1.3.4.3. Náležitosti *bestemmingsplannen* však nejsou tak detailně předepsány v legislativě, jako je tomu v případě českého regulačního plánu, což dle konečného vyhodnocení také zvyšuje flexibilitu nizozemských *bestemmingsplannen*.

Další doporučení (J) navrhuje sjednocení územního a stavebního řízení. Toto téma je v České republice otevřené již delší dobu, avšak související zásahy do legislativy jsou spíše matoucí, hlavně z důvodu jejich nepřehlednosti, a tím výslednou situaci zkomplikovaly. V Nizozemsku jsou tato dvě řízení sjednocena v jedno Ekologické povolení pro stavební projekt (*Omgevingsvergunning voor een bouwproject*), které úřady testují převážně proti platnému územnímu plánu (*bestemmingsplan*), ale i proti dalším nástrojům, viz kapitola 1.3.4.4.10.

Poslední doporučení (K) se týká pravidla *Lex Silencio Positivo*, které nizozemským obecním úřadům udává lhůtu 14 týdnů na zpracování požadavku o ekologické povolení; poté se považuje za schválené. To je relevantní v souvislosti s aktuální rekodifikací české stavební legislativy, která podobné pravidlo navrhuje v §93 pod označením „fikce souhlasu“⁸⁴. V případě schválení by pravidlo mohlo zrychlit pořizovací proces, ale také vést ke komplikacím, viz následující kapitola Diskuse, kde jsou veškerá výše uvedená doporučení přiblížena z mého vlastního pohledu.

⁷⁹ <http://www.iprpraha.cz/platne-regulacni-plany>

⁸⁰ <https://www.brno.cz/sprava-mesta/magistrat-mesta-brna/usek-1-namestka-primatorky/odbor-uzemniho-planovani-a-rozvoje/dokumenty/upd/podrobnejsi-upd/>

⁸¹ <https://www.chrudim.eu/chrudim/d-2211>

⁸² <https://www.planviewer.nl/bestemmingsplannen/Amsterdam>, včetně těch, co již nejsou platné

⁸³ <https://www.planviewer.nl/bestemmingsplannen/Wageningen>, včetně těch, co již nejsou platné

⁸⁴ <https://www.cka.cz/cs/media/prilohy/navrh-paragrafoveho-zneni-stavebniho-zakona.pdf>

Diskuse

Jak je uvedeno v závěru předchozí kapitoly, budu se v Diskusi nejprve zabývat jednotlivými doporučeními pro možnou aplikaci nizozemských zkušeností v české územně plánovací praxi. Tato doporučení přiblížím ze svého vlastního pohledu. Posléze budu diskutovat o porovnání systémů územního plánování v obou zemích a v posledním odstavci o celé diplomové práci.

První všeobecné doporučení (A) ohledně dualizace veřejné moci vnímám jako preventivní. Pokud by podobná legislativa byla zavedena také v České republice, mohla by teoreticky vést k vytvoření dobrého protikorupčního prostředí, a to nejen v případě diskutovaného případu kumulace funkcí poslance a ministra, ale také na obecní a krajské úrovni v případech Rady obce a kraje. Na druhou stranu by zmíněný návrh jistě zvýšil personální nároky obecních a krajských úřadů a vlády/parlamentu.

Ohledně snížení klauzule (B) si myslím, že s určitým časovým odstupem by takové opatření mohlo zvýšit v lidech důvěru v plánování a v konsenzus, stejně jako je tomu nyní v Nizozemsku. Zvolit svého zástupce by se totiž mohlo podařit i menším skupinám lidí, které by však získaly přesnější reprezentaci jejich společného názoru. Větší počet takových názorových skupin, resp. politických subjektů, za kterých by zvolení zástupci byli nominováni, by následně vyžadoval větší konsenzus pro jakékoliv rozhodování. Také si však myslím, že krátkodobě by snížení klauzule a zvýšení počtu politických subjektů mohlo vést ke zmatkům a k prvotním obtížím, než by se stalo tradicí i v České republice. Bylo by totiž složitější nalézt kompromis vyhovující všem zúčastněným subjektům. Až by se takové řešení našlo, bylo by však podle mého názoru z podstaty věci reprezentativnější a tedy demokratičtější. A takové plánování by lidé více schvalovali a měli v něj hlubší důvěru.

Co se týče doporučení jednotné webové aplikace k prohlížení nástrojů územního plánování (C), kterou je v Nizozemsku ruimtelijkeplannen.nl, tak musím z vlastní zkušenosti potvrdit, že se tento nástroj lehce používá a značně urychluje práci při vyhledávání dokumentů územního plánování. Zároveň bych rád zmínil jeho případnou (znovu)použitelnost v souvislosti se vznikajícím portálem stavebníka nebo s digitální technickou mapou (DTM). Bylo by ideální mít sjednocený systém použitelný občany, politiky, stavebníky i úředníky.

Další navrhované doporučení (D) ohledně zvyšování flexibility nástrojů územního plánování by podle mého názoru mohlo ve svém důsledku usnadnit situaci na nejnižší úrovni veřejné správy. Jako příklad z nizozemské praxe byla uvedena možnost v oprávněných případech obejít správní opatření územním plánem. Jako příklad z české plánovací praxe by tak bylo možné pomocí územního plánu obejít obecné požadavky na umístění odstavných a parkovacích stání ve smyslu §20 odst. 5 písm. a) vyhlášky č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území. Nebo naopak by bylo možné nad rámec legislativy přidat v oprávněných případech k nějakému rozvojovému projektu nebo oblasti konkrétní požadavek veřejného zájmu, jako např. předepsanou obslužnost pomocí MHD. Tato opatření by zvýšila rozhodovací pravomocí samosprávy, tj. posílilo decentralizaci na úkor centralizace.

Doporučení (E) uzákonit možné odchylky a změny závazných nástrojů územního plánování souvisí nejen s flexibilitou, ale také se zrychlením celého procesu pořizování. V Nizozemsku větší flexibilita vedla k nižší potřebě aktualizací nástrojů územního plánování a v důsledku tedy také k menšímu zahlcení odpovědných úřadů. Věřím, že podobný efekt by doporučení mohlo mít i v České republice.

Další doporučení (F) sjednotit nástroje územního plánování by mohlo značně zjednodušit stavební legislativu. V Nizozemsku jsou stejné nástroje používány na všech úrovních veřejné správy, což podle mého názoru značně zlepšuje jejich čitelnost, viz tabulka 19 v kapitole 2.2. Dále by se sjednocením více nástrojů mohla snížit pravděpodobnost toho, že se budou svým obsahem překrývat. Myslím si, že takové doporučení by se ještě více vyplatilo v případě nástrojů strategického plánování, kterým by sjednocení napříč úrovněmi veřejné správy obzvláště prospělo, stejně jako jednodušší a přesnější určení těchto nástrojů v legislativě. Takové změny by podle mého názoru mohly například v Praze sladit strategické plány odvětví (Strategie rozvoje pražské metropolitní železnice, Strategie adaptace hl. m. Prahy na klimatickou změnu atd.) a městských částí (Strategický plán rozvoje Městské části Praha 3, Strategický plán rozvoje Městské části Praha 7 atd.) s obecným strategickým plánem (Strategický plán hlavního města Prahy). Bylo by však nutné takové změny důkladně připravit, aby nové legislativní definice zároveň neomezovaly závaznost, flexibilitu anebo rychlost pořízení těchto nástrojů.

Zastávám názor, že každá taková zásadní legislativní změna by šla nejlépe vyřešit jednotnou rekodifikací. Zjednodušení, agregování a následné snížení počtu zákonů je výhodnější provést najednou, jako se tomu tak stalo roku 2008 v Nizozemsku, kde se začaly používat nově sjednocené nástroje územního plánování po celkové rekodifikaci stavebního práva (Needham, 2005: 328).

České rekodifikace by v případě regulačních plánů ani nemusela nic zásadního měnit, pouze by stačilo začít je využívat a pořizovat mnohem častěji; například pořízením regulačních plánů podmiňovat více rozvojových záměrů. Díky tomu by v případě takového záměru nebylo nutné provádět změny celého územního plánu, ani by nemohlo docházet k *ad hoc* rozhodování dotčených úřadů, respektive zaměstnaných úředníků, viz kapitola 2.3.2 dle (Maier, 2019). Naopak, bylo by to obecní zastupitelstvo, které by nejprve učinilo důležitá rozhodnutí ohledně schválení regulačního plánu a teprve podle takto schválených plánů by se dále rozhodovalo v území. Jednodušeji a transparentně.

S předchozím doporučením (I) souvisí také to následující (J), které se týká sjednocení územního a stavebního řízení v jediné rozhodnutí. Podle nizozemského příkladu soudím, že tato navrhovaná změna by byla i pro českou veřejnost srozumitelnější v případě hromadného zjednodušení celé legislativy najednou, než jak tomu bylo v případě dílčích a postupných aktualizací stavebního zákona, což však vedlo k jeho komplikaci a zneprůhlednění, viz paragrafy §94j až §94z přidané k původnímu znění stavebního zákona jeho 23. novelizací z 1.1.2018. Takové množství novelizací podle mého názoru zcela nystematicky mění původní poslání zákona a zásadně zhoršuje jeho čitelnost, což je dalším důvodem k tvrzení, které jsem uvedl již výše: že zásadní legislativní změny by měly vycházet z jednotné rekodifikace, nikoliv z postupné novelizace. Podle mého názoru by tak došlo ke zjednodušení celého zákona, který by tak nemusel mít řádově 73 tisíc slov, v porovnání s 15 tisíci slovy v zákoně nizozemském (*Wro*).

Poslední doporučení (K) týkající se fikce souhlasu, resp. v nizozemské legislativě *Lex silencio positivo*, by podle mého názoru sice mohlo zrychlit např. zablokované územní rozhodování, avšak nemuselo by nutně vést ke zjednodušení celého systému. V Nizozemské legislativě totiž uvedené právo platí pouze v případech, které je nutné zvlášť definovat. Navíc mám obavy, ve kterých by automatickým schvalováním v systému územního plánování mohly vzniknout mezery umožňující zneužití veřejných zájmů ve prospěch zájmů osobních. Tomu by ale smysluplné územní plánování mělo bránit, jak je uvedeno v úvodní kapitole této diplomové práce.

Dosud jsem se v Diskusi zabýval doporučeními pro možnou aplikaci nizozemských zkušeností v české územně plánovací praxi. Následující odstavce této Diskuse se vztahují k porovnání samotných systémů územního plánování v obou zemích. Teoretickým porovnáním a nejrůznějšími klasifikacemi těchto systémů se však již zabývá kapitola 2.1, proto bych se dále raději věnoval praktickému porovnání, tj. jak vnímám důsledky rozdílů mezi oběma systémy.

Na prvním místě bych rád vyjádřil rozdílnost v přístupu k digitalizaci v obou zemích. V Nizozemsku funguje jednotná databáze nástrojů územního plánování již od roku 2008, zatímco u nás některé obce stále nemají územně plánovací dokumentaci veřejně přístupnou na internetu.

Souvisejícím rozdílem je míra veřejného přístupu k informacím o nemovitostech a jejich vlastnících. Otevřenost našeho systému vnímám jako velkou výhodu, zatímco v Nizozemsku jsou uvedené informace buďto zcela nepřístupné, nebo draze zpoplatněné v řádu jednotek € za parcelu.

Další rozdíl tkví v praktickém pojetí samotné plánovací praxe. V České republice po roce 1989 dochází k privatizaci plánování, což je odrazem privatizace státního majetku. Porevoluční privatizační politika je přesným opakem předcházející zestátnovací politiky komunistického režimu, která je v myslích obyvatel spjata s mnoha příkořími. I proto je v České republice privatizace plánování nejdále ze všech zemí Evropské unie (Maier, 2014: 227). Projevem toho jsou dle uvedeného zdroje tzv. „létající pořizovatelé“, tedy fyzické osoby, které jsou autorizované Českou komorou architektů (ČKA) k výkonu plánovací činnosti. Zato v Nizozemsku dochází na rozdíl od privatizace plánování k jeho institucionalizaci (Zonneveld & Evers, 2014: 63). To v praxi znamená, že nad výkonem plánovací činnosti je v Nizozemsku neustále přítomná určitá státní kontrola, která uznává silnou roli Evropské unie jako nadřazené úrovně plánování a zároveň i silnou roli samosprávy. Jedná tedy v zájmu obou, jako mediátor mezi nadnárodní a regionální, resp. obecní úrovní veřejné správy.

Z předchozího odstavce vyplývá, že ačkoliv jsou oba státy členy Evropské unie a mají tedy společnou povinnost přijímat její nadnárodní politiku a legislativu, každý z nich se může vydat jinou cestou. A v čem se tyto pomyslné cesty liší? Politika Evropské unie sleduje ekonomické cíle, v tom se obě země musí shodovat. Pro Nizozemsko, které je zakládajícím členem EHS, je však tento vývoj dlouhodobější a dokázalo tak na pomyslné cestě urazit delší vzdálenost. V důsledku jsou různými způsoby podporovány spíše ekonomicky výkonné regiony (např. cíl konkurenceschopnosti v národní *structuurvisie SVIR*), tj. strategie, která se metaforicky nazývá „Lokomotiva“. V České republice jsou naopak podporovány především ekonomicky slabší regiony (např. Specifická oblast Mostecko v Politice územního rozvoje ČR), tj. strategie nazývaná „Jánošík“. Dalo by se tedy říci, že délka již uražené pomyslné cesty přímo definuje významný rozdíl v jejím pojetí oběma zeměmi, potažmo v jejich územním plánování. Vždyť Nizozemsko v minulosti také používalo strategii „Jánošík“ v daleko větší míře a také Česká republika se od ní postupně odkloní, až se její oblasti ekonomicky více vyrovnají. Potom se obě pomyslné cesty spojí. Jedná se tedy o příklad konvergence obou zemí k jednotné evropské strategii.

Jako příklad divergence od jednotné evropské strategie bych uvedl strategii decentralizace. Český systém územního plánování totiž v některých případech tihne k centralizaci, jak dokládá zamýšlený Nejvyšší stavební úřad. Věřím však, že se jedná pouze o „bílého psíka“ nově prosazované legislativy, a nikoliv o nastolený směr, kterým se od evropské cesty odkloníme. Zato poslední vývoj územního plánování v Nizozemsku je s decentralizací přímo spojen, viz motto „decentralize where possible, centralize where necessary“ (Zonneveld & Evers, 2014: 63).

Se strategií decentralizace obecně souvisí i snaha o volnější regulativy na národní úrovni, a tedy o jejich větší flexibilitu pro nižší úroveň veřejné správy, což by pro české územní plánování bylo přínosné, viz konečné hodnocení v kapitole 4.1.

Strategie decentralizace však není ani nizozemskými urbanisty přijímána zcela bez kritiky. Kritizují především negativní důsledky decentralizace, jako bylo například v roce 2008 zrušení tzv. Národních prostorových plánů (*Nota ruimtelijke ordening*), viz kapitola 1.3.3. Tyto nástroje územního plánování měly mimo jiné za úkol kontrolovat a zajišťovat mnohé ukazatele, jako např. kvality prostředí, přírody, kulturního dědictví nebo rekreační funkce krajiny. V jednom ze svých důsledků pak tyto nástroje na národní úrovni detailně předepisovaly nejen míru rozvoje bydlení, ale také jeho konkrétní umístění (Zonneveld & Evers, 2014: 74). Podle mého názoru vedly popsání změny k nesystémovým rozhodnutím na úrovni obcí. Například v obci Rhenen v důsledku zrušení národního prostorového plánu začalo docházet k suburbanizaci (viz čtvrť Rhenen Vogelenzang). Avšak myslím si také, že je velmi důležité zachovat obcím rozhodovací pravomoci. Z těchto důvodů je nutné, aby případné související změny v české legislativě byly důkladně promyšlené a nově vznikající nástroje s tímto problémem počítaly a byly na něj dostatečně připravené.

Namísto zrušených Národních prostorových plánů (*Nota ruimtelijke ordening*), byla nově vytvořena národní *structuurvisie SVIR*, která definuje konkurenceschopnost jako zásadní cíl rozvoje Nizozemska do roku 2040. V zájmu splnění tohoto cíle zavádí *SVIR* např. hodnocení mezinárodní ekonomické konkurenceschopnosti nebo hodnocení dopravní infrastruktury (pouze) dle nákladů. Tato hodnocení pak přímo ovlivňují přidělování investic do rozvojových projektů ze státního investičního fondu (*MIRT*). A právě zaměření na ekonomickou návratnost a odklon od komplexního integrovaného přístupu k plánování, tj. *comprehensive/integrated approach*, je terčem kritiky decentralizace (Zonneveld & Evers, 2014: 75) a (Balz & Zonneveld, 2018: 380), viz kapitola 2.1.2.

V posledním odstavci této kapitoly bych se ještě rád pozastavil nad samotnou diplomovou prací a uvedl, že jako zásadní limit tohoto výzkumu považuji jeho závislost na literatuře a dostupných zdrojích. Dalším limitujícím faktorem je samozřejmě také rozsah této práce. Vždyť jen právě zmíněných zdrojů a literatury o zadaném tématu je opravdu nepřeberné množství!

Závěr a přínos práce

Hlavním cílem této diplomové práce je kritická srovnávací analýza nástrojů územního plánování v České republice a v Nizozemsku. Tohoto cíle se podařilo dosáhnout za použití metodiky profesora Christophera G. Pickvance. Na základě jeho odborného článku (Pickvance, 2001) je zvolena kombinace dvou popsanych přístupů ke srovnávací analýze: zobecňujícího a rozdělujícího přístupu.

Popsaná srovnávací analýza vychází z literární rešerše, která zabírá přibližně první polovinu této práce. Jedná se však o zásadní informace týkající se systémů a nástrojů územního plánování používaných v obou zemích. Díky podrobným informacím je výsledná srovnávací analýza přesnější.

Výsledkem analýzy je popis a hodnocení srovnávaných nástrojů územního plánování z různých pohledů, jako je například jejich závaznost, rychlost pořízení, flexibilita změn, ochrana veřejných zájmů apod.

Dalším cílem této diplomové práce je dokumentace provedené srovnávací analýzy na zvolených příkladech nástrojů územního plánování z České republiky a z Nizozemska. To je splněno využitím mnoha průkazných obrázků a výkresů, které jsou převzaty přímo z vybraných nástrojů používaných v české a nizozemské územně plánovací praxi. Porovnány jsou i některé další charakteristiky daných nástrojů.

Syntéza srovnání následně vede k finálnímu cíli této diplomové práce a tím je identifikace hlavních potenciálů a úskalí obou systémů územního plánování.

Výsledkem syntézy je teze, že v české legislativě by se při formulaci systému a nástrojů územního plánování mělo dbát především na rychlost pořizování těchto nástrojů, avšak s pečlivým ohledem i na ostatní pozorované pohledy. Dalšími pohledy, ve kterých byla spatřena největší úskalí českého systému územního plánování, je flexibilita změn nástrojů a jejich flexibilita.

S použitím tohoto vyhodnocení a seskupením všech relevantních informací o obou systémech územního plánování byla následně stanovena doporučení pro český systém nástrojů územního plánování, resp. pro možnou aplikaci nizozemských zkušeností v české územně plánovací praxi.

Jedná se celkem o 12 doporučení, která lze využít a uplatnit například pro rozhodování o budoucím směřování české stavební legislativy. Opodstatněné rozhodování je důležité zejména v případě komplexnějších zásahů, jako je například ta současná, nebo jakékoliv budoucí rekodifikace.

Související navazující výzkum by se proto v budoucnu mohl detailněji zaměřit na důsledky rekodifikace stavební legislativy v obou zemích a vyvodit závěry z volby různých cest, kterými se porovnávané země v budoucnosti vydají.

Přehled literatury a použitých zdrojů

- Balz, V., & Zonneveld, W. (2018). Transformations of Planning Rationales: Changing Spaces for Governance in Recent Dutch National Planning. *Planning Theory & Practice*, 19(3), 363–384. doi: 10.1080/14649357.2018.1478117
- CEC – European Commission. (1997). EU Compendium of Spatial Planning Systems and Policies and Systems, Regional Development Studies [PDF]. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. Dostupné z http://commin.org/upload/Glossaries/European_Glossary/EU_compendium_No_28_of_1997.pdf
- ESDP – European Spatial Development Perspective. (1999). Towards Balanced and Sustainable Development of the Territory of the European Union [PDF]. European Communities. Dostupné z https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/pdf/sum_en.pdf
- Evers D., & Tennekes J. (2016), The Europeanisation of spatial planning in the Netherlands. PBL Netherlands Environmental Assessment Agency, The Hague. Dostupné z <https://www.pbl.nl/en/publications/the-europeanisation-of-spatial-planning-in-the-netherlands>
- Fialová, I., Čechová, K., & Kunešová, D. (2015). Územní plány EU. *Metodika zadávání územních plánů*. České vysoké učení technické - Fakulta architektury.
- Havel, V. (1990). Dálkový výslech: (rozhovor s Karlem Hvížďalou). Praha: Melantrich.
- Hnilička, P., Faltusová, E., Pintová Králová, R., Tichý, D., & Tittl, F. (2012). Pražské územní a stavební standardy. *Rešerše zahraničních systémů. Útvar rozvoje města*. Dostupné z <http://www.iprpraha.cz/clanek/125/reserse-zahranicnich-systemu-stavebni-regulace>
- Hobma, F. A., & Jong, P. (2016). Planning and development law in the Netherlands: An introduction. S-Gravenhage: IBR, Instituut voor Bouwrecht.
- Hospodářská komora ČR. (2019). Hodnocení dopadů regulace (RIA) k návrhu stavebního zákona. Dostupné z <https://www.komora.cz/legislation/154-19-navrh-stavebniho-zakona>
- Kubičková, G. (2016). Vývoj stavebního práva (diplomová práce) [PDF]. Brno: Masarykova univerzita. Dostupné z https://is.muni.cz/th/vnl82/Vyvoj_stavebniho_prava_diplomova_prace.pdf
- Maier, K. (2014). Changing planning in the Czech Republic. In *Spatial Planning Systems and Practices in Europe* (pp. 215-235). London: Taylor & Francis Ltd.
- Maier, K. (2019, Říjen 29). Územní plánování v České republice – nástroje a jejich užití v praxi. Příspěvek z konference *Rekondifikace stavebního práva – cesta formou regulačního plánu*. Praha: Poslanecká sněmovna.
- Měšťan, M. (2017). Pořízení územního plánu a jeho změny [PDF]. Třebíč: Úřad územního plánování. Dostupné z https://www.trebic.cz/assets/File.ashx?id_org=16973&id_dokumenty=35382
- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. (2019). Stapsgevijs: procedure bestemmingsplan. Dostupné z <https://www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/ruimtelijke/wet-ruimtelijke/bestemmingsplan/procedure/bestemmingsplan/stapsgevijs>
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. (2019). Standard vybraných částí územního plánu. Dostupné z <https://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Stavebni-pravo/Stanoviska-a-metodiky/Stanoviska-odboru-uzemniho-planovani-MMR/2-Uzemne-planovaci-dokumentace-a-jejich-zmeny/Standard-vybranych-casti-uzemniho-planu>
- Ministry of Infrastructure and Water Management. (2017). Environment and Planning Act – Explanatory Memorandum [PDF]. The Hague: Government of the Netherlands. Dostupné z <https://www.government.nl/documents/reports/2017/02/28/environment-and-planning-act-%E2%80%93-explanatory-memorandum>
- Needham, B. (2005). The New Dutch spatial planning act: Continuity and change in the way in which the Dutch regulate the practice of spatial planning. *Planning Practice and Research*, 20(3), 327-340. doi:10.1080/02697450600568662
- Needham, B. (2016). Dutch Land-use Planning: The Principles and the Practice. Taylor & Francis.
- Newman, P., & Thornley, A. (1996). *Urban Planning in Europe: International Competition, National Systems, and Planning Projects*. London & New York: Routledge.

- Passerini, G., & Marchettini, N. (2019). *Sustainable development and planning X*. Southampton: WIT Press.
- Pickvance, C. (2001). Four varieties of comparative analysis. *Journal of Housing and the Built Environment*, 16(1), (pp. 7-28). Dostupné z <www.jstor.org/stable/41107161>
- Rivolin, U. J., & Faludi, A. (2005). The Hidden Face of European Spatial Planning: Innovations in Governance. *European Planning Studies*, XXIII(2).
- Sklenička P. (2011). *Pronajatá krajina*. Praha: Centrum pro krajinu.
- Synková, L. (2009). Dokumenty regionálního rozvoje krajů. *Urbanismus a územní Rozvoj*, XII(1) [PDF]. Dostupné z <https://www.uur.cz/images/publikace/uur/2009/2009-01-02/04_dokumenty.pdf>
- The World Bank. (2019). Doing Business 2019. A world bank group flagship report. Dostupné z <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2019-report_web-version.pdf>
- Tisma, A., & Meijer, J. (2018). Lessons learned from spatial planning in the Netherlands. In support of integrated landscape initiatives, globally [PDF]. PBL Netherlands Environmental Assessment Agency. Dostupné z <<https://www.pbl.nl/en/publications/lessons-learned-from-spatial-planning-in-the-netherlands-in-support-of-integrated-landscape-initiatives-globally>>
- Tosics, I., Szemzo, H., Illés, D., & Gertheis, A. (2010). National spatial planning policies and governance typology [PDF]. Deliverable Report 2.2.1. PLUREL project – Peri-Urban land use relationships – Strategies and Sustainability assessment tools for urban-rural linkages. Integrated Project, Contract no. 036921. Dostupné z <https://trimis.ec.europa.eu/sites/default/files/project/documents/20130619_102649_92107_Peri_Urbanisation_in_Europe_printversion.pdf>
- Ústav územního rozvoje (2019). Principy a pravidla územního plánování – D.2 Nástroje územního plánování [PDF]. Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky. Dostupné z <<https://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/internetove-prezentace/principy-a-pravidla-uzemniho-planovani/kapitolaD/D2-2019-05-20.pdf>>
- WCED - World Commission on Environment and Development (1987). *Our Common Future*. Oxford University Press, Oxford.
- Zonneveld, W., & Evers, D. (2014). Dutch national spatial planning at the end of an era. In *Spatial Planning Systems and Practices in Europe* (pp. 61–82). London: Taylor & Francis Ltd.